

GENADE EN REGERING

Dr. A. H. Burton

Genade en regering

Beschouwingen over het boek Daniël

Genade en regering
Beschouwingen over het boek Daniël

Copyright © Dr. A. H. Burton
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie 2020
OudeSporen online uitgeverij

‘Velen zullen gereinigd, zuiver wit gemaakt en gelouterd worden. De goddelozen echter zullen goddeloos handelen en geen enkele van de goddelozen zal het begrijpen, maar de verstandigen zullen het begrijpen.’

Daniël 12:10

Vertaling van ‘Hints on the Book of Daniel’, met weglating van opmerkingen over de Schriftekritiek, met het oog op het doel van het tijdschrift de Morgenster, vanaf de 2e jaargang in 1910 (J. Tiesema).

Ingescand en bewerkt door C. Spoor, maart 2020. Tekstaanhalingen Oude Testament vervangen door de Herziene Statenvertaling (HSV).

En voor het Nieuwe Testament door de Telosvertaling (TV).

Inhoud

Woord vooraf	9
Daniël 1	13
De getrouwe balling	13
Daniël 2	17
De droom van Nebukadnezar (Dan. 2:1-14)	17
De verborgenheid geopenbaard (Dan. 2:14-26)	20
Het grote beeld (Dan. 2:31-46)	23
De steen, die het beeld sloeg (Dan. 2 : 34-46).....	27
Daniël 3	31
De vurige oven (Dan. 3:8-30)	31
Daniël 4	37
De vernederde Vorst.	37
Zeven tijden.	40
Waar het kwaad is, moet een regering zijn	42
Daniël 5	45
Het schrift op de wand	45
Daniël 6	49
De leeuwenkuil	49
Inleiding op Daniël 7-12	55
Daniëls gezichten	55
Daniël 7	61
De vier dieren (Dan. 7:1-13).....	61

Het koninkrijk van de Zoon des Mensen (Dan. 7:13-28)	67
Daniël 8	75
De ram; de bok; een meedogenloze koning	75
Daniël 9	81
Belijdenis en gebed; de zeventig weken; Christus, de Vorst	81
Daniël ontvangt een nieuwe openbaring	85
Daniël 10	91
Dit grote gezicht	91
Daniel 11	97
Een geweldig koning (Dan. 11:1-4).	97
De Koningen van het Noorden en het Zuiden (Dan. 11:5-21)	99
Een verachtelijke koning (Dan. 11:21-36)	105
De eindtijd (Dan. 11:33-40)	109
Ook zal het land van Egypte niet ontkomen (Dan. 11:40-43)	113
Geruchten van het Oosten en van het Noorden (Dan. 11:44, 45)	117
Daniel 12	123
Een tijd van de benauwdheid	123

Woord vooraf

De overdenking van het geïnspireerde geschiedenis van het volk Israël is in hoge mate vernederend, want het is een van de vele voorbeelden, die bewijzen, dat de mens, hoe bevoorrecht ook, faalt, zodra hem een zekere mate van verantwoordelijkheid oplegt.

In verband met de profetieën gelezen, is Israëls geschiedenis evenwel zeer bemoedigend voor het geloof, want zij leert ons, dat God immer getrouw is, en dat Hij, ondanks dat de mens faalt, Zichzelf toch verheerlijken zal in het zegenen van Zijn onwaardig volk.

Maar, als het verval eenmaal ingetreden is, moet God, voor Hij ze in zegeningen bevestigt, *vóór* alles in Zijn regering hen onder de staf laten doorgaan, want genade en regering zijn twee gewichtige beginselen van Gods handelingen met de Zijnen. Het is een gezegende waarheid, dat God altijd en volkomen in genade voor Zijn volk is, al moge het voor een tijd lijken, dat hij tegen hen handelt in Zijn bestuur. Dit is het, wat het boek Daniël ons laat zien.

Zelfs in Juda was alles tot een laag peil gedaald. Iedere opmerkelijke lezer van de Bijbelboeken Koningen en Kronieken zal zich herinneren; hoe snel Israël (de *tien* stammen, Israël genoemd in tegenstelling van Juda) na de scheiding tot afgoderij verviel. De vaak herhaalde uitdrukking: 'Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed,' is ons niet vreemd. Helaas, deze goddeloze koning Israëls leidde het volk tot de afgodendienst.

Gedurende enige tijd bleven Juda en Benjamin trouw, maar ook zij vielen jammerlijk in dezelfde zonde, totdat we ten laatste van Manasse vernemen,

dat hij 'het volk deed dwalen, dat zij erger deden dan de Heidenen, die de Here voor het aangezicht van de kinderen Israëls verdreven had' (2 Kon. 21:9).

Toen begonnen de waarschuwingen van de profeten de oren van het volk te bereiken. De dienst van de profeten schijnt wel altijd in verband te hebben gestaan met het verval van het volk van God. Dit beginsel gaat door voor het Oude en Nieuwe Testament. Zodra verwarring en afwijking beginnen, spreekt de Heer door Zijn profeten, allen waarschuwend, wie een oor heeft om de rechtvaardige oordelen te horen, die moet komen, als in de ongehoorzaamheid wordt volhard, maar tevens schitterende beloften van zegeningen toezeggend aan het geloof, als bekering wordt gevonden.

Het boek Daniël heeft evenwel een bijzonder karakter. Het richt zich niet tot het volk als één geheel, het is een mededeling aan Daniël zelf gedaan over dat volk. In andere profeten, bv: Jesaja, Jeremia en Ezechiël, richt God Zich rechtstreeks tot het volk zelf, ongetwijfeld door de profeet, die voortdurend de welbekende woorden in hun oren doet dreunen: 'Zó zegt de Heere.'

De 'hogere kritiek' heeft ook hier zoals elders misverstaan. Rationalisten hebben geen moeite gespaard om de Bijbel té onderzoeken. Zij zijn met de letter meer vertrouwd dan vele ware gelovigen, maar omdat zij de Heilige Geest niet inwonend hebben, falen zij volkomen in het begrijpen wat zij lezen. Zij hebben opgemerkt, dat de machtige uitdrukking: 'Zo zegt de Heere' ontbreekt, en voeren dit als een bewijs aan voor hun wantrouwen in de autoriteit van dit boek. Vooraf hadden zij evenwel vastgesteld, dat Daniël geen profeet was, terwijl de Heer Jezus Christus in Matteüs 24:15 hem wel een profeet noemt. Daniël was een historieschrijver, zeggen zij, geen profeet, want niet één keer bedient hij zich van het woord: 'Zó zegt de Heere.'

Het feit is wel, dat deze uitdrukking geheel niet passend is bij het karakter van het gehele boek. Zoals we al opmerkten, richt God Zich niet tot het volk als zodanig; die tijd was verstreken. In overeenstemming met de aankondiging van *Hosea*, bijna tweehonderd jaar tevoren '*Lo-Ammi*' (niet Mijn volk), was nu het plechtig vonnis op hen geschreven. Vanwege hun volhardende afgodendienst, voortgezet gedurende de lange rij koningen, volgehouden ondanks breedvoerige profetische waarschuwingen en zijn toppunt bereikend in Manasse, die 'zette ook een gesneden afgodsbeeld dat hij gemaakt had, in het huis van God, waarvan God tegen David en zijn zoon Salomo gezegd had: In dit huis en in Jeruzalem, dat Ik uit alle stammen van Israël verkozen heb, zal

Ik voor eeuwig Mijn Naam vestigen' (2 Kron. 33:7). Vanwege al deze dingen was Jahweh tot jaloersheid verwekt en weigerde Hij langer Israël als Zijn volk te erkennen. *Lo-Ammi* luidt het vonnis. Een al lang dreigende crisis, was nu in de geschiedenis van het volks aangebroken. Zelfs, in Jesaja's tijd, ongeveer honderd en vijftig jaar vroeger, was alles in Israël al tot een verschrikkelijke staat van zaken gekomen. Uzzia's onbezonnen daad om in de tempel van de Heer binnen te gaan, om reukwerk te offeren, wat door de wet van Jahweh alleen aan de priesters toegestaan werd, die daartoe geheiligd waren (2. Kron. 26), was spoedig gevolgd door de onbeschaamde afgoderij van Achaz (2 Kron. 28). Dan wordt Jesaja geroepen en richt de ernstige waarschuwing van het oordeel tot het geweten van het volks. Tegelijkertijd doet hij een beroep op hun harten en laat aan hun blik schitterende beelden voorbij gaan van toekomstige zegeningen, veracht door hen in de dagen van de profeten, maar bestemd om vervuld te worden. 'Want er zal een Twijgje opgroeien uit de afgehouden stronk van Isai, en een Loot uit zijn wortels zal vrucht voortbrengen' (Jes. 11).

Juda's koningen hadden 'de HEERE verlaten, de Heilige van Israël verworpen' (Jes. 1:4). Maar hoewel Jahweh tot toorn verwekt werd, Hij vergaf; en hoewel Hij door het volk verlaten werd, alsnog verliet Hij hen niet. Hij richt zich desalniettemin tot hen als Zijn volk door Zijn dienstknecht Jesaja: 'Een rund kent zijn bezitter en een ezel de kribbe van zijn eigenaar, maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk heeft geen inzicht' (Jes. 1:3).

Laten we deze uitdrukking: 'Mijn volk!' eens vergelijken met die in Daniël: 'Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk' (Dan. 9:24). Dat wil zeggen Daniël's volk (vgl. Dan. 10:14 en 12:1). In deze verzen spreekt de Here niet over hen als *Zijn* volk, maar als *Daniël's* volk. *Lo-Ammi* (niet mijn volk) was het oordeel, dat God op hen had geschreven. Dit is een hoogst ernstige gedachte en onmisbaar voor het goed begrijpen van het boek.

Een ander bewijs van dezelfde soort wordt in de titel gevonden, die Jahweh het gehele boek door aanneemt, te weten: '*De God van de hemel*' (hfdst. 2). In het boek *Jozua* wordt Hij gezien als de 'Heere van de hele aarde' (hfdst. 3), voor Zijn volk uitgaand, en de Kanaänieten verdrijvend, om Zijn verlost volk een plaats te geven in het land van de belofte. Maar nu het volk geofferd had aan de afgoden van Kanaän, en het land, het land van de Heer, had ontheiligd door bloed schulden, was de toorn van de Heer ontstoken tegen Zijn volk en heeft Hij een gruwel gehad aan Zijn erfdeel (Ps. 106). Jahweh trok Zich terug van een daadwerkelijke tussenkomst ten behoeve van zijn volk. De troon van

de Heer, die Hij te Jeruzalem had opgericht in al de heerlijkheid van Salomo's dagen (1 Kron. 29), is nu van de aarde weggenomen en de heerschappij is toevertrouwd in de handen van de volken. Vanaf Nebukadnezar beginnen *'de tijd van de volken'*. Daarmee is Daniel de profeet van de tijd van de volken, en niet slechts van de dagen van Antiochus, zoals de critici ons willen laten denken.

Daniël 1

De getrouwe balling

Rationalisten vertellen ons, dat in het derde jaar van Jojakim Jeruzalem niet belegerd geweest is, tenminste zij *denken*, dat het niet zo was. De Schrift bevestigt, dat het wel zo was. Wij aarzelen geen ogenblik uit te spreken, dat we ons aan de Schrift houden. Zonder voorwoord of inleiding begint het boek Daniël met de eenvoudige mededeling van het feit, dat de koning van Babel naar Jeruzalem optrok en het belegerde. Jesaja had het lang te voren geprofeteerd. 'Zie, er komen dagen dat alles wat er in uw huis is en wat uw vaderen tot op deze dag hebben opgeslagen, naar Babel zal worden weggevoerd. Er zal niets overblijven, zegt de HEERE. Bovendien zullen zij een aantal van uw zonen meenemen, die uit u zullen voortkomen, die u verwekken zult; zij zullen hovelingen worden in het paleis van de koning van Babel' (Jes. 39:6, 7). Deze dagen waren helaas voor Israël gekomen.

'En de Heere gaf Jojakim, de koning van Juda, in zijn hand' (Dan. 1:2). Wat een plechtige zin hebben deze woorden voor onze oren. De Heere gaf! Was het niet dezelfde Heere, die Zijn volk met een uitgestrekte hand had opgevoerd uit het diensthuis, uit Egypte? Zeker! Was Hij niet Dezelfde, die ze op vleugelen van een arend door de woestijn had gedragen? Die ze triomfantelijk in het land Kanaän geleid had? Die volken, machtiger en talrijker dan zij waren, had uitgedreven! Ja, Dezelfde! Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte leidde. (...) Maar Mijn volk heeft naar Mijn stem niet geluisterd (...) Och, had Mijn volk naar Mij geluisterd, was Israël in Mijn wegen gegaan! In korte tijd

zou ik hun vijanden onderworpen hebben en Mijn hand gekeerd hebben tegen hun tegenstanders' (Ps. 81).

Maar al had Juda's koning de smeekbede van de Heer ook een doof oor toegewend, en al was de toestand van het volk, als één geheel genomen, ook zo, dat God niet langer openlijk Zich met het volk één verklaren kon, toch kon het persoonlijk geloof wandelen in de weg van gehoorzaamheid aan God en afzondering voor Hem, zo goed, als in de heerlijkste dagen van David en Salomo.

De koning van Juda lag gebonden in ketenen te Babel, de vaten van het huis van de Heer waren in een afgodstempel geborgen, de muur van Jeruzalem was afgebroken en met vuur verbrand; ja, meer nog, de overpriesters stonden vooraan in de opstand; zij hadden het huis van de Heer gevuld met de verfoeiselen van de heidenen (Ezech. 8), zij hadden de gezanten van God bespot, Zijn woorden veracht, en zijn profeten kwalijk behandeld (2 Kron. 36), en toch lezen we: 'Daniël nu nam zich in zijn hart voor' dat hij zich even rein bewaren zou van de besmetting van Babel, als het in Jeruzalem zelf ooit mogelijk zou geweest zijn. Het kan van weinig betekenis geleden hebben van het vlees van de konings te eten, de natuurlijke mens kan denken, dat het gepast zou geweest zijn om het te doen, maar Daniël werd geleid door het Woord van de Heer. Schriftplaatsen als Exodus 34:15, Leviticus 19:26, Hoséa 9:3, moeten sterk op zijn geweten gewerkt hebben. Misschien heeft Daniël alleen gestaan in zijn getrouwheid, mogelijk is hij niet begrepen door zijn mede-ballingen in Babel, zijn besluit stond vast; hij stelde de Here voor zich, en hij ondervond al snel, dat Hij zich aan zijn rechterhand had geplaatst om hem te helpen.

Dit eerste hoofdstuk van Daniël is een soort inleiding op het hele boek. Het bevat belangrijke zedelijke beginselen, die bemoedigend zijn voor het geloof in dagen van algemene achteruitgang en verval. Hoewel de bedeling, waarin een kind Gods leeft, verschillen kan, toch blijft altijd waar: 'want wie Mij eren, zal Ik eren' (1 Sam. 2:30). We zijn allemaal geneigd in dagen van verval neerslachtig te zijn en als hopeloos op te geven elke poging om een wandel te handhaven in overeenstemming met de eisen van God en Zijn Woord, maar zo deed Daniël niet. Bij hem vinden we een hart en geweten in alles, wat hij doet. Of zoals een ander het uitdrukt: 'Daniël is getrouw in alle inzettingen, die een volkomen scheiding van de wereld voor schrijven naar de Joodse eredienst, weigerde te

eten van de spijzen van de tafel van een heidens vorst; en deze openbaring van geloof krijgt de goedkeuring van God.'

Het is misschien goed in het voorbijgaan op te merken, dat het in het geheel niet strijdig is met de goddelijke beginselen, wanneer wat Daniël beslist verboden was, de Christen geoorloofd is in zake het eten van vlees. De bedeling was een heel andere. Daniël was onder de wet en van hem werd strikte en onvermengde gehoorzaamheid aan de wet in al haar onderdelen vereist. In Daniëls dagen werd deze gehoorzaamheid aan alle zijden bedreigd door ongewone moeilijkheden, maar niettemin hield hij stand, niet in eigen, maar *in de kracht van de Heer*, en hij zag de gevolgen ervan onder ogen, wat ze ook mochten zijn.

Toen het Christendom werd ingevoerd, werden ook andere beweegredenen ingeleid: 'Eet alles wat op de vleesmarkt wordt verkocht, zonder te onderzoeken om het geweten' (1 Kor. 10:25). Te Korinthe leefden de heiligen omringd door heidense afgodendienaars, en het vlees, dat op de markt verkocht werd, was naar alle waarschijnlijkheid een deel van wat aan een afgod was geofferd. Ondanks dat was het geweten van de Christen ontheven van allen angst op dit punt. Een afgod was niets voor hem. 'Want 'de aarde en de volheid is van de Heer'. Niet onderzoeken, hij mocht vrij eten. Het geval wordt zelfs verondersteld, dat een Christen voor een feest genodigd werd in het huis van een heidens man (1 Kor. 10:27). Hier was de gelovige, moeilijk als het in een zo'n huis voor hem wezen kon, ook vrij om te eten, zonder navraag naar de spijzen. Maar, als hem uitdrukkelijk gezegd werd, dat wat hem voorgezet werd, aan de afgoden geofferd was, dan zou hij niet er van mogen eten om van het gewetens wil van een ander.

Een zorgvuldige beschouwing van 1 Korintiërs 8 en 10 betreffende dit punt, zal ons aantonen, dat de in de genade van Christus onderwezen gelovige, al hij mocht dan voor zichzelf volkomen vrij zijn om te eten, er toe leiden dat hij rekening moest houden met de gewetens van anderen en zich te onthouden van datgene, wat een oorzaak van ergernis zou kunnen zijn voor een zwakke broeder. Het zou ons te ver van ons onderwerp afvoeren in de diepte op dit belangwekkend onderwerp en deze belangrijke gedeelten van de Heilige Schrift in te gaan.

Daniël was in zake 's konings spijzen, gehoorzaamheid verschuldigd aan een hogere macht dan Nebukadnezar; liever dan te zwichten in wat een eenvoudig

geval van gehoorzaamheid aan Jahweh's wet was, trotseerde hij de toorn van de heerser van Babel. Maar in de kwestie van de verandering van zijn naam was hij onderworpen, hoe pijnlijk deze beproeving hem ook moet geweest zijn. Hij was een gevangen slaaf en had als gevolg daarvan zich te buigen voor zijn meester in alle dingen, die niet in strijd waren met zijn trouw jegens God. Satans probeerde uit het hart van Daniël en diens getrouwe vrienden elke herinnering aan de trouwe God weg te vagen en een gemeenzaamheid tot stand te brengen met de namen van de goden van de heidenen. Een concordantie zegt over de betekenis van de namen:

Daniël - 'Oordeel van God' (d.i. wie oordeel uitsprekt in de naam van God);

Hananja - 'genadiglijk door Jahweh gegeven';

Misaël - 'wie is als God?';

Azarja - 'geholpen door Jahweh'.

In plaats van deze betekenisvolle namen, geeft de overste van de kamerlingen hun namen van de afgoden van Babel (Dan. 4:8). Evenwel, zij hadden zich de Here voorgesteld, en God komt hun ten goede wonderbaar tussenbeide. Hij laat ze in gunst raken aan het hof te Babel en geeft ze kennis en verstand in alle dingen, en een wijsheid, die de wijsheid van de tovenaars en sterrenkijkers van het koninkrijk ver overtreft.

Daniël 2

De droom van Nebukadnezar (Dan. 2:1-14)

Het laatste vers van Daniël 1 is een bewijs voor het inleidend karakter van het eerste hoofdstuk van het boek. 'En Daniël bleef tot het eerste jaar van de koning Kores.'

Dit betekent niet, dat hij in dat jaar stierf, want hoofdstuk 6:29 deelt ons mee, dat 'hij voorspoed had in het koninkrijk van Kores, de Pers,' terwijl we lezen in hoofdstuk 10:1 wat Daniël geopenbaard werd in het derde jaar van Kores, de koning van Perzië. Maar hij leefde tot de invoering van het eerste van de drie grote rijken, die op Babylon zouden volgen, die in een profetisch gezicht hem door God te zien gegeven waren. Niet alleen dit, maar hij mocht voor God een getuige zijn, enerzijds van de vervulling van Zijn woord, gesproken door Jeremia aangaande de ballingschap van 70 jaren te Babel (zie Jer. 25:11), en anderzijds de directe vervulling van dat zelfde woord, dat de terugkeer naar Jeruzalem aan het eind van de 70 jaren voorspelde. (Jer. 25:12; 29:10). Wat God waarschuwend aankondigt als oordeel, zal Hij ongetwijfeld zeker laten gebeuren, maar ook vervult Hij op een gelijke manier in genade, wat Hij belooft. 'God is geen man, dat Hij liegen zou, of een mensenkind, dat Hij ergens berouw over hebben zou. Zou Hij iets zeggen en het dan niet doen? Zou Hij spreken en het niet gestand doen?' (Num. 23:19). O, als men eens aandacht zou geven aan deze ernstige, maar tevens bemoedigende waarheid.

Met het tweede hoofdstuk begint het zuiver profetische deel van het boek, en dit is, zoals wij zien zullen, in 2 delen verdeeld van bijna gelijke lengte. Het

eerste, tot het eind van hoofdstuk 6, houdt zich voornamelijk bezig met de beschrijving van het gedrag en de karakters van de grote Heidense machten, terwijl het tweede gedeelte vanaf hoofdstuk 7 tot het einde, in bijzonderheden deze zelfde machten beschrijft, wat zich meer specifiek aansluit op de toestand van het Joodse overblijfsel in de laatste dagen.

Hierom zijn dan ook de dromen en gezichten in dit eerste gedeelte niet dromen en gezichten van Daniël, hoewel hij alleen bekwaam was ze uit te leggen. God zelf richt zich tot het geweten van Nebukadnezar, door hem te laten horen, wat niet alleen Babel, maar ook de drie daarop volgende rijken zou overkomen, totdat, in de laatste dagen, alle macht en heerlijkheid zou worden neergelegd voor Hem, van Wie het koninkrijk nooit meer zou worden 'verstoord'. Als God opstaat om te oordelen, zoals Hij volgens de Schriften zeker doen zal, over alle grote wereldmachten, hetzij politieke, hetzij maatschappelijke, hetzij godsdienstige, dan zorgt Hij ervoor deze eerst uitvoerig gewaarschuwd te hebben, zodat de mens zich niet kan verontschuldigen. Laat de wereld zich Gods waarschuwingen in acht nemen wat de tijd betreft, -voor de oordelen komen! Laat de Christen, die de profetische Schriften leest, zich naar hart en leven gescheiden houden van de wereld, die haar verdoemenis tegemoet snelt! Op die wijze alleen zal hij in staat zijn licht voor Christus te verspreiden te midden van de steeds toenemende duisternis van deze laatste dagen. Lot was niemand in Sodom tot hulp. Hij had zich teveel verstrengeld met al de belangen van Sodom. Gelovige lezer, hiering mag een belangrijke les door ons geleerd worden bij het onderzoek van dit gedeelte van Gods Woord, namelijk ons zelf onbesmet te bewaren van de wereld!

Als Daniël niet in zijn hart had voorgenomen een heilige afzondering te bewaren voor God van al de verfoeiselen van Babel, dan zou hij nooit uitverkoren zijn om het voertuig te zijn van de mededeling van zulke machtige openbaringen. Evenzo zal geen een wereldsgezind Christen ooit dit of enig ander deel van de profetische Schriften goed begrijpen. Of met de woorden van een ander te spreken: 'Het persoonlijk gedrag van Daniël is de grondslag van en de inleiding tot de openbaring van het gehele boek.' Zo is het ook met ons. Afzondering van de wereld, een besliste weigering om deel te hebben aan datgene, wat de wereld aanbiedt, brengt ons in een toestand om die mededelingen te ontvangen van God. Mededelingen die wij ondanks dat haar volheid omvat is in het geschreven Woord, nooit ontvangen, dan door de onmiddellijke

onderwijzing van God, wat ook het werktuig moge zijn, waarvan God gebruik maakt, om ons zulke mededelingen te doen.

Maar God heeft niet alleen woorden van waarschuwing voor de wereld, het wijst haar op wat een einde maakt aan alle dingen, die in de ogen van de mensen zo rechtvaardig en veelbelovend schijnen. Hij heeft ook woorden van bemoediging voor Zijn volk, hoewel Hij, voor een tijd, gedwongen was 'een afschuw van Zijn eigendom te hebben. Hij gaf hen in de hand van de heidenvolken; wie hen haatten, heersten over hen.' (Ps. 106:40 en 41). Daarom vinden we in de tweede helft van het boek gezichten, die Daniël zelf ontving, en die voornamelijk zijn eigen volk betroffen. Het ware karakter van de grote heidense machten wordt hoogst indrukwekkend geschetst; hun vijandschap jegens God en Zijn volk in de laatste dagen – dagen, die nu nog toekomstig zijn — wordt duidelijk voorgesteld, en het oordeel, dat komen zal over de toekomstige vertegenwoordigers van de twee laatste grote rijken, wordt merkwaardig tot in bijzonderheden beschreven. Want deze twee laatste rijken zijn het, die meer onmiddellijk betrokken zijn in de geschiedenis van het Joodse volk in de laatste dagen.

In verband met deze tweevoudige verdeling van het boek is het van belang op te merken, dat de taal, die gebruikt is in de eerste helft, verschilt van die, waarin het tweede gedeelte geschreven is. Vanaf hfdst. 2:4 tot hfdst. 7:28 is het oorspronkelijke geschreven in het Syrisch of Chaldeeus, terwijl van hfdst. 8:1 tot aan het einde, het boek in het Hebreeuws is geschreven. Dit is uiterst merkwaardig en toch ook weer zeer natuurlijk. Syrisch was de taal, waarmede de Babyloniërs vertrouwd waren, en terwijl de mededelingen uit dit gedeelte van het boek in hoofdzaak hen aangaan, gaf God ze in de taal, die gangbaar onder hen was; terwijl het Hebreeuws van het tweede gedeelte daarentegen daar juist past, als we ons herinneren, dat de gezichten, die beschreven worden, voornamelijk betrekking hadden op de Joden.

Hoe volmaakt zijn alle wegen Gods!

Nebukadnezar 'had een droom.' God was bezig hem te 'laten weten wat er in later tijd gebeuren zal'. Hij doet eveneens de waarheid tot hem doordringen, dat alle menselijke wijsheid uitermate zwak is. De droom week van hem en al de wijzen van Babel werden geroepen om hem de droom en zijn uitlegging bekend te maken, maar zij staan hulpeloos en verslagen tegenover de onredelijke eis van de wrede en woedende despoot.

‘Er is geen mens op de aardbodem die de zaak van de koning te kennen zou kunnen geven.’(vs. 10), zo spreken zij terecht, maar Daniëls God was ‘in de hemel’ (vs. 28). En die God, die ‘Die de wijzen doet terugdeinzen, Die hun kennis tot dwaasheid maakt; Die het woord van Zijn knecht gestand doet, en de raad van Zijn boden volbrengt.’ (Jes. 44:25, 26).

Want hoezeer Israël als volk ook gefaald had, God bleef trouw aan Zijn Woord: ‘Wie Mij eren, zal ik eren.’ (1 Sam. 2:30). Ondanks dat Israël om zijn ontrouw in ballingschap naar Babel gevoerd was, zal een getrouwe Daniël door de Here geëerd worden in het land van zijn ballingschap. Want hoe laag ook het volk van Gods mag zinken, *niets* verandert Gods *liefde* tot hen. Al mocht misschien de heidense koning hebben gemeend dat God, waar Hij had toegelaten Israël in gevangenschap te voeren, daarom ook had opgehouden hen lief te hebben, al helemaal aan het begin geeft God hem de les te leren, dat ‘Vertrouwelijk gaat de HEERE om met wie Hem vrezen.’ (Ps. 25:14). Of, zoals iemand opmerkte: ‘Hun overweldiger moest leren, dat, na alles wat gebeurt was, de *gedachte*, - het *hart* van God zich bezighield met de arme gevangenen. De *macht* van God mocht voor een tijd bij de Heidenen zijn, de *toegenegenheden* Gods en Zijn *verborgenheid* waren bij de Zijnen, zelfs in de tijd van hun vernedering.’

De verborgenheid geopenbaard (Dan. 2:14–26)

‘En men zocht ook Daniël en zijn vrienden om ter dood gebracht te worden.’ (hfdst. 2:13).

Het kan op hun zijn overgekomen, alsof hun God hen verlaten had, en dat hun pad gemakkelijker en veiliger zou zijn geweest, als zij niet zo’n beslist standpunt hadden ingenomen voor God. Juist hun getrouwheid had hen aan een groter gevaar blootgesteld dan de anderen van hun medegevangenen. (Zie hfdst. 1:17-20).

Maar Daniël was niet alleen *trouw* aan God en Zijn Woord op deze kwade dag, hij had *geloof in God*. Hij wist, dat de kennis en wetenschap, die hij bezat, niet slechts het gevolg was van menselijke wijsheid, maar dat ze kwam van een God in de hemel, die ‘weet wat in het duister is, want het licht woont bij Hem.’ (vers 22) En geloof wekt altijd *vertrouwen*. ‘Toen trad Daniël binnen en verzocht de koning of hij hem een bepaalde tijd wilde gunnen om aan de koning de uitleg

te kennen te geven.’ Hij drukt niet de minste twijfel uit, maar in de zekerheid van Gods goedkeuring treedt hij kalm maar moedig de woedende koning tegemoet, zoals hij later de leeuwenkuil trotseert.

Evenwel, het geloofsvertrouwen is vertrouwen niet in mensen, hoe wijs ook, maar in God; en zo’n vertrouwen spreekt zich altijd uit in *afhankelijkheid van God in het gebed*. ‘Daarop vertrok Daniël naar zijn huis’ (vers 17), maar niet alleen, want hij zocht zijn drie vrienden op, zodat ook zij van de zaak wisten en ‘opdat zij het aangezicht van de God van de hemel zouden zoeken om barmhartigheid te verkrijgen met betrekking tot deze verborgenheid.’

God hoorde en God antwoordde. ‘Toen werd aan Daniël in een nachtvisioen de verborgenheid geopenbaard’ en het gebed is veranderd in een dankzegging. ‘Daarop loofde Daniël de God van de hemel.’

‘De God van de hemel.’ Deze titel is kenmerkend in het boek Daniël. Hij hangt samen met het al hiervoor genoemde feit, dat de profeet leefde in de tijd, dat *Lo-Ammi* (niet Mijn volk) op Israël geschreven stond. De glorierijke dagen waren voorbij, waarin God zich één maakte met Zijn volk, en voor hun overwinnende legerscharen uittrok als ‘de God van de hele aarde.’ (Joz. 3:11, 13). Het volk had zich in zijn afval tot de afgoden gewend en Jahweh neemt de verwijderde plaats van ‘de God van de hemel,’ in. Maar naast al de ontrouw van het volk als geheel, antwoordt Hij wel, zoals wij zagen, de enkele getrouwe.

Het is mooi, de gesteldheid van Daniëls ziel op te merken. Als de verborgenheid geopenbaard is, gaat hij, in plaats van zich naar de koning te haasten, rechtstreeks tot God en stort zijn hart uit in lof en dankzegging. Hij erkent Hem als Degene, aan Wie alle macht toebehoort in het bestuur van deze wereld. ‘Hij zet koningen af en stelt koningen aan’ (vs. 21), maar niet alleen dit, ‘Hij geeft de wijsheid aan wijzen, de kennis aan wie verstand hebben.’

Een belangrijk principe is in deze laatste woorden omvat, en het voortdurend verkeerd aanhalen van deze woorden bewijst voldoende, hoe velen deze woorden niet goed begrijpen. Hoe vaak horen we, dat God wetenschap geeft aan hun ‘die geen verstand hebben’. Hoewel dit in zeker opzicht waar is, is het toch juist het tegenovergestelde van wat in Dan. 2:21 gezegd wordt. God kan genadig zijn in betrekking met onze onwetendheid, maar er is een onkunde, die het gevolg is van onwilligheid, om Zijn wil te doen. De waarheid van God in de praktijk te brengen, zal altijd lijden voor het vlees meebrengen, en hierop

zijn we niet altijd voorbereid. Menigeen wenst verstandelijk de Schrift te begrijpen, maar schrikt ervoor terug om er in te leven. Maar hiervan kunnen we ons verzekerd weten, dat Gods beginsel is: 'Als iemand zijn wil doen wil, zal hij van deze leer erkennen of zij uit God is' (Joh. 7:17), en niet anders. En wederom: 'Als dan uw oog eenvoudig is, zal uw hele lichaam verlicht zijn.' (Matt. 6:22). O, dat *eenvoudige oog!*

Waar grote behoefte aan bestaat onder het volk van God in deze dagen, is de eer van de Heer te zoeken met een *onverdeeld* hart. Zolang daar nog een voorbehoud is in de ziel, en een onwil om praktisch de wil van God te doen, zal er, en *kan* er geen toeneming zijn in de kennis van de waarheid. Dit heeft betrekking zowel op de profetieën als op elk ander gedeelte van de Schrift, zoals het gedeelte, dat voor ons ligt, ons duidelijk toont. 'Hij geeft wijsheid aan *de wijzen,*' niet de onwetenden; - 'de kennis aan wie verstand hebben. Hij openbaart diepe en verborgen dingen.' Moge de Heer in het hart van de schrijver en van de lezer een diep verlangen te voorschijn roepen, om Zijn wil te doen, wat het ons ook kost!

Daniël wordt voor de koning gebracht en het is heerlijk de nederigheid op te merken, waarmee hij zich gedraagt. 'Bent u in staat mij de droom te laten weten die ik gezien heb, en de uitleg ervan?' vraagt de koning. 'Er is een God in de hemel, die verborgenheden openbaart. Hij heeft koning Nebukadnezar laten weten wat er in later tijd gebeuren zal', is Daniël's rustige antwoord. Daniël maakt met zijn kennis geen vertoon, maar verbergt zichzelf, om God te verheerlijken voor de ogen van deze Heidense koning.

Hij, 'Die verborgenheden openbaart,' zou in het nachtgezicht de loop van dit wereldrijk ontvouwen, en wel in het bijzonder in betrekking tot 'wat er in later tijd gebeuren zal.' (vs. 28) De trotse Babylonische veroveraar, hoogmoedig vanwege zijn vele overwinningen, van wie de geest dwaalde vanwege al de overwinningen, die zijn legerscharen hadden behaald, ziet in een droom de toekomst van de grote Heidense machten nauwkeurig beschreven. God, een God, die hij niet kende, sprak tot hem in een droom, in een nachtgezicht, niet alleen om hem te openbaren 'wat geschieden zal,' maar ook, 'zodat hij de gedachten van zijn hart zou weten.' (vs. 30).

Moge God, diezelfde God, zo ook tot onze harten spreken! En moge Hij, door Zijn Geest, op onze gewetens de hoogst ernstige waarheden toepassen, waarvoor wij klaar staan om te onderzoeken! Moge de heldere stralen van

het licht, waarvan het God behaagd heeft ons te schenken in het profetische woord, in betrekking tot de toekomst van deze arme wereld, zo ons pad bestralen in deze donkere wereld, dat wij ons scheiden van het hele systeem van deze tegenwoordige eeuw!

Zeker en snel gaat de wereld haar oordeel tegemoet. Dat ieder van ons zich meer en meer bewust mag zijn van de ernst van deze dingen!

Het grote beeld (Dan. 2:31-46)

‘U, o koning, keek toe, en zie: een groot beeld.’ Het behaagde God, de Heidense koning een beeld van de toekomst te geven. Geen wonder, dat zijn geest verslagen, en zijn slaap in hem gebroken werd, toen hij zag dat grote beeld, ‘de glans ervan uitzonderlijk. Het stond voor u. De aanblik ervan was schrikwekkend.’

Geen menselijke macht kon de vergeten droom terugroepen; geen menselijke wijsheid was in staat hem te verklaren. Maar de God van de hemel schetste voor de verbaasde en verschrikte koning de gehele loop van ‘de tijden van de volken,’ waarop onze Heer zinspeelt in Lukas 21:24.

Weinigen, die ernstig aandacht hebben geschonken aan de studie van het onderwerp, hebben enige moeilijkheid om te verstaan, waarop de verschillende delen van het grote beeld betrekking hebben. De uitleg, door Daniël gegeven, neemt alle moeilijkheid weg, wat betreft het hoofd van goud. ‘U, o koning! — zo richt hij zich tot Nebukadnezar, de koning van Babel — bent dat gouden hoofd’ (vs. 38). We zullen zien, dat in de Schrift, zonder twijfel als het eerste grote rijk van de tijden van de volken Babel wordt aangewezen. Dit maakt het even, wie de andere rijken zijn, die volgen. Het zijn er vier in totaal. Het eerste is *Babel*. Niet, als zouden er voor die tijd: geen andere grote en machtige rijken geweest zijn. Denken we maar aan Egypte en Assyrië. Maar deze ontvangen geen plaats in het plan van Daniëls profetie. Als we verder komen in onze beschouwing van het boek, zullen we zien, dat er twee grote klassen van profeten zijn in het Oude Testament;

Profeten zoals Jesaja, zich rechtstreeks wendden tot de Joodse natie, toen deze nog door God erkend werd; In de profetieën van deze profeten zullen we meer vinden over Assyrië.

Profeten zoals Daniël, die tot hun dienst als profeet geroepen worden, als het volk uitwendig niet erkend wordt; bij deze profeten vinden we meer omtrent Babel en de Heidense machten, die op Babel volgden.

De Assyriër is de vijand van Israël, wanneer het nog door God erkend wordt in zijn eigen land; en hoewel het grote Assyrische rijk sinds lang voorbijgegaan is, openbaart de profetie duidelijk, dat Assyrië weer levend worden zal in de laatste grote verwickelingen voor de oprichting van het koninkrijk van Christus, dat 'in alle eeuwigheid bestaan zal.' Israël zal hersteld worden in zijn eigen land; zij zullen opnieuw door God erkend worden als Zijn volk (zie Hosea 1 en 2), en in die dagen zal Assyrië nog weer tevoorschijn komen als hun tegenstander (Ezech. 38, 39). Dit zal geschieden na de komst van de Here Jezus voor de Zijnen.

Daniël is de profeet in de tijden van de volken. Hij beperkt zich niet tot een beschrijving van de dagen van Antiochus Epiphanes, zoals critici ons willen laten geloven. Deze tijden van de volken beginnen met de wegvoering naar Babel. De troon van de Heer werd toen verplaatst van Jeruzalem, en de macht werd gegeven in de handen van de Heidenen. Deze tijden gaan nog voort en zullen voortduren tot de Heere Jezus komt uit de hemel om te oordelen. Dan wordt de Joodse natie weer erkend. Deze dingen zullen duidelijker worden, naarmate we ons onderzoek van dit boek voortzetten.

Maar het rijk van Babel zou niet lang bestaan. Jeremia was het gegeven te profeteren, dat na 70 jaar (Jer. 25), de macht van Babel zou verbroken worden, en hier in Daniëls uitlegging van de droom van de grote konings wordt ons gezegd: 'Na u zal een ander koninkrijk opkomen, lager in waarde dan het uwe.' (vs. 39).

Niets kon de luister van Babylon evenaren, zolang het bestond. De geschiedenis heeft ons verbazingwekkende verhalen gedaan van zijn heerlijkheid en voorspoed. Nebukadnezar heeft rechtstreeks van God zijn macht ontvangen. 'De God van de hemel heeft u het koningschap, macht, sterkte en eer gegeven.' (vs. 37).

Dat wordt van niet een van de volgende rijken gezegd. Een wereldheerschappij, zover zij de betrekking aangaat van de mens tot de hemel en de aarde, was in zijn hand gegeven. De volgende hoofdstukken doen ons zien, hoe die macht werd misbruikt. Slechts Eén, Hij, die zowel God als mens is, de Zoon van de

mensen, zal regeren over een uitgestrekter gebied, dan toevertrouwd was aan Nebukadnezar. 'U hebt *alles* onder zijn voeten gelegd,' en Hij zal heersen in rechtmatigheid (Ps. 8). Absolute heerschappij in de hand van de gevallen en zondige mens leidt onveranderlijk tot wrede tirannie en ongeremde wellust. Wanneer Christus zal regeren, dan zal 'de vrucht van de gerechtigheid zal vrede zijn, en de uitwerking van de gerechtigheid: rust en veiligheid tot in eeuwigheid.' (Jes. 32:17). O Heer! laat die dag snel komen voor deze zuchtende schepping!

Evenwel de God van de hemel 'zet koningen af en stelt koningen aan'; en daarop verneemt de verbaasde koning van dezelfde God, die hem al zijn grootheid geschonken had: 'Na u zal een ander koninkrijk opkomen, lager in waarde dan het uwe.' Lager in luister en heerlijkheid, maar niet in uitgestrektheid, want het zou 'heersen over de hele aarde.' Dit was geen ander dan het Medisch-Perzische rijk.

Intussen is het heel belangrijk op te merken, hoe de profetische Schriften door de historie bevestigd worden, wat noodzakelijk ook zo zijn moet; en toch, we behoeven niet buiten de Bijbel te gaan voor de *uitlegging* van de Schriften. Niet alleen liet God Jeremia voorspellen, hoe lang het Babylonische rijk zou stand houden, maar Hij deelt ons ook nauwkeurig de opvolging van zijn verschillende koningen mede. Immers. we lezen: 'Maar het zal gebeuren wanneer de zeventig jaar voorbij zijn, dat Ik de koning van Babel en dat volk – spreekt de HEERE – hun ongerechtigheid zal vergelden' (Jer. 25:12); en daarbij: 'Alle volken zullen hem, (Nebukadnezar) zijn zoon, en zijn kleinzoon dienen' (Jer. 27:7). Volgens Daniël 5 was Belsazar de laatste van deze drie, die op de troon van Babel zat. In die verschrikkelijke nacht, waarin 'In diezelfde nacht werd Belsazar, de koning van de Chaldeeën, gedood, zijn koninkrijk is verdeeld en het is aan de Meden en de Perzen gegeven.' (Dan. 5:30, 28). Dit wordt door de historie bevestigd, maar Daniël werd door God geïnspireerd om het uit te spreken, voor de gebeurtenis plaatsvonden.

In de loop van de tijden ging ook het Medisch Perzische rijk voorbij. Wel duurde het langer dan het Babylonische (van 536–333. v. Chr., dus 2 eeuwen), maar het werd op zijn beurt door de legertroepen van Alexander de Grote vernietigd. Dit meldt ons weer de geschiedenis, maar de Schrift noemt te voren al de *naam* van het derde rijk, voor het tweede tot macht gestegen was. 'De ram met de twee hoorns die u gezien hebt, dat zijn de koningen van *Medië en Perzië*. En de harige geitenbok is de koning van *Griekenland*' (Dan. 8:20, 21).

We hebben dus in het Boek van Daniël zelf de namen van drie van de vier grote heidense machten:

- Babylon;
- Medisch-Perzische rijk;
- Griekenland;

God was evenwel niet alleen bezig de nieuwsgierigheid van Nebukadnezar te bevredigen, maar Hij had evenzeer zijn geweten op het oog. In het bijzonder waren het de gebeurtenissen van de laatste dagen (2:28), die God hem voorstelde. Daarom wordt er veel meer meegedeeld in betrekking tot het vierde koninkrijk, dan aangaande een van de andere drie. Kan er enige twijfel wezen, wat dat vierde koninkrijk is?

Meer dan drieduizend jaren geleden (in het jaar 1452 voor de geboorte van de Here Jezus), gebruikte God de lippen van Bileam, die om vuile winst graag Gods aardse, uitverkoren volk zou gevloekt hebben, om de gezegende dag van Israëls verlossing aan te kondigen. Hij zag in een gezicht het toekomstig koninkrijk van de Heer Jezus Christus. Geven niet de woelige gebeurtenissen van deze tegenwoordige tijd grond om aan te nemen, dat dit heerlijke ogenblik nabij is? 'Uit Jakob zal hij heersen' (Num. 24:19).

Onze ruimte veroorlooft niet een enigszins uitvoerige uiteenzetting van deze profetie, de merkwaardigste in de Schrift, wat betreft de tijd van de voorzeggung, haar uitgestrektheid, en haar volmaakte overeenstemming met alle andere delen van het profetische Woord! Zij voorspelt ons, hoe alle aardse koninkrijken vernietigd zullen worden voor Hem, die komen zal ingericht om een koninkrijk op te richten, dat 'niet te gronde zal gaan' (Dan. 7:14). We kunnen hier slechts aanhalen en aan de biddende overdenking van de lezers aanbevelen de volgende verzen: 'Toen hij de Kenieten zag, hief hij zijn spreuk aan, en zei: Uw woongebied staat vast, uw nest is in de rots vastgezet. Toch zal Kaïn weggevaagd worden, doordat Assur u als gevangenen wegvoert. En hij hief zijn spreuk aan, en zei: Och, wie zal leven, als God dit doet! Van de kust van de Kitiërs komen schepen; zij zullen Assur onderdrukken, ook Heber zullen zij onderdrukken, maar ook zij zullen ten onder gaan.' (Num. 24:21-25).

Die macht, waarvan hier gesproken wordt onder de naam van 'van de kust van de Kitiërs,' is het vierde koninkrijk van Daniëls beeld. Zonder het te

noemen voorspelt Bileam het deel van de aarde, vanwaar het komen zou – een machtige *Westelijke* staat, die in botsing komen zou met het *Oostelijke* wereldrijk, hoewel het ten slotte zichzelf verdueren zou. In Bileams dagen bestond het *Romeinse rijk* nog in de verste verte niet. En toen Daniël schreef, had niemand er ooit van gehoord.

We zien in onze dagen hoe een onmetelijk Oosters rijk in wording is. De Schrift is helder, wat de plaats betreft, die Rusland innemen zal in de toekomstige wereldcrisis. Het herleefde Romeinse rijk zal de tegenstander ervan zijn, maar is gedoemd daarvoor te vergaan.

De steen, die het beeld sloeg (Dan. 2 : 34–46)

De Oudtestamentische geschiedenis sluit ongeveer met het jaar 400 v. Chr. Maleachi was de laatste schrijver, maar Nehemia deelt ons de: laatste geschiedkundige feiten mee.

In de tijd van Nehemia was het tweede van de vier grote Heidense wereldrijken nog altijd oppermachtig. Van het derde, nl. van Griekenland, had men zelfs nog nooit gehoord, behalve in de profetie van Daniël (8:21). Maar de Schrift moest vervuld worden, en zo vernemen we dan ook uit de geschiedenis, dat in de loop van de tijden het Medisch-Perzische rijk wijken moest voor de plotselinge stormloop van Alexander de Grote, '*de grote hoorn*' van de bok. (hfdst. 8). Later hopen we dit nader te behandelen bij de verdere overdenking van ons boek.

Niet alleen voorspelt het Oude Testament het opkomen van het vierde rijk, maar het geeft ook precies zijn aardrijkskundige ligging aan in betrekking met het derde. Het is bekend, dat Kittim in het Oude Testament voor Cyprus staat, en we zagen al, dat van 'de over (zijde) van Kittim' schepen kwamen om Assur te tuchtigen. Kittim lag dus Westelijk van Assur of Assyrië.

Dezelfde uitdrukking '*de schepen van de Kittiers*' komt voor in Dan. 11:30. Daar staat ze in verband met de tussenkomst van dezelfde Westelijke macht, inzake dezelfde Oostelijke macht, slechts met dit verschil, dat Num. 24:24 slaat op de toekomst, terwijl Dan. 11:30, gedeeltelijk al vervuld is.

We hoeven het Nieuwe Testament maar open te slaan of we staan tegenover een andere grote macht, die de wereldheerschappij bezit. Een bevelschrift gaat uit van de keizer Augustus, de Romeinse keizer, *'dat het gehele aardrijk moest worden ingeschreven.'* Sinds de dagen, waarin Daniël scheef (omstreeks 607 voor Chr). kan de wereldgeschiedenis ons niet meer dan vier wereldrijken aanwijzen. De Schrift noemt ze, elk bij zijn naam. Het wordt, eens voor al, dan ook verstaan, dat de vier delen van Nebukadnezars beeld, zo goed als de vier dieren van Dan. 7 betrekking hebben op de vier grote Heidense wereldrijken:

1. Babylon;
2. Het Medisch-Perzische rijk;
3. Het Griekse rijk;
4. Het Romeinse rijk.

Onder het Romeinse rijk werd Christus geboren, en de gehele wereld werd in beweging gebracht om dit feit te vermelden. (Luk. 2:1, 2). Toen datzelfde rijk zijn grootste macht had verkregen, werd Christus gekruisigd, en wederom zal ditzelfde rijk zijn laatste en vernietigende nederlaag lijden, wanneer diezelfde Christus als Koning der koningen en Heer der heren komen zal om te oordelen (Openb. 19). Want, hoewel het als een wereldrijk onderging, toch zal het weer opstaan uit het stof, volgens de heldere voorzeggingen van Daniël en de Openbaring.

Er bestaat geen twijfel, of 'het beest,' dat zo vaak in de Openbaring genoemd wordt, het Romeinse rijk is. Misschien zal iemand vragen: 'Waar is het dan nu te zien?! Is het niet al lang voorbij gegaan?' Zeker. Maar de Schrift laat geen plaats om te betwijfelen, dat het weer herleven zal. Eén tekst, en een zeer merkwaardige, is voldoende om juist hier toe te passen. In Openb. 17:8 lezen we: 'Het beest, dat u gezien hebt, **was** en **is niet** en zal uit de afgrond **opstijgen** en **ten verdere gaan.**' Elders¹ zijn we in de diepte op dit belangrijk onderwerp ingegaan, maar duidelijk blijkt hieruit de Schrift, dat spoedig het Romeinse rijk in Europa weder zal te voorschijn treden, en het zo even aangehaalde vers bewijst, dat het bij zijn herleving al zijn macht van Satan (uit de afgrond) verkrijgt. Openbaring 13:6 doet ons zien, wat zijn goddeloze en godslasterlijke karakter wezen zal. Dit is zeker een ernstige schildering en een,

1 'De toekomst van Europa'

die ons inderdaad een oorzaak moet wezen tot ernstige overdenking, wanneer we de toenemende goddeloosheid zien van de tijden, die wij beleven.

‘Het vierde koninkrijk zal sterk zijn als ijzer.’ (Dan. 2:40). De beschrijving, die op deze woorden volgt, geeft ons in weinige woorden een wonderbare schildering van wat het Romeinse rijk in het verleden was, en van wat het in de toekomst wezen zal, hoe nabij het zij. Zijn begin wordt gekenmerkt door *kracht*, in tegenstelling met de pracht van Babylon en Perzië. Maar eindelijk werd de kracht van het ijzer vermengd met leem, en het koninkrijk wordt verdeeld. Dit slaat ongetwijfeld op de vijandelijke inval van de barbaarse stammen, waarvan de geschiedenis verteld, en die een eerste oorzaak van zwakheid werden voor het rijk, totdat ze op het laatst zijn val veroorzaakte.

Het Romeinse rijk, zoals het in de toekomst weer op het toneel verschijnen zal, vinden we terug in de tenen. De tien tenen van het beeld uit ons hoofdstuk komen overeen met de tien hoornen uit Dan. 7 en Openb. 13 en 17. In de laatste openbaringsvorm van het rijk zal een buitengewone staat van zaken bestaan, tot heden onbekend in Europa, nl. dat het rijk, hoewel zijn eenheid handhavend onder het keizerlijk hoofd, verdeeld zal worden in tien koninkrijken, elk bestuurd door een afzonderlijk koning. Dit blijkt zo helder als de dag uit Openb. 17.

‘*In de dagen van die koningen,*’ — men lette wel op deze uitdrukking — zal de God van de hemel echter een Koninkrijk doen opkomen dat voor eeuwig niet te gronde zal gaan’ (Dan. 2:44). Dit vijfde koninkrijk zal zijn het duizendjarig koninkrijk van de Here Jezus Christus. Het is mogelijk, dat er onder onze lezers zijn, die menen, dat het Koninkrijk van Christus, waarvan hier sprake is, het zogenaamde koninkrijk van de genade is, en dat we in ‘de steen die niet door mensenhanden werd afgehouden’ een zinnebeeldige voorstelling moeten zien van het evangelie; maar we zijn overtuigd, dat ‘de steen’ ongetwijfeld betrekking heeft op de Heer Jezus Christus, niet op Zijn geboorte en Zijn komst in genade, maar op die in kracht en om straks te oordelen. Toen Christus te Bethlehem geboren werd, was het Romeinse rijk nog krachtig en stond het nog in zijn onverdeelde grootheid. In plaats dat Zijn komst, toen voor dat rijk de genadeslag was, werd Christus onder het Romeinse bewind gekruisigd.

Verder werd Nebukadnezar hier in een gezicht te zien gegeven, wat in de laatste dagen geschieden moest. God, van wie het een groot voornemen het is, in profetische woorden de heerlijkheid van Zijn Zoons te laten, verplaatste de

gedachten van de Heidense koning naar die heerlijke dag, wanneer niet slechts 'een kleine kudde,' zoals nu, de heerschappij van hun afwezigen en verworpen Meester zullen erkennen, maar 'alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren.' (Dan. 7:14).

Niet de prediking van het evangelie, maar de uitoefening van het gericht, zal dit te voorschijn roepen.

Het is belangrijk op te merken, dat 'de steen' het beeld slaat '*in de dagen van die koningen*', dat is in het laatst van de toekomstige openbaringsvorm van het Romeinse rijk. 'Die trof dat beeld aan zijn voeten leem, en verbrijzelde die. Toen werden het ijzer, het leem, het brons, het zilver en het goud tegelijk verbrijzeld. Ze werden als kaf op een zomerdorsvloer. De wind voerde ze weg, zodat er geen spoor van teruggevonden werd' (Dan. 2:35).

Zo wordt ons dus het eind van 'de tijden van de volken' met profetische woorden beschreven, die tijden van de volken, die begonnen met Nebukadnezar, die *nu* nog door gaan, maar eindigen zullen, wanneer de Heer van de hemel komt om het oordeel uit te voeren (Openb. 19:11). Dan zal het volk Israël weer door God aangenomen en door Hem erkend worden. Want Hij, die komt als de verdelger van de goddeloze Heidense machten, zal tegelijkertijd in Sion verschijnen als de Bevrijder, en 'zal de goddeloosheden van Jakob afwenden (Rom. 11:26) en 'Zo zal heel Israël behouden worden.'

Deze dagen komen snel dichterbij. Het Heidens ongeloof rijpt snel tot de volle bloei van de afval. De Westerse volken bereiden zich met koortsachtige haast voor op de laatste, bloedigste en afschuwelijkste worsteling, wanneer zij, van een gedachten zijnde, hun macht en kracht aan het beest zullen geven om te strijden tegen het Lam. Maar 'het Lam zal hen overwinnen' (Openb. 17:14), 'want God heeft in hun harten gegeven zijn bedoeling uit te voeren en het met enerlei bedoeling uit te voeren, om hun koninkrijk aan het beest te geven, 'totdat de woorden van God vervuld zullen zijn.' (Openb. 17:17).

Daniël 3

De vurige oven (Dan. 3:8-30)

Hen van de droevigste en meest ernstige tekenen van de tijd, waarin wij leven, is het wijd verspreide ongelooft met betrekking tot de Schriften.

Het ongelooft is nu niet langer beperkt tot de stoutmoedige aanvallen van de atheïsten en twijfelaars, nee het wordt vlijtig gevolgd door godsdienstige boeken en artikelen. Zelfs vanaf de kansel wordt erover gesproken door mannen, die doorgaan voor experts naar de waarheid en er zich op laten voorstaan in een geest van eerbiedige onderdanigheid om te gaan met de heilige dingen van God. Niets is bedrieglijker voor de grote massa van het volk dan dit.

Weinigen van hen hebben de bekwaamheid nauwkeurig de bewijzen na te gaan of de bewijsoveringen te toetsen. Gemakkelijk worden ze ingepakt door een voorkomen van oprechtheid en een schijn van vroomheid.

Bovendien deelt de Bijbel ons enkele onaangename waarheden mee. Hij spreekt tot de gewetens van de mensen. Voor iemand, die zich met zijn hart en geweten niet heeft gebogen voor de goddelijke openbaring van de Bijbel, is het een verlichting er aan te denken, dat, *goede en oprechte mensen* het nog niet helemaal eens zijn over de absolute onfeilbaarheid van de Schriften. De Bijbel schildert ons de morele toestand van de mensen zo negatief als het maar enigszins kan. Hij beschrijft de toekomst van de niet-wedergeboren mens in een taal, die, volstrekt waar, geschikt is om de lezer aan het schrikken te

maken. Hij verbergt het feit van de verdorvenheid van de zondige mens niet, maar openbaart tegelijkertijd Gods volkomen en enige middel tot redding. Evenwel eindigt de mens niet, voordat dit verderf beleden en het geneesmiddel aangenomen wordt, met te proberen altijd de waarheid van het getrouwe getuigenis van God te bestrijden.

Terwijl men enerzijds medelijden heeft met de misleide slachtoffers van deze nieuwere openbaringsvorm van het ongeloof, kan men aan de andere kant niet nalaten te trillen van verontwaardiging over hen, die door Satan worden gebruikt om het ongeloof zo mooi voor te stellen aan degenen, die de zichtbare en vergankelijke dingen van de wereld verkiezen boven de hemelse, die niet zichtbaar, maar eeuwig zijn.

‘Wat het vlees bedenkt is vijandschap tegen God’ (Rom. 8:7). Hoe duidelijk bleek dit aan het kruis in de verwerping van Christus, het levende, het vlees geworden Woord; hoe duidelijk treedt het ook nu aan de dag in de verwerping van het geschreven Woord.

Onder verontschuldiging van *eerbiedige en eerlijke twijfel* zenden predikanten, voorgangers en theologische schrijvers van onze tijd een vloed van bittere verweerschriften de wereld in tegen de inspiratie van het Woord der waarheid. Dit is de zekere voorloper van de afval, die zo duidelijk aangekondigd wordt in de Schrift. (2 Tess. 2).

In de eerste hoofdstukken van Daniël (3—7) vinden we niet slechts een nauwkeurig gebeurd verhaal, we vinden er ook zedelijke onderwijzingen van hoogst belangrijke aard. Satan probeert door het opwerpen van alle mogelijke vragen van kritiek en twijfel in betrekking tot de geschiedenis, de ziel te beroven van de geestelijk winst, door haar namelijk af te trekken van een biddende overdenking in de geest van het geloof van deze bladzijden van goddelijke openbaring.

Nebukadnezar had zijn beeld opgericht. Vanwaar kwam deze gedachte, mogen we ons afvragen. Hij was juist teruggekeerd uit Egypte, waar hij zijn overwinningen had behaald en ongetwijfeld had hij het reusachtige standbeeld gezien van Ramses de Grote, wat tot nu toe nog voor iedere bezoeker van dat land een wonder is. Hij wilde zelfs deze in luister overtreffen, door in zijn eigen land een beeld op te richten, niet van steen, maar van goud. Daar was echter in deze handeling sprake van meer dan alleen zelfverheerlijking. Hoe waren al

de ‘volken, natiën en tongen’, die God onder zijn heerschappij had gebracht om ze bijeen te houden? Wat is de invloedrijkste factor, die volken en zelfs families uiteendrijft? Is het niet het verschil in godsdienst? Hoeveel bloedige oorlogen heeft deze niet al doen uitbarsten? Hoe menig bloedbad tevens? Als het mogelijk was om slechts wat betreft de godsdienst een eenheid te verkrijgen, dan zou er geen macht zijn, zó zeer in staat om te verenigen, als er nu bij verschil een kracht in gelegen is om te verdelen.

Overall echter waar er gewetensdwang is in betrekking tot de godsdienst, daar is steeds weer vervolging het vreselijke wapen geweest in de handen van de sterke tegenover de zwakke. De vurige oven van Nebukadnezar, de Inquisitie in Spanje, de gevangenis, de houtmijt en brandstapel van ons eigen land vermelden ons dezelfde droevige waarheid.

Maar daar waren Joodse mannen in het landschap van Babel, mannen van geloof en overtuiging, die vast stonden in hun trouw tegenover de ware God, de Jahweh van Israël, die ‘op het moment dat zij het geluid van de hoorn, fluit, citer, luit, lier, panfluit, en allerlei muziekinstrumenten, niet neervallen en het gouden beeld aanbaden dat koning Nebukadnezar heeft opgericht.’ Dit was een zoveel te merkwaardiger openbaring van standvastigheid van het geloof, voor zover afgodendienst altijd de strik geweest is, waarin Israël in zijn eigen land is verward geraakt.

Zij hadden evenwel vijanden rondom zich, gewetenloze mannen, die niet terugdeinsden voor het aanwenden van het wrede wapen van de vervolging, om hun eigen achteruitgang te wreken. De Chaldeeën waren niet vergeten, dat zij door dezelfde mannen hun plaats van invloed verloren hadden aan het hof en dat de koning genoodzaakt was, Daniëls God te belijden als de God der goden en de Here van de koningen en de Openbaarmaker van verborgenheden. Zij wisten, hoe ze moesten spreken om op de ijdelheid van de koning in te werken.

‘Nu zijn er Joodse mannen die u over het bestuur van het gewest Babel hebt aangesteld... Deze mannen hebben op uw bevel, o koning, geen acht geslagen. Uw goden vereren zij niet, en het gouden beeld dat u hebt opgericht, aanbidden zij niet.(vers 12)’

Dit was genoeg. In zijn toorn en grimmigheid beval Nebukadnezar Sadrach, Mesach en Abednego voor zich te brengen.

'Is het waar...' vraagt hij. 'dat u mijn goden niet vereert en het gouden beeld dat ik heb opgericht, niet aanbidt?' Daarop geeft hij ze slechts een keuze. In goddeloze uitdaging roept hij uit: 'Nu dan, als u bereid bent...., neer te vallen en het beeld te aanbidden dat ik gemaakt heb, dan is het goed, maar als u het niet aanbidt, dan zult u op hetzelfde ogenblik midden in de brandende vuuroven worden geworpen. En wie is dan de god die u uit mijn handen kan verlossen? (vers 14)'

De waardige kalmte, waarmee de drie Hebreëën zichzelf gedragen tegenover deze bedreiging in waarlijk groots. 'Wij hoeven u hierop geen antwoord te geven.' zo luidt hun antwoord. Zij hadden hem trouw en goed gediend, voor zover die dienst niet indruiste tegen hun betrekking tot hun God, maar nu kwam het er op aan God meer gehoorzaam te zijn dan de mensen; en in alle bedelingen geldt het beginsel, dat de eisen Gods de voorrang hebben en een getrouwe wandel onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan Zijn Woord eist.

'Als het moet, kan onze God, Die wij vereren, ons verlossen uit de brandende vuuroven, en Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen. En zo niet, het zij u bekend, o koning, dat wij uw goden niet zullen vereren en het gouden beeld dat u hebt opgericht, niet zullen aanbidden.' (vers 17, 18)

Nobel besluit! Moge hun voorbeeld een gezegende invloed blijken te hebben voor het geloof, zowel van lezer als schrijver, in deze tijd van vrijzinnige onverschilligheid en Laodiceese lauwheid! 'Ik stel mij de HEERE voortdurend voor ogen; omdat Hij aan mijn rechterhand is, wankel ik niet.' (Ps. 16:8). Het Woord van de Heer door de mond van Mozes was hier duidelijk en helder: 'Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte, uit het slavenhuis, geleid heeft. U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. U zult voor uzelf geen beeld maken, geen enkele afbeelding van wat boven in de hemel, of beneden op de aarde of in het water onder de aarde is. U zult zich daarvoor niet neerbuigen, en die niet dienen...' (Exod. 20:2-5).

Als nu onder de wet afgodendienst verboden is, is het dan onder de genade geoorloofd? Waar het verkeerd is voor de Jood, is het dan wel goed voor de belijdende Christen? Is het wonder, dat de Roomse kerk dit tweede gebod uitgelicht heeft uit 't gebedenboek, dat zij het volk in handen geeft, en de tien geboden in tweeën gesplitst heeft, om het getal tien te behouden? Beide: of dit tweede gebod moest uit het boek worden uitgelaten, of uit de kerken moesten alle beelden, afbeeldingen en kruisbeelden worden verwijderd.

Inderdaad, de standvastigheid van deze drie Joden mag tot beschaming strekken voor veel, dat niet alleen in de Roomse kerken, maar ook in de andere binnendringt.

Nebukadnezars woede en grimmigheid kenden geen grenzen. Hij beval, dat men de oven zevenmaal heter maken zou, dan men die normaal gesproken verhit en dat de sterkste mannen van kracht hen binden zouden, om hen te werpen in de brandende vuuroven, deze getuigen vol toewijding ten opzichte van de getrouwe God. Zo dringend was het gebod van de konings en zo heet de oven, dat deze arme werktuigen van Nebukadnezars woede door de vlammen werden verteerd. En wat werd er van die drie getrouwe mannen, die in eenvoudige onderworpenheid aan God, de macht van Satan trotseerden? Op dit moment, in de grootste nood, bewezen zij de waarheid van het woord, dat een eeuw tevoren door Jesaja, de profeet, gezegd werd: 'Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, door rivieren, zij zullen u niet overspoelen. Wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, geen vlam zal u aansteken. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige van Israël, uw Heiland... Wees niet bevreesd, want Ik ben met U.' (Jes. 43:2-5).

De verbaasde koning staat in haast op en uit met ontzetting de woorden: 'Hebben wij niet drie mannen gebonden midden in het vuur geworpen? Zij antwoordden en zeiden tegen de koning: Jazeker, o koning! Hij antwoordde en zei: Zie, ik zie vier mannen midden in het vuur vrij rondlopen! Zij hebben geen letsel en de aanblik van de vierde lijkt op die van een zoon van de goden.' (vers 24)

Of de andere omstanders behalve de koning de vierde man wel konden zien, wordt ons niet meegedeeld, maar wel zorgt God, dat de stadhouders, de overheden, de landvoogden en de raadsheren van de koning bij elkaar geroepen werden om deze mannen te zien, 'dat het vuur geen vat had gekregen op hun lichaam: het haar van hun hoofd was niet geschroeid, en hun mantels waren niet verteerd, ja, er hing zelfs geen brandlucht aan hen.' Hij handhaaft Zijn majesteit en eert allen, die Hem eren. 'Geloofd zij de God van Sadrach, Mesach en Abed-Nego, Die Zijn engel heeft gezonden en Zijn dienaren heeft verlost, die op Hem hebben vertrouwd...'

Zo zal het ook gaan met sommigen uit datzelfde volk, die in de nog toekomstige dag zullen weigeren zich te buigen voor het beeld van het beest.

Daniël 4

De vernederde Vorst

Alhoewel op het eerste gezicht de hoofdstukken, die we nu overdenken (3-6), louter geschiedkundig schijnen, toch zal bij een weinig nadenken blijken, dat zij een treffend profetisch karakter hebben.

De zedelijke trekken, die de grote heidense machten bij het begin laten zien, blijven min of meer duidelijk en worden ten slotte zelfs met grotere duidelijkheid waargenomen.

Ware aanbidding is nooit een zaak van dwang, integendeel, het is een gewetenskwestie. Het is altijd een kenmerk van valse godsdienst, wanneer de mens treedt tussen het geweten van zijn medemens en God, daargelaten of de godsdienst een heidense is of een afgodisch Christelijke.

Het is van betekenis in het oog te houden, dat het volk van God, dat in het Boek Daniël genoemd wordt, uit Joden bestond en niet uit Christenen.

Zó sprekende, veronderstellen we, dat onze lezers min of meer vertrouwd zijn met de waarheid van de bedelingen. Toen Nebukadnezar zijn beeld oprichtte, weigerde een godvrezend Joods overblijfsel neer te buigen en te aanbidden, in elk geval verzette het zich tegen de erkenning van de afgod, die hij gemaakt had. Aan het einde, na de komst van de Here Jezus voor de Gemeente (1 Tess. 4), zal er wederom een getrouw overblijfsel zijn onder hetzelfde volk, het welk eveneens zijn betrekking tot Jahweh zal handhaven, ten spijt van de hevigste vervolging onder de Antichrist en het Beest (Openb. 13).

Evenals afgoderij het bijzondere kenteken is in het begin van de Heidense machten, zó zal het - naar het getuigenis van de Schriften - ook in het laatste van de dagen zijn.

Hoewel 'de tijden van de volken' nog voortduren, – sinds zij begonnen zijn met Nebukadnezar en zullen eindigen met Jeruzalems verlossing (Luk. 21:24) - zo vertonen ze toch heden een uitwendig Christelijk karakter. Zolang de Gemeente op aarde is, zolang is de Heilige Geest, die in de Gemeente woont, de macht, die de openbaring tegengaat van al het kwaad, dat de Schrift zo duidelijk voorspelt aan het slot van de geschiedenis van het Christendom. Het plechtige getuigenis van het Woord Gods is, dat de Heidense machten, in plaats van de ware God te leren kennen en zich aan Hem te onderwerpen, ten slotte in een besliste opstand tegen de Here zullen uitbarsten.

Het moge worden opgemerkt, dat deze machten niet langer bestaan met de keizerlijke regeringsvorm en dat slechts brokstukken ervan overig zijn. Hoewel dit zo is, even waar is, wat de Schrift ons voorspelt, n.l. de wederoprichting of herstelling van het laatste van de vier wereldrijken. Zonder twijfel slaat de man van de wereld hierop geen acht, maar de eenvoudige gelovige weet menig ding al te voren, waarmee de wijste staatsman volslagen onbekend is. Als het Romeinse rijk herleeft, zoals het ongetwijfeld doen zal, dan zal de wereld volkomen van haar stuk gebracht worden. *'Die op de aarde wonen, van wie de naam van de grondlegging van de wereld af niet geschreven is in het boek van het leven, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat was en niet is en zal zijn.'* (Openb. 17:8).

Juist hier vertonen deze geschiedkundige hoofdstukken van Daniël hun profetisch karakter. De eerste daad van de man, die met een absolute regeermacht wordt bekleed, is de instelling van een afgodendienst met de dwang, die te eren en instelling van de doodstraf voor wie dat niet doet. Openbaring 13 laat ons zien, dat het zo ook zijn zal aan het einde.

We twijfelen geen ogenblik, of het beest uit de Openbaring (Hfdst. 13:11) de Antichrist is uit andere delen van de Schrift. Volgens 2 Tess. 2:4 zal hij zich plaatsen in de tempel Gods te Jeruzalem en zich laten aanbidden, maar dat niet alleen, hij zal ook een beeld oprichten voor het Beest en dwingen het te aanbidden. Hij zal bovenaardse en Satanische macht bezitten, zo dat hij het beeld kan doen spreken, en allen, die het beeld niet willen aanbidden, zal hij ter dood laten brengen.

In die tijd, als deze verschrikkelijke dingen op de aarde zullen plaatsvinden, dan zal het Joodse overblijfsel het enige volk zijn, dat de ware God erkent. De Gemeente is al opgenomen in de hemel en de Geest van God, hoewel weggegaan met de Gemeente van deze aarde bij de komst van de Heer, zal berouw gewerkt hebben in de zielen van dat overblijfsel. Liever dan de knie te buigen voor de valse god, willen zij de dood trotseren. Dan zal het de tijd zijn van de grote verdrukking. Zonder twijfel zal het Boek van de Openbaring, evenals de andere profetische gedeelten van de Schrift, van oneindige vertroosting zijn voor deze lijdende en vervolgte heiligen. Het tijdperk van de Gemeente zal daar voor hen geschiedenis zijn, en dan zullen zij verlangen naar de wederkomst van Christus, niet in de lucht, maar op de berg Sion. Hij zal komen, maar niet om ze van de aarde in de hemel op te nemen, zoals voor ons, maar wel om ze op de aarde te zegenen en al hun tegenstanders te vernietigen.

Wat zal in die tijd de geschiedenis van Sadrach, Mesach en Abednego voor dat beproefde overblijfsel een steun zijn! Ze is zo waar voor alle tijden, maar dan vooral met het oog op de omstandigheden, die doorleefd worden. Hoe toepasselijk ook de woorden: 'Als iemand een oor heeft, laat hij horen! Als iemand in gevangenis leidt, dan gaat hij in gevangenschap; als iemand met het zwaard zal doden, dan moet hij met het zwaard gedood worden. Hier is de volharding en het geloof van de heiligen.' (Openb. 13:9, 10).

Er waren drie eigenschappen die in Daniël's tijd het overblijfsel kenmerkten, die het straks ook zullen doen:

1. volkomen afzondering van alles, wat door de wet verboden is (hst. 1).;
2. kennis van de gedachten Gods (hst. 2);
3. besliste verwerping van de afgod (hst. 3).

In beginsel passen deze dingen voor alle tijden, maar bij het onderzoek van Daniël is het van betekenis ons te herinneren, dat we vooral te doen hebben met Joodse dingen en tijden.

Nog een grote karaktertrek van de tijden van de volken komt uit in Daniël 4. De mens probeert altijd zichzelf te verhogen. Sinds de hof van Eden is er maar één uitzondering in de persoon van Hem, die zowel waarlijk God als Mens was. Deze gezegende Persoon, 'vernederde zichzelf.' Hij verkoos de lage plaats van

afhankelijkheid en gehoorzaamheid. Zijn spijs was te doen de wil van Zijn Vader en die wil heeft Hij volbracht in volkomen overgave zelfs ten koste van de dood, ja de kruisdood.

Maar vanaf de intrede van de zonde in deze wereld heeft de mens, aan zichzelf overgelaten, zich altijd van God afgewend. 'Er is niemand die God zoekt.' (Rom. 3:11). Het is helaas van ons allen waar, omdat wij dwaalden als schapen en een ieder van ons zich naar zijn eigen weg keerde. Hoe groter de macht is, die de mens bezit, hoe meer hij deze aanwendt om zich te verheffen. Zo was het ook met Nebukadnezar, van wie de vernedering ons leren mag, hoe zondig en dwaas de trots en hoogmoed van het hart zijn, beide ons allen zo welbekend.

Het oordeel komt evenwel niet, voor er een waarschuwing gegeven is. Twaalf maanden te voren zond God een droom, die de geest van de koning met vrees en verwarring vervult. Nog eenmaal roept hij de waarzeggers en sterrenkijkers van zijn koninkrijk te hulp, maar tevergeefs! De mensen van deze wereld zullen nooit op hun hoede zijn, zelfs niet bij de duidelijkste aanwijzingen, dat er gevaar dreigt, die God in Zijn genade midden op hun weg plaatst: zij begrijpen ze niet. Maar Daniël staat opnieuw voor de vorst, van wie hij de droom ooit eens bekend gemaakt had. Onbevreesd brengt hij hem de boodschap, waarmee God hem had gezonden, en roept hem op toch te letten op de ernstige waarschuwing, en zo het oordeel dat hem wacht te ontvluchten.

Maar nee! Na twaalf maanden wandelde de trotse koning op het dak van zijn paleis, en overziet de prachtige stad van goud. Dan zwelt zijn borst van hoogmoed. Door hem, door zijn macht en voor zijn heerlijkheid en majesteit, was deze grote stad gebouwd. Waar was God in al zijn overdenkingen?

Daarom: 'Dit woord was nog in de mond van de koning of er klonk een stem vanuit de hemel: U, koning Nebukadnezar, wordt aangezegd: Het koningschap is van u weggegaan!' (vers 31)

Zeven tijden

Al eerder al hebben wij opgemerkt, dat we in het Boek Daniël meer hebben ontvangen, dan alleen een geschiedenisles.

Als ons geloof in de Goddelijke inspiratie van de Schrift niet aan het wankelen gebracht is door eigenwillig ongeloof of als het gevolg van de boosaardig minachtende aanvallen van onze omgeving, dan zullen we wel niet de minste moeilijkheid hebben, met de wonderbare voorvallen die in dit boek beschreven worden. Aan de ongelovige kan geen beter antwoord worden gegeven, dan waarmee de Heere Jezus de Sadduceeën uit de oude tijd tegemoet kwam, toen zij beweerden, dat er geen opstanding van de doden was. ‘Dwaalt u niet daardoor, dat u de schriften niet kent, noch de kracht van God?’ (Mk. 12:24). Bij God zijn alle dingen mogelijk.

Niet helder genoeg kunnen personen of volken inzien, dat ware grootheid slechts kan worden bereikt en bestendigd, wanneer aan God de plaats toegekend wordt, waarop Hij recht heeft. Nebukadnezar moest met schade leren, dat God ‘is in staat te vernederen wie in hoogmoed hun weg gaan.’ (vers 37) Deze zelfde les moet vroeger of later door allen geleerd worden. Zeven jaar tevoren was de trotse monarch uit het midden van de mensen verstoten en al die tijd had hij onder de beesten van het veld verkeerd, totdat tenslotte de belijdenis van zijn lippen wordt geperst: ‘Al de bewoners van de aarde worden als niets geacht. Hij doet naar Zijn wil met de legermacht in de hemel en de bewoners van de aarde. Er is niemand die Zijn hand kan wegslaan of tegen Hem kan zeggen: Wat doet U?’ (vers 35)

In de uitlegging van de droom zien we ongetwijfeld meer dan wat met Nebukadnezar zelf plaats vond. Bij de vaststelling van de tijd van het oordeel, dat op de koning viel, wordt geheel in overeenstemming met het doel klaarblijkelijk een symbolische tijdmaat gebruikt. ‘*Totdat er zeven tijden over hem voorbijgaan.*’ Bij de beschouwing van het boek zullen we opmerken, dat ‘tijden’ een zinnebeeldige wijze van zeggen is voor ‘jaren’ en in dit hoofdstuk moeten we beide woorden, jaren en tijden, in gedachten houden: de zeven jaren in letterlijke zin van Nebukadnezars vernedering en de symbolische zeven tijden of wel een volledig tijdsverloop aan het einde van de tijden, waarin de heidenen de les zullen leren van onderwerping aan de allerhoogste God.

De titel, die Daniël hier God geeft en die erkend wordt, zowel in dit als het voorgaande hoofdstuk, is een van die ongezochte bewijzen voor de inspiratie, waarvan de Schrift vol is, iedere onderzoeker van Gods Woord weet, hoeveel waarde gehecht moet worden aan de namen van God en ook in welk verband zij voorkomen. Eén enkel vers is al voldoende om te bewijzen, hoe God Zelf in een bijzonder geval ook een bijzondere naam gebruikt. ‘*Ik ben aan Abraham,*

Izak en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest..’ (Ex. 6:2)

Bij de patriarchen stond God bekend als de Almachtige; Israël kende Hem als de HEERE (Jahweh); door de Christen wordt Hij gekend als Vader; de heiligen in het duizendjarig rijk zullen Hem kennen als de Allerhoogste. Het is hier niet de plaats voor een volledige bespreking van dit onderwerp.

Niet alleen zijn de Schriften ingegeven door Gods Geest, maar ook is voor het goed begrijpen van die Schriften de Heilige Geest nodig. (1 Kor. 2:9, 16). De menselijke onderwijzing zonder meer zal nooit iemand in staat stellen de gedachten van God te kennen over welk deel dan ook van Zijn Woord. Een eenvoudig, ongeletterd mens, die wedergeboren is en Gods Geest bezit, zal bekwaam zijn in te dringen in de waarheid van God, zoals zij in de Schrift geopenbaard is tot zijn stichting en zegen, terwijl de hele bende van critici met hun schaar en lijmpot, en veelkleurige inkten in de duisternis blijven van de natuurlijke mens, die de dingen van God niet kan begrijpen.

Toen de uitlegging van de droom voor Daniëls verbaasde geest stond, ‘verschrikten zijn gedachten hem.’ God had Nebukadnezar in zijn droom een boom te zien gegeven ‘een boom midden op de aarde.’ Wat de eerste toepassing aangaat, er is geen twijfel of Nebukadnezar zelf wordt door de boom voorgesteld. ‘De boom, die u gezien hebt.... dat bent u, o koning.’ (vers 20–22). Maar hij, de eerste onder de heidense machten, staat voor de overige, vertegenwoordigt hen, terwijl de boom in de Schrift bestendig wordt gebruikt als een voorstelling van de mens in zijn grootheid. (Zie Ezechiël 31). Evenwel, ‘de mens, die wel in aanzien is, maar geen inzicht heeft, wordt gelijk aan de dieren, die vergaan.’ (Ps. 49:21); zó ging het niet alleen met de koning van Babel maar, op een zelfde manier zal het aflopen met het hele politieke stelsel in de wereld, van die tijd af tot op heden.

Waar het kwaad is, moet een regering zijn

Het is een instelling van God. ‘Door Mij regeren koningen, verordenen vorsten gerechtigheid.’ (Spr. 8:15). Om hun zonden waren de Joden, al was het slechts voor een tijd, door God overgegeven, en van Jeruzalem was de troon Gods verplaatst naar Babel, en de boom van de regering van de volken was geplant

in het midden van de aarde. Hij groeide en 'werd groot en sterk, zijn hoogte reikte tot de hemel en hij was te zien tot aan het einde van heel de aarde. Zijn loof was prachtig en zijn vruchten waren talrijk, er zat voedsel aan voor allen. Onder hem vonden de dieren van het veld schaduw en de vogels in de lucht verbleven in zijn takken.' Is het zó niet gegaan met de handel en het verkeer van de natiën? Aan wie schrijft men allen voorspoed en rijkdom toe? Is het niet aan zichzelf, aan eigen talenten en eigen vernuft? 'Rijkdom en eer is er bij Mij, duurzaam bezit en gerechtigheid. Mijn vrucht is beter dan bewerkt goud en dan zuiver goud, Mijn opbrengst beter dan het beste zilver.' (Spr. 8:19). Een man van deze wereld die deze regels leest. Zal hij bij deze gedachte niet spottend lachen? Is het niet waar, dat God vergeten wordt, waar rijkdom en weelde snel op gezameld worden? Denken we aan de goudvelden van Australië of waar ook, en we hebben een bevestigend antwoord op deze vraag.

Men moge tegenwerpen, dat men in dit geval te doen heeft met geldzuchtige lieden, voor wie in de ogen geen vrees voor God is, maar dat het heel anders is met regeringen. Nu, de plechtige waarheid, die het hele boek Daniel ons leert is deze, dat het politieke systeem van Nebukadnezars dagen af tot op de tijd, dat de Heer koning zijn zal en regeren zal over de volken, gekenmerkt wordt door een veronachtzaming van God in de uiterste mate, wat in onze tijd hoe langer hoe meer openbaar wordt.

Duidelijker komt dit voor ons in hoofdstuk 7, maar hier wordt ons dezelfde droevige les symbolisch geleerd in het feit, dat Nebukadnezars 'hart wordt veranderd, zodat het niet meer dat van een mens is, maar dat hem het hart van een dier wordt gegeven.'

De heerlijkheid en waardigheid van de mens is naar de hemel op te zien en te wandelen in het besef van Gods aanwezigheid; een beest daarentegen is zonder geweten en staat niet in een zedelijke betrekking tot God. Toen de heidense machten voor het eerst werden aangesteld, waren ze natuurlijk zonder God en hadden geen kennis van Hem; zelfs in tijden, dat ze werden genoodzaakt Hem te erkennen, zoals meer dan eens in het leven van Nebukadnezar. Hoe snel was alles weer vergeten.

Men kan zeggen, dat de regeringen nu Christelijk zijn, en dat dit een groot verschil maakt. Zeer waar. Vanaf de dagen van Constantijn de Grote is het heidendom teruggedrongen en werd het Christendom door keizerlijk gezag aangesteld, maar daarmee zijn niet de mensen werkelijk Christenen

geworden. Slechts persoonlijk geloof in de Here Jezus Christus maakt iemand inderdaad tot een Christen, niet alleen in naam. Hoewel we gelijk toegeven, dat het Christendom een ontzaglijke verandering ten goede heeft gebracht voor de toestand van de mens op aarde, zo vragen we ons toch af, waar het volk is, dat beweren durft zijn richting te nemen of zijn zaken te behartigen in overeenstemming met de gedachten van God die Hij heeft laten zien in Zijn Woord? De politicus, die in een politiek debat de Bijbel durft aanhalen, anders dan om te spotten, wordt achteruitgeschoven als een verstokte huichelaar.

Wat de Schrift ons toont is, dat de heidense machten als één geheel worden gekarakteriseerd, zolang zij blijven voortbestaan, door het beesten hart ten opzichte van God, omdat ze alleen voor zichzelf zorgen, hun trots en begeerte naar macht bevredigend. Hoewel er individuele regeringspersonen kunnen zijn, die Godvrezend zijn.

Maar de 'zeven tijden' gaan voorbij en aan het eind van 'de tijden van de volkeren' zal de Allerhoogste God worden erkend door alle natiën, koningen, en heersers als Degene, van Wie 'al Zijn daden waarheid zijn en Zijn paden gerechtigheid.' Dan zal Israël gezegend worden in zijn eigen land en met Christus in hun midden, vroeger door hen verworpen, maar dan als God hen erkend, zal het op de aarde het middelpunt zijn, van waaruit gedurende duizend jaren vreugde en vrede en zegeningen vloeien zullen tot elk volk, dat onder de hemel is.

'Weest vrolijk, volken, met zijn volk. Er zal zijn de wortel van Isai, en Hij die opstaat om over de volken te heersen; op Hem zullen de volken hopen.' (Rom. 15:10-13).

Daniël 5

Het schrift op de wand

In het derde en vierde hoofdstuk - we merkten het al op - heeft het God behaagd, ons het zedelijk karakter van de heidense machten te tonen, dat hen min of meer al de tijd dat ze regeerden, van de eerste tot de laatste toe heeft gekenmerkt.

Nu staat in dit vijfde hoofdstuk dat kwaad voor ons, dat het oordeel van God *moet* brengen over de laatsten vertegenwoordiger van de wereldregering, die met Babel onder Nebukadnezar begonnen is.

Nebukadnezar had dwaas en goddeloos gehandeld, zeker! Toch was hij in zijn loop gestopt door de bestraffing van de God van de hemel. Belsazars zonde evenwel bereikte een hoogte, waar geen genezing meer mogelijk is. Nebukadnezar vervolgt het volk Gods; Belsazar verklaart zich openlijk als tegenstander van God zelf. Deze heiligschennis en goddeloosheid leidt tot zijn eigen verderf en tot vernietiging van de macht van Babel.

Om hun zonden werden de kinderen van Juda gevangen weggevoerd, - en de Here, Jahweh, had het aangezien. 'De Here is **'als'** een vijand geworden...De Heere heeft Zijn altaar verstoten, tenietgedaan Zijn heiligdom.' (Klaagl. 2:5,7) Maar was dit alles een reden voor Belsazar, om in de hoogmoed van zijn hart, de HEERE te vernederen? Er is een duidelijke grens, die de goddeloosheid van de mensen niet straffeloos kan overschrijden. Zo was het met Babel en zo zal het zijn met de laatste vertegenwoordiger van de macht van de volkeren op

een dag, die niet meer ver weg is. Dit karakter van de godslastering zal ons bezighouden, wanneer we de plechtige uiteenzetting van de toekomstige gebeurtenissen zullen nagaan bij de overdenking van hoofdstuk 7.

‘Koning Belsazar richtte een groot feestmaal aan.’ Babel was altijd bekend geweest om zijn grootheid en luister, maar nu had het zichzelf overtroffen in zijn verbijsterend vertoon van aardse heerlijkheid. Omringd door zijn duizend geweldigen, vergeet Belsazar zichzelf om ongeremd de lusten en hartstochten van zijn bedorven hart te bevredigen. Heiligschennis en goddeloosheid staan geschreven op dit laatste toneel van Babels grootheid. God had geen plaats in de gedachten van de koning, tenzij dan om te spotten met Hem, en Zijn Majesteit aan te kleineren op de grofste wijze. ‘Onder invloed van de wijn beval Belsazar dat men de gouden en zilveren voorwerpen moest halen die zijn vader Nebukadnezar had weggehaald uit de tempel in Jeruzalem’ en, als een goddeloze uitdaging, ‘opdat de koning, zijn machthebbers, zijn vrouwen en bijvrouwen eruit zouden drinken.’ Bedwelmd door de genoegens van de zonde, dronken zij wijn en ‘prezen hun goden van goud, zilver, koper, ijzer, hout en steen’ (vs. 2,4).

Wat een treffend beeld van de wereld zonder God! Hoeveel van wat in het hart van de Christenheid zelf plaatsvindt, doet ons eveneens aan dit beeld denken!

Vele jaren tevoren had God het oordeel over Babel aangezegd. Bijna 150 jaar voor deze nacht had Jesaja, tot in bijzonderheden toe de omstandigheden van de val van Babel meegedeeld, geïnspireerd als hij werd door God. Ja, diezelfde profeet heeft zelfs bij name genoemd – en dat lang voor de geboorte – wie verheven zou worden, om Jahweh’s oordeel over Babel uit te voeren. Lezen we slechts: *‘Die over Kores zegt: Hij is Mijn herder, en hij zal al Mijn welbehagen volbrengen, door tegen Jeruzalem te zeggen: Word gebouwd, en tegen de tempel: Word gegrondvest. Zo zegt de HEERE tegen Zijn gezalfde, tegen Kores, die Ik vastgrijp bij zijn rechterhand, om de volken vóór hem neer te werpen, en de lendenen van koningen zal Ik ontgorden; om deuren voor hem te openen, poorten zullen niet gesloten worden.’* (Jes. 44:28; 45:1).

Later, toen het uur van de verwoesting dichterbij kwam, werd ‘Seraja, een vreedzaam vorst’ afgevaardigd, om in Babel al de woorden te lezen, die Jeremia tegen Babel gesproken had. (Lees Jer. 50 en 51). Maar het was tevergeefs. Ongehinderd had de zonde, ondanks al deze zeer ernstige en verheven

waarschuwingen, haar toppunt bereikt, en nu staat het geschrift op de muur voor de verwonderde en verschrikte blik van de koning en zijn tafelgenoten.

Ogen, die tot nog toe blind waren, worden plotseling geopend! Gewetens, die tot dan toe sluimerden, begonnen aan te klagen! Harten, een ogenblik te voren nog zo lichtzinnig, werden nu verschrikt door nare gedachten! Wat daar in het oude Babel gebeurde, zal spoedig opnieuw gebeuren in de meer bevoorrechte en daarom meer schuldige Christenheid. Voorwaar, veel van wat gezegd wordt over het Babel uit Nebukadnezars en Belsazars dagen, wordt in de Openbaring herhaald met het oog op het geestelijke Babel, dat zich momenteel begint te ontwikkelen.

Over de rest van ons hoofdstuk, waarvan de bijzonderheden zo goed bekend zijn, en waarbij zo vaak stil gestaan is, zullen we niet langer uitweiden, omwille van de plaatsruimte. De schrik van de koning; de onmacht van de wijzen, die het schrift niet lezen noch het voor de koning verklaren konden; de afzondering van de wereld; beide in zijn hart en leven, die Daniël siert; zijn kalme en waardige gedrag, als hij voor de koning staat; zijn wijze en onbevreesde getuigenis, - hoe toont het ons, dat de verborgenheid van de Heer is voor degenen, die Hem vrezen; hoe leerzaam is het alles en hoe rijk loont het een ernstige en biddende overdenking!

‘In diezelfde nacht werd Belsazar, van de Chaldeën koning, gedood.’

Daniël 6

De leeuwenkuil

Dit hoofdstuk is het laatste van de historische. Maar we hebben al opgemerkt, dat er meer dan geschiedenis ligt in het eerste deel van het boek (1-6)

In hoofdstuk 5 wordt ons de val van Babel beschreven, ongetwijfeld een type van het Babel uit Openbaring 17. Het oordeel over het historische Babel is opgetekend in Daniël, Jesaja en Jeremia, terwijl we dat van het symbolische en geestelijke Babel in de Openbaring vinden. Aardse heerlijkheid en afgoderij zijn de kenmerken van beide. *'Want het is een land van beelden. Zij gedragen zich als een waanzinnige door verschrikkelijke afgoden!'* (Jer. 50:38), zo heet Babel, *'het sieraad van de koninkrijken, de luister en de trots van de Chaldeeën,'* (Jes. 13:19), maar evenzeer van het uitgestrekte systeem, dat zijn voltooiing nadert en weldra in al zijn verschrikkelijkheid zal worden geopenbaard, en waarvan gezegd wordt: *'de vrouw was bekleed met purper en scharlaken en versierd met goud en edelgesteente en parels, ... en op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgenheid, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde.'* (Openb. 17:4, 5).

Van de omstandigheden waarin Darius verkeert, en die ons in het zesde hoofdstuk worden meegedeeld, maakt de Geest van God gebruik om ons typisch een ander kwaad voor te stellen, die de macht van de volken kenmerkend onderscheiden zal aan het einde, waardoor ze het rechtvaardig oordeel Gods op zich laden zullen. Sommigen lezers mogen het wat vergezocht voor komen bij dit deel van ons boek te spreken van een type en toch zijn we overtuigd, dat

deze geschiedenis, als historie al zo hoogst belangwekkend, meer dan loutere historie is. Zeker moeten we voorzichtig zijn en onze verbeelding beteugelen, om niet op een dwaalspoor te raken door de wens om dit of welk ander gedeelte ook van de Schrift als type te willen verklaren, maar toch, wie kan betwijfelen, dat een groot deel van de Bijbel zo duidelijk mogelijk dit kenmerk vertoont? Stellig heeft de profetie op vele plaatsen voorspeld, dat aan het eind van de tijden een man zal opstaan, die zichzelf zal verheffen en zich in de plaats van God zal stellen. Wel in plaats van te willen beweren, dat Darius in boosheid en goddeloosheid de Antichrist zal evenaren, zo werd hij door dwaze ijdelheid toch door anderen verstrikt, terwijl de Antichrist al de macht van Satan aanwenden zal om de mensen straks onder zijn gezag te verkrijgen. In de tempel van God zal hij zich plaatsen en beweren, dat hij God is. Bij de verdere behandeling van dit boek zullen we veel leren in betrekking tot dit verschrikkelijk karakter, dat zo'n voorname rol zal spelen in de toekomstige wereldgeschiedenis.

Er zijn evenwel anderen, die, hoewel er overeenkomst is, toch niet met de Antichrist moeten worden verward. Het *beest* van Openbaring 13 en 17 is niet de Antichrist, hoewel het er overeenkomst mee vertoont in sommige opzichten, bv. hierin, dat het een voorwerp van zelfverheffing en aanbidding worden zal. *'Zij aanbaden de draak, omdat hij het gezag aan het beest had gegeven, en zij aanbaden het beest en zeiden: 'Wie is aan het beest gelijk?'* (Openb. 13:4).

We willen niet beweren, dat een van deze beiden, of de Antichrist of het Beest typisch wordt voorgesteld in Daniël 6, maar wel is het ons duidelijk, dat dit karakter van goddeloosheid ons opzettelijk wordt voorgesteld in de geschiedenis, en andere gedeelten van de Schrift leren ons, hoe daarover altijd het oordeel van God komt. Beiden, het Beest en de 'Valse Profeet,' die het toekomstig hoofd van het Romeinse rijk vertegenwoordigen, evenwel als de Antichrist, zullen dit kenmerk in een bijzondere en afschuwelijke mate vertonen en hun oordeel zal niet het minst streng zijn, wanneer Christus met al Zijn heiligen in heerlijkheid zal verschijnen als de Koning der koningen en de Heer der heren. Zij zullen levend geworpen worden in de poel van vuur. (Openb. 19:10—20). Men moet evenwel niet vergeten, dat er dan heiligen op de aarde zullen zijn. De Gemeente zal in de hemel opgenomen zijn bij de komst van de Heer in de lucht (1 Tess. 4); de *hemelse* heiligen zullen opgenomen zijn, maar de *aardse* heiligen, het Joodse overblijfsel b.v., dat bekeerd is

geworden na de opneming van de Gemeente, zal op de aarde zijn gedurende de ontzaglijke tijd van de werkzaamheid van het Beest. Deze heiligen worden door Daniël zelf in ons hoofdstuk typisch voorgesteld. Zij zullen op God vertrouwen in het aangezicht van de verschrikkelijke vervolging. Sommigen zullen gemarteld (Openb. 13:15), anderen verlost worden. De verzoeking van die dagen zal zo groot zijn, dat 'als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen zullen die dagen worden verkort.' (Matt. 24:22). In bijzondere mate zullen zij de geest van de volharding nodig hebben. 'Wie echter zal *volharden* tot het einde, die zal behouden worden.' (Matt. 24:13). Dit vers heeft geen betrekking op de behoudenis van de ziel, maar op de verlossing van het lichaam uit de hete vervolging van de zijde van de mensen.

Evenzo mag de getrouwheid van Daniël, die typologisch het Joodse overblijfsel in de laatste dagen voorstelt, ook de heiligen in onze tijd aanspreken om hun aardse loopbaan met vaste tred en meer kinderlijke gehoorzaamheid aan God en Zijn Woord te bewandelen, zonder de gevolgen te berekenen.

Hoe Daniël de hoge plaats onder Darius heeft verkregen, waarvan sprake is in de eerste verzen, wordt ons niet meegedeeld. God had hem in hoge gunst laten komen bij Darius, om Zijn voornemen uit te voeren, en tegelijkertijd werd hij het voorwerp van jaloezie en afgunst onder de stadhouders en vorsten van het koninkrijk. IJverig letten zij op hem en zochten oorzaken tegen hem, maar zij vonden niets. In alle dingen van het koninkrijk was hij 'betrouwbaar en er geen nalatigheid of iets verkeerd bij hem te vinden was.'

Maar niet alleen ten opzichte van zijn aardse meester was Daniël getrouw; ook God droeg hij een onvoorwaardelijke gehoorzaamheid toe. Dit wisten zijn vijanden zeer wel en hierin lag voor hen de enige gelegenheid om zich te ontdoen van een, van wie de oprechtheid en braafheid een voortdurend getuigenis was tegen hen. '*Wij zullen tegen deze Daniël geen enkele grond voor een aanklacht vinden, tenzij wij iets tegen hem vinden in de wet van zijn God.*' Daarmee in overeenkomst smeedden deze boze mannen hun plannen en beraadslaagden samen, en slaagden er werkelijk in Darius te overreden het lasterlijk decreet te tekenen, waarin elk verzoek, behalve dan aan de koning zelf, werd verboden op straffe van in de leeuwenkuil te worden geworpen.

Hier was een test voor Daniël's getrouwheid en gehoorzaamheid. Maar — zonder één ogenblik te aarzelen ging hij toen hij '*te weten kwam dat dit*

bevelschrift ondertekend was, zijn huis binnen ... op drie tijdstippen per dag ging hij op zijn knieën, bad hij en dankte hij voor het aangezicht van zijn God, precies zoals hij voordien had gedaan.' Een balling in het land van de vijand, ver van de stad die door God uitverkoren was, ver van het huis wat voor de naam van de Heer gebouwd was, maakt gebruik van het voorrecht, dat de genade van God zo wonderbaar vermeldt bij de inwijding van Salomo's tempel temidden van vreugde en heerlijkheid (1 Kon. 8:46-50). De tijden waren veranderd, het volk evenzeer, **maar God bleef Dezelfde!** Wat voor een lessen zijn te leren voor de Gemeente van God in deze dagen van diep verval uit dit gedeelte van de geschiedenis van Daniël de profeet.

Voor een ogenblik schijnen Daniëls vijanden te triomferen. 'Toen kwamen deze mannen eensgezind bij zijn huis en troffen Daniël aan, terwijl hij bad en smeekte om genade voor het aangezicht van zijn God.' Wist Daniël niet, dat Darius met zijn hand de wet had bekrachtigd? Was het hem onbekend, dat de wet van de Meden en Perzen niet gebroken mocht worden? Wist hij niet van de leeuwenkuil, die hem wachtte? *Dit alles wist hij!* Maar zoals zijn vrienden in vorige dagen (hfdst. 3), zo vertrouwde hij ook op God, de levende God, en zoals zij, neemt ook hij een plaats in dit edele gezelschap in, waarvan we lezen: 'die door middel van het geloof koninkrijken onderwierpen, gerechtigheid oefenden, de beloften ontvingen, leeuwenmuilen toestopten, de kracht van het vuur blusten, de kracht van het zwaard ontvluchtten, uit zwakheid krachten verkregen.' (Hebr. 11:33, 34).

Met de woorden: 'Daniël, een van de ballingenuit Juda, heeft op u, o koning, en op het verbod dat u ondertekend hebt, geen acht geslagen,' naderen zijn vijanden de koning. Tot op zekere hoogte lag er een schijn van waarheid over deze beschuldiging. Hier was echter het geval, dat God de eerste plaats moest houden, wat het ook kostte. Daniël was zijn aardse meester trouw in alles, maar hij was ook, naar het eigen woord van de koning, 'de knecht van de levende God', en hij ondervond, dat die God machtig was hem te verlossen van de leeuwen, zoals Sadrach, Mesach en Abednego van het vuur. De muil van de leeuwen werd dicht gestopt, de trouwe getuige werd bevrijd, maar wat gebeurde er met zijn beschuldigers?

'De heidenvolken zonken in het graf dat zij maakten; hun voet raakte gevangen in het net dat zij heimelijk spanden.' (Ps. 9:16). zo zal het ook zijn, als de Heer zal verschijnen op de berg Sion, om Zijn verdrukte en vervolgte aardse volk te

verlossen. Dan zal Hij worden gekend door het gericht, dat Hij uitvoert, en de goddelozen zullen verstrikt worden in hun eigen werk.

Op twee wijzen zal de Heer worden gekend. **Nu** in **genade**, maar **straks** door het **oordeel**. De eerste kennis van Hem n.l. in genade is behoudenis; de tweede is het verderf.

De gelovige vindt in deze heerlijke geschiedenis een type, van wat gebeuren zal, wat hij weet, ook uit andere Schriftplaatsen. Ongetwijfeld mogen we nog aan het bovenstaande toevoegen, dat die getrouwe gelovigen, die in die zware tijden zullen leven, de volharding en lijdzaamheid zullen ontvangen, die zij dan zo hard nodig hebben.

Inleiding op Daniël 7-12

Daniëls gezichten

Zelfs de meest vluchtige lezer van Daniël moet het wel opvallen; het verschil in de hele stijl van het boek vanaf het zevende hoofdstuk, dat nu open voor ons ligt.

Allereerst kan het ons niet ontgaan, dat in het eerste deel (het al behandelde) de volgorde van de gebeurtenissen strikt naar tijdsorde is al gaven we aan, dat hoofdstuk 1 een soort inleiding geeft tot het hele boek. Deze inleiding tekent op mooie wijze de zedelijke toestand van de getrouwe Joden te midden van het algemeen verval van die dagen. Volstrekte en standvastige gehoorzaamheid aan het woord van de Heer kenmerkt hen in elke bijzondere omstandigheid.

Het laatste vers van het eerste hoofdstuk deelt ons mee, dat: *‘Daniël bleef tot het eerste jaar van koning Kores’* Zo besluit dus het inleidend deel. Op eenzelfde manier eindigt het tweede of historische boek met de woorden: *‘En het ging deze Daniël voorspoedig onder het koningschap van Darius en onder het koningschap van Kores, de Pers.’* (6:29).

In hoofdstuk 2 keert de Geest Gods tot de geschiedenis terug om de dromen en gezichten te beschrijven van een vroegere monarch, ja zelfs van een dynastie, die aan die van Cyrus (Kores) voorafging. De daaropvolgende hoofdstukken (2–7) geven een afschrikwekkend beeld van de zedelijke kenmerken van de grote wereldrijken van de aarde gedurende ‘de tijden van de volken,’ die begon met Nebukadnezar omstreeks het jaar 607 voor Christus, en nog steeds door gaan.

Bij het zevende hoofdstuk gekomen merken we, dat op een zelfde manier de historische orde wordt onderbroken en de profeet terugkeert, om een gezicht te beschrijven, dat hij kreeg in de laatste tijd van de regering van Belsazar, koning van Babel.

Vervolgens is het gemakkelijk te zien, dat de nu al behandelde hoofdstukken *historisch* mogen genoemd worden, terwijl ze echter tegelijkertijd een profetische en typologische betekenis hebben. Maar in het gedeelte waar we nu verder gaan zijn de gezichten en mededelingen, hoewel in zeer beeldrijke taal neergeschreven, duidelijk *profetisch*. Helder en waardig werd ons geschetst het zedelijke karakter of, anders gezegd, de houding tegenover God van die heidense machten, die begonnen is met Babel. Nu zullen we vernemen, hoe hun verhouding was ten opzichte van het Joodse volk, en meer in het bijzonder met betrekking op de toekomst.

Vandaar dan ook dat vanaf hoofdstuk 7 de mededelingen gericht zijn aan de profeet zelf en niet aan Nebukadnezar. We zouden kunnen denken: Waarom zou God Daniël niet onmiddellijk gezonden hebben tot Zijn volk met een: 'Zo spreekt de HEERE?' Had Jeremia niet kort te voren de opdracht gekregen: 'Ga ten aanhoren van Jeruzalem prediken: Zo zegt de HEERE?' (Jer. 2:1). Waarom wordt nu aan het volk voorbij gegaan en het Woord alleen tot de profeet gericht? Helaas ligt het jammerlijke antwoord ligt voor de hand. De tijd was gekomen, dat God niet langer het Joodse volk als Zijn volk kon erkennen. God kon dit niet langer na de afschuwelijke ongerechtigheid van Manasse en andere koningen van Juda. Het langer te erkennen accepteren van hun zonden en boze gedrag geweest en dit zou in tegenspraak geweest zijn met het heilige karakter van God. Het blijft een immer toepasselijk beginsel, wat we lezen in 2. Tim. 2:13: 'Als wij ontrouw zijn - Hij blijft trouw, want Zichzelf kan Hij niet verloochenen.'

God is zowel een God van tucht als van genade. In Zijn soevereine genade had Hij Israël verkoren tot Zijn volk en het uit Egypte verlost. Maar op diezelfde grond, ja omdat de God van Israël zegt: *'Alleen u heb Ik gekend uit alle geslachten op de aarde. Daarom zal Ik u vergelden al uw ongerechtigheden.'* (Amos 3:2). De tijd was nu gekomen, dat God niet langer kon wandelen met Zijn volk. Om hun zonde, in het bijzonder om die van de afgodendienst, was Hij genooddaakt ze over te geven in de hand van Nebukadnezar, *behalve een getrouw overblijfsel* – geprezen zij Zijn Naam! – *dat nog met Hem wandelen mag, al is het ook in ballingschap.*

We denken, nu we dit opschrijven, in de verste verte niet aan de kwestie van de behoudenis. De redding van onze ziel rust alleen op het verzoenend offer, dat op het kruis gebracht werd en eeuwig in Jezus Christus vast ligt voor iedere gelovige. Is men eenmaal behouden, men is het voor eeuwig. Christus geeft Zijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan; niemand zal hen rukken uit Zijn hand of de hand van de Vader. (Joh. 10). Het is mogelijk, dat zij hier moeten worden getuchtigd om hun zonden en afwijkingen, ja zelfs kan het nodig zijn, dat God ze, naar de beginselen van Zijn regering, wegneemt van deze aarde (1 Kor. 11:30), maar dan ook met de toevoeging: *‘opdat wij niet met de wereld veroordeeld worden.’* (1 Kor. 11:32).

We vinden evenwel in de Schrift een andere grote waarheid, nl. de regering van deze wereld, en als volk is Israël het middelpunt van al Gods handelingen op deze aarde. Een bekend woord uit Deuteronomium 32, gesproken bij het begin van Israëls geschiedenis, geeft ons in profetische taal het beginsel aan, waar naar God handelt in oordeel zowel als in zegening met al de volken van deze wereld. Dit woord luidt: *‘Toen de Allerhoogste aan de volken het erfelijk bezit uitdeelde, toen Hij Adams kinderen van elkaar scheidde, (Gen. 10), heeft Hij het grondgebied van de volken vastgesteld overeenkomstig het aantal Israëlieten. Want het deel van de HEERE is Zijn volk, Jakob is het gebied dat Zijn eigendom is.’* (vs. 8, 9).

Gevonden in een woest land (Egypte), geleid door de wildernis, onderwezen en bewaard als Zijn oogappel, zo had het volk de Heer als leidsman. ‘Er was geen vreemde god bij hem... Maar toen Jesjurun vet werd, trapte hij achteruit... toen verliet hij God, Die hem gemaakt heeft, hij versmaadde de Rots van zijn heil. Zij hebben Hem tot na-ijver gebracht met vreemde goden, met gruwelijke daden hebben zij Hem tot toorn verwekt..’ (Deut. 32:12,15,16). Aan de Sinai begon de afgodendienst met het gouden kalf, hield stand door de woestijn heen tot in het land, waar het hoogtepunt bereikt werd in de dagen van Manasse (2 Kon. 24:3), zodat God zei: ‘Ik zal Mijn aangezicht voor hen verbergen; Ik zal zien wat hun einde is, want zij zijn een totaal verdorven generatie, kinderen in wie geen enkele trouw is.’ (Deut. 32:20). De Heer zou ‘de gedachtenis aan hen onder de stervelingen doen ophouden’, maar — wat zou de vijand hebben gezegd? (zie Deut. 32:26, 27). Maar bij dat alles waren de vijanden van Israël die van Jahweh (vs. 41). Hij kon wel de volkeren, bv. Assyrië, Babel, enz. als een tuchtroede gebruiken voor Zijn volk, maar ten slotte moesten deze zelfde volken om hun eigen ongerechtigheid geoordeeld worden (zie Jer. 25:12–34).

'Aan Mij komt de wraak en de vergelding toe, op het tijdstip dat hun voet wankelt. Voorzeker, de dag van hun ondergang is dichtbij, en spoedig komen de dingen die hen te wachten staan.' (Deut. 32:35).

En zal dan in die dag het afvallig Israël ontkomen? Nee, *'want de HEERE zal Zijn volk recht verschaffen.'* Maar wat dan met het godvrezend overblijfsel? De Here zal *'berouw hebben over Zijn dienaren'* (vs. 36). Maar als al de oordelen hun uitwerking verkregen hebben, dan zullen er zegeningen zijn vooral de heidense volkeren in verbinding met Israël, het volk van de Heer. *'Juich, heidenen, met Zijn volk! Want Hij zal het bloed van Zijn dienaren wreken. Hij zal de wraak laten terugkomen op Zijn tegenstanders, en Zijn land en Zijn volk verzoenen!'* (vs. 43)

Dit 32e hoofdstuk van Deuteronomium spreekt zoals andere in het algemeen over de heidense volken, die vijanden zijn van Israël. Uit andere plaatsen van de Schrift leren we deze volkeren in twee groepen onderscheiden. Zorgvuldig zijn ze van elkaar onderscheiden, al naar de tijd, waarin zij hun vijandschap lieten zien en de tijd en de omstandigheden van hun toekomstig oordeel.

Toen de Joden nog als Gods volk werden erkend, toen de tempel nog te Jeruzalem stond, toen de koningen van Juda nog op de troon van de Heer zaten, toen was de sterke Assyriër de voornaamste vijand. Andere machten, zoals Syrië en Egypte, waren van minder belang. Hoogst belangrijk is het, dat Assyrië weer herleven zal in de toekomst, wanneer Israël terug is in zijn land en weer als Gods volk wordt erkend. Lezen we ten bewijze Jesaja 10:12 *'Het zal gebeuren, zodra de Heere heel Zijn werk op de berg Sion en in Jeruzalem voltooid heeft, dat Ik de vrucht van de trots van de koning van Assyrië en de glans van zijn hooghartige oogopslag zal vergelden.'*

Iemand onder onze lezers kan zeggen: *'Maar Assyrië is al lang voorbijgegaan; bestaat zelfs niet meer.'* Zeker! Maar heeft God Zijn werk op de berg Sion al voleindigd? Nog niet! Welnu, dan is het ook met Assyrië nog niet afgedaan. Ezechiels profetie (hfst. 38:39) toont ons aan, in verbinding met andere Schriftplaatsen, dat Assyrië de laatste vijand is, waarmede gehandeld wordt, voordat de zegen van het 1000-jarig rijk komt. Geografisch zal hij het gebied bezitten, dat nu bekend is als Aziatisch Turkije en ook het uitgestrekte rijk in het Noord-Oosten, hetwelk onder Rusland nu snel tot stand komt.

In verband met het bovenstaande wijzen we nog op een merkwaardige plaats uit 2 Petrus 1:20. ‘Geen profetie is van eigen uitlegging.’ De bedoeling van deze vaak verkeerd begrepen tekst is toch blijkbaar, dat geen profetie op zich zelf, geheel los van andere, moet worden uitgelegd. Dit kunnen we ook toepassen op Assyrië. Toen Jesaja over dit rijk sprak, bestond het in al zijn heerlijkheid. Toen veegde het Palestina schoon en kwam tot voor de deuren van Jeruzalem zelf. ‘Hij komt naar Ajath, trekt Migron door, te Michmas legt hij zijn uitrusting af. Dan trekken zij de bergpas door: Geba is ons nachtkwartier! Rama beeft; Gibea, de stad van Saul, slaat op de vlucht.’ (Jes. 10:28–34).

Toen Gods Geest Jesaja leidde om te spreken over de omstandigheden, die hen toen omringden, zag Hij toch ook boven die omstandigheden uit naar een tijd in de toekomst, en inspireerde de profeet om woorden te gebruiken, die letterlijk pas in de toekomst vervuld zullen worden. Want in het verleden werd Assyrië verwoest voor Babel aan de macht kwam, terwijl in de toekomst Assyrië geoordeeld zal worden nadat de vertegenwoordiger van Babel zijn vloek zal ondergaan. Dit vernemen we uit vele gedeelten van Gods Woord, maar er is een treffend en hoogst belangrijk hoofdstuk, dat ons de volgorde van de gebeurtenissen geeft in betrekking tot Israël en zijn vijanden.

In Jesaja 14 worden de omstandigheden vermeld, die gepaard gaan met het herstel van Israël in het land, ‘*het land van de HEERE*’ genaamd (vs. 2), en tevens, in welke orde dit zal plaats hebben. We stippen het gegeven hier slechts aan en laten de ernstige en nauwkeurige overdenking van het genoemde hoofdstuk aan de lezer over. ‘De HEERE zal zich over Jakob ontfermen en Hij zal Israël nog verkiezen.’ Hij zal de *volken* (niet het volk) gebruiken, om ze ‘naar hun plaats te brengen.’

Dan zal de macht van Babel worden teniet gedaan (vs. 4-24). Daarop ‘*zal Ik* (zo spreekt de Heer) *Assyrië verbreken in mijn land, en op mijn bergen vertrappen.*’ Laten we hierop letten. Eerst wordt Babel geoordeeld, daarna Assyrië! zo geschiedde het niet in het verleden. Voorts zal Palestina of *Filistea*, dat zijn de volken rondom Israël, ‘smelten van angst’ en uit Daniël 11:41 en Ezechiël 25 weten we, dat sommige volken ontkomen zullen, om te worden geoordeeld met Israël na het oordeel van de koning van het Noorden.

Het zegevierend antwoord zal evenwel ten slotte wezen: ‘*Dat de HEERE heeft Sion gegrondvest, en in haar vinden de ellendigen van Zijn volk een toevlucht.*’ (Jes. 14:32).

Daniël 7

De vier dieren (Dan. 7:1-13)

Het hoofdstuk, waarmee we ditmaal de lezer willen bezighouden, behoort tot de belangrijkste en gewichtigste van de profetische geschriften.

Het gezicht van de profeet voert ons door de hele periode van de tijden van de volken. Het bestrijkt een zeer groot tijdvak, omdat het begint met de opkomst van het Babylonische rijk (omstreeks 600 voor Christus) en doorloopt tot de komst van de Zoon des mensen, als Hem gegeven zal worden 'Hem werd gegeven heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren.' (vs. 13, 14).

Het hoofdstuk ligt in vier afdelingen voor ons, die beginnen bij de verzen 2, 7, 13 en 17.

De eerste drie beginnen met de woorden: *“s Nachts in mijn visioen keek ik toe”* het laatste gedeelte is *‘de uitleg van deze zaken.’* In de eerste drie wordt het feit vastgesteld, dat er vier dieren waren, terwijl bovendien een beknopte beschrijving van de drie eersten gegeven wordt. Hoe beknopt ook, toch worden bijzonderheden vermeld, die zo merkwaardig zijn vervuld, dat alleen de gedachte aan de inspiratie dit verklaren kan. Voorzeker, Daniël moet door de Heilige Geest gesproken hebben, wanneer we naast de bondige beschrijving de zekerheid van de vervulling plaatsen.

Het behaagde God in een visioen de grote zee voor Daniëls oog te plaatsen, die door de vier winden van de hemel geteisterd werd. In dit beeld wordt ons een voorstelling gegeven van de volkeren van de aarde in een toestand van verwarring. De Schrift maakt op meerdere plaatsen van dit beeld gebruik. Lezen we slechts Jesaja 17:12 en vergelijken we daarmee Jesaja 57:20 en Openb. 17:15: 'Wee, het rumoer van vele volken, ze razen als het razen van de zee; en wee, het gedruis van natiën, zij maken een gedruis als het bruisen van geweldige wateren!'

Uit deze rusteloze volkerenzee komen naar de voorzienigheid van God vier grote dieren voort, die mee moeten helpen om het raadsbesluit van God uit te voeren. Stormen van welke aard ook moeten Zijn wil vervullen. Uit deze felbewogen massa ziet Daniël dus de heidense rijken verrijzen. We hebben hier hun begin naar Gods voorzienigheid, terwijl vers 17 hun zedelijk ontstaan aangeeft: zij komen *uit de aarde*, niet *uit de hemel* voort.

Er zal wel geen twijfel bestaan, of we zien hier de vier rijken voor ons, die al in het statenbeeld van hoofdstuk 2 worden voorgesteld. Daar wordt de ontwikkeling van het rijk als een geheel aan Nebukadnezar getoond, terwijl Daniël het aanschouwt in zijn achtereenvolgende delen. Daar staat het in zijn verbazingwekkende grootheid voor de blik van de machtige koning, zoals het door God was gesteld, hier ziet Daniël het in zijn algehele gemis van enige verbinding ten opzichte van God.

‘Vier grote dieren’ — wilde dieren — ‘stegen op uit de zee.’ Een beest leeft geheel en al onverschillig ten opzichte van God. We zagen al, dat dit ook het kenmerk was van de regering van de volken, vanaf Nebukadnezar tot het einde toe. Zij zal tenslotte openlijk een houding van opstand en lasterlijke vijandschap jegens God en Zijn volk aannemen. In het voorbijgaan zij even opgemerkt, dat deze vier dieren niet verward moeten worden met die uit de Openbaring. ‘Het eerste was *als een leeuw*.’ Dit is het Babylonische rijk. Dit is niet de enige plaats, waar Babel zo beschreven wordt. Jeremia spreekt over Nebukadnezar met de volgende woorden: ‘Zie, zoals een leeuw zal hij opkomen,’ terwijl hij er aan toevoegt: ‘Zie, als een arend stijgt hij op, komt hij aanzweven,’ (Jer. 49:19; 22), hetzelfde dus, als waarvan ook Daniël spreekt: ‘*met vleugels van een arend*.’ De kracht van de leeuw en de snelheid van de arend kunnen evenwel de vernedering van Babel niet omkeren. ‘*Ik keek toe totdat zijn vleugels uitgerukt werden*.’

Daarna, ziet hij een ander dier, het tweede, ‘*leek op een beer*. Het richtte zich op naar één kant.’ (vs. 5). De geschiedenis hoeft ons niet de hand te reiken, om hier het Medisch Perzische rijk te herkennen. Het boek Daniël laat geen twijfel op dit punt over. De droom werd Daniël gegeven, toen Babel nog bloeide onder Belsazar, maar uit het historische gedeelte (hfst. 5:30), weten we al, dat Darius, de Meder, het koninkrijk ontving in de nacht, dat Belsazar werd gedood. Evenwel het tweede rijk, door de beer voorgesteld, is samengesteld uit twee volken, tot één verenigd, hoewel het ene meer op de voorgrond trad dan het andere. Dit ziet de profeet ook in het gezicht: het stelde zich aan de

ene zijde. Hetzelfde feit wordt in het volgende hoofdstuk, vers 3, voorgesteld, want *de ram* van hoofdstuk 8 is hetzelfde rijk als *de beer* van het zevende, maar de woorden: ‘en de hoogste kwam het laatst tevoorschijn’, worden er daar aan toegevoegd. Hoe merkwaardig nauwkeurig zijn elk van deze bijzonderheden voor ieder, die maar een weinig vertrouwd is met de geschiedenis. Het eerst hoort men van de Meden, maar het Perzisch element verkrijgt het overwicht.

‘Daarna keek ik, en zie, er was nog een ander dier, als een luipaard. Het had vier vogelvleugels op zijn rug en het dier had vier koppen. En het werd heerschappij gegeven.’ (vs. 6). Hier wordt het Griekse rijk onder Alexander de Grote aangeduid, wat bekend is door de snelheid van de overwinningen. ‘*Vier vogelvleugels.*’ Nog een kenmerk wordt eraan toegevoegd, in de geschiedenis zeer goed bekend, waarbij in de hoofdstukken 8 en 11 meer wordt stilgestaan; n.l. de splitsing van Alexanders rijk na zijn dood in vier delen ‘*en het dier had vier koppen.*’

Als we in gedachten houden, dat het gezicht aan Daniël gegeven is tijdens de regering van koning Belsazar, dus voor het Medisch-Perzische en het Griekse rijk bestonden, en in weinig korte volzinnen bijzonderheden vermeld worden, die later nauwkeurig in vervulling zijn gegaan, dan moeten we wel in aanbidding het hoofd buigen voor Hem, wie het behaagde met het oog op Zijn eigen heerlijkheid en die van Zijn veelgeliefde Zoon, Zijn knecht Daniël deze dingen bekend te maken en hem door Zijn Geest te inspireren, om ze ons mee te delen, ‘opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben.’ (Rom. 15:4).

Het vierde dier wordt in tegenstelling met de drie vorige, veel meer in bijzonderheden beschreven. Er kan geen twijfel over zijn dat we hier de aanduiding van het Romeinse rijk in zien. De Babylonische gevangenschap heeft 70 jaren geduurd, en ruw berekend mogen we dit tijdperk als de duur van dit rijk beschouwen; want hoewel Babel een van de oudste steden van de aarde was – we vinden al in Gen. 10 melding ervan gemaakt — zo was het alsnog aan de macht van Assyrië onderworpen en was het een onbetekenende provincie geworden, terwijl de stad was veroverd. Onder Nebukadnezar evenwel was ze herbouwd op een schitterende wijze (omstreeks 607 v. Chr.) en op deze periode heeft Daniël's profetie betrekking.

Als we weer een rond getal nemen, dan kunnen we zeggen, dat het Medisch-Perzische rijk vanaf de val van Babel onder Darius de Meder (omstr. 538 v.

Chr)., tot op de nederlaag van Darius de Pers in de slag tegen Alexander de Grote bij de Issus (333 v. Chr). *tweehonderd jaar* bestaan heeft.

Het Griekse rijk handhaafde zich in mindere of meerdere luister *driehonderd jaren*. Tegen het midden van deze tijd liet een ander volk zijn tegenwoordigheid in de belangen van de volkeren opkomen. Dat waren de Romeinen. Vele eeuwen had dit volk al bestaan, want Rome werd in 753 v. Chr. gesticht. Als dit volk op de voorgrond treedt en deel ontvangt in de uitwerking van Gods plannen op deze aarde, is het niet meer in de vroegste tijd van de republiek, maar wordt het geregeerd door keizers. Het is het Romeinse rijk, dat door Daniël gezien wordt als het grote en gruwelijke dier.

Luister was de karaktertrek van Babel. Roofzucht en gretigheid die van de Perzische dynastie. Snelheid in het veroveren, vooral in het begin onder Alexander de Grote, kenmerkte het Griekse rijk. Maar het Romeinse rijk onderscheid zich volledig van alle andere rijken. Het was *'uitzonderlijk sterk.'* Niets bleek er tegen te kunnen stand houden. Het had *'grote ijzeren tanden,'* waarmee het alle volken verslond, waartegen zijn arm werd opgeheven. Deze merkwaardige trek om de volken op te slokken, die onder zijn invloed kwamen, onderscheidt het geheel van al de voorgaande. Waar het de volken niet verzwolg, daar werden ze toch verbrokkeld en tot onderwerping gedwongen.

Een ander merkwaardig kenmerk staat de profeet voor ogen; *'het had tien hoorns'* en, zo zegt vers 24, *'de tien hoorns duiden aan dat uit dat koninkrijk tien koningen zullen opstaan.'* Dit vierde dier is hetzelfde - men zal dit met ernst niet meer twijfelachtig vinden – als dat, waarvan de Openbaring zo vaak spreekt.

In Openbaring 13:1 ziet Johannes uit de zee, de ongeordende staat van de menselijke maatschappij, *'een beest opstijgen, dat tien horens en zeven koppen had.'* *'En de tien horens die u hebt gezien, zijn tien koningen, die nog geen koninkrijk ontvangen hebben.'* (Openb. 17:12).

Hoe meer we van dichtbij deze hoofdstukken uit Daniël en de Openbaring bestuderen, hoe meer we overtuigd worden, dat deze tien-hoornenstaat van het Beest betrekking heeft op de toekomstige openbaringsvorm. Want het Romeinse rijk is niet verdwenen, het zal weer verrijzen en een groot aandeel hebben in de belangen van Palestina en Europa, gedurende de korte tijd van de verschrikkelijke verzoeking, die over de aarde komt na de opname van de

Gemeente door de Heer Jezus, en voor Zijn terugkeer met Zijn heiligen ten oordeel.

Graag vestigen we uw aandacht op een zeer merkwaardige Schriftplaats: *‘Het beest dat u gezien hebt, was, en is niet, en zal uit de afgrond opstijgen en ten verderve gaan.’* (Openb. 17:8). Drie perioden worden hier duidelijk aangegeven en van elkaar onderscheiden.

Het was. Dit woord voert ons terug naar de tijd, dat het rijk zich verhief in het midden van de volkeren van deze aarde in al zijn afschrikwekkende en vreselijke kracht. Zo wijd strekte zijn heerschappij, dat van zijn eerste keizer een bevelschrift uitging, ‘dat het hele aardrijk moest worden ingeschreven.’ (Lukas 2:1).

Maar **het is niet**, d.w.z. het heeft als wereldmacht opgehouden te bestaan. In plaats van anderen in stukken te breken, heeft het zichzelf in stukken gebroken. Natuurlijk houdt men in het oog, dat we niet spreken over de Roomse kerk. Het Romeinse rijk is een *politieke* en niet een *kerkelijke* macht. Deze twee zijn duidelijk onderscheiden in Openb. 17. In dit hoofdstuk is het beest de staatkundige, en de vrouw, die op het beest zit, de godsdienstige macht.

Maar verder vernemen we, dat het *‘zal uit de afgrond opstijgen en ten verderve gaan.’* Dit is het toekomstbeeld voor het Romeinse rijk. Aan het eind van de wereldgeschiedenis, onmiddellijk voor de oprichting van het koninkrijk van de Zoon des mensen, zal er in Europa een uitgebreid politiek systeem bestaan. De zetel van de regering zal te Rome staan, de stad op zeven heuvelen. De regeringsvorm zal die van een heerser, een imperator, zijn, die tien vazallen onder zich heeft. ‘De tien horens die u gezien hebt, zijn tien koningen, die nog geen koninkrijk ontvangen hebben, maar één uur *gezag als koningen ontvangen met het beest’* (vs. 12).

Duidelijk blijkt hieruit, dat de tien-hoornenstaat nog toekomstig is, want nimmer was er in de geschiedenis van het Romeinse rijk een stand van de zaken, als hier beschreven wordt. Er was een tijd, toen het Beest naast tien koningen bestond. Als de tegenwoordige verbrokkelde vorm beschouwd wordt als de tien-hoornenstaat, waar is dan het Beest gescheiden van, maar heersende over de tien koningen? Nee, de toestand uit Openbaring 17 is nooit aanschouwd — n.l. een groot, keizerlijk hoofd, het Beest genaamd, en *tegelijktijd* tien koningen, die hun macht en gezag aan het Beest willen geven.

Het Woord van God bepaalt zich in hoofdzaak tot wat plaatsvinden zal aan het einde, en tot de omstandigheden, die leiden zullen tot de komst van de Zoon des mensen. Daarom trekt de Geest van God Daniëls gedachten samen op een merkwaardig feit, dat plaats hebben zal te dien tijde onder de tien koningen. 'Terwijl ik op de hoorns bleef letten, zie, een andere, kleine, hoorn rees daartussen op. Drie van de eerdere hoorns werden voor hem uitgerukt.' (Dan. 7:8). Vergelijken we deze woorden met Openbaring 17:14, dan leiden we af, dat deze drie hoornen gebroken worden in hun macht, hoewel niet geheel en al vernietigd, terwijl we alle tien ten slotte verenigd vinden in een openlijke strijd tegen het Lam 'En het Lam zal hen overwinnen.'

De kleine hoorn zal berucht worden, berucht om zijn goddeloosheid (vs. 25). Hij zal een mens zijn van ongewone kennis – 'En zie, in die hoorn waren ogen als mensenogen' — verenigd met trotse aanmatiging — 'en een mond vol grootspraak' Vanaf het ogenblik van zijn optreden af staat hij vooraan in al wat het Beest doet, zodat beiden één zijn. Niemand, die Openbaring 13:1-9 leest, of hij ziet de overeenkomst tussen het Beest, dat zijn mond opent; 'tot lasteringen tegen God' (Openb. 13:6), en de kleine hoorn, die 'woorden tegen de Allerhoogste zal spreken' (Dan. 7:25).

Alles schijnt voorspoed te hebben, totdat de uitoefening van het oordeel geheel gekomen is. 'Ik keek toe totdat er tronen werden geplaatst,' (vs. 9). De tronen, waarover hier gesproken wordt, zijn geen aardse tronen van menselijke regering, nee, hemelse, waarop het goddelijke oordeel uitgeoefend wordt. Al wil de mens in 't algemeen weinig geloof er aan hechten, er komt een eind aan de lasterlijke vijandschap tegen God, Zijn Woord, Zijn waarheid, en Zijn volk, die met de dag toeneemt en eindigen zal met een uitbarsting in afschuwelijke woede op het ogenblik, dat de groeiende macht van de Heilige Geest wordt weggenomen door de opneming van de ware gelovigen bij de komst van de Heer (2 Tess. 2).

Niet de bekering van de wereld door het evangelie is het einde van de tijden van de volkeren, nee, oordeel en gericht. 'Ik keek toe totdat ... *de Oude van dagen Zich neerzette.*' Wie is deze *Oude van dagen*? De beschrijving hier gegeven komt zo overeen met die van de Zoon des mensen in Openbaring 1, dat het onmogelijk is, deze twee niet één te maken. Ja, ons hoofdstuk doet het wat verder zelf. In vers 13 lezen we : 'er kwam met de wolken van de hemel iemand als een Menszoon.' terwijl vers 22 ons leert, dat het de Oude van dagen is, die komt. Aan Jezus Christus, de Zoon des mensen, is al het oordeel

toevertrouwd (Joh. 5:27), en Hij is waarlijk *mens* en even waarlijk God. In Zijn gezegende Persoon aanschouwen we Hem, die naar de profetie van Micha (5:2), uit Juda voortkwam, en dus *mens* was, maar *'Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwig dagen af'* en dientengevolge God is.

Het koninkrijk van de Zoon des Mensen (Dan. 7:13-28)

In de verzen 7-15 wordt ons duidelijk voor ogen gesteld, *wat* het einde is van 'de tijden van de volkeren,' *waarom* dit einde komt en ook *hoe* het tot stand zal komen.

De toekomst van deze wereld is, dat God zal ingrijpen door oordelen. De Oude van dagen zal zich zetten; een vurige rivier zal van voor Hem uitgaan; duizendmaal duizenden hemelse heerscharen zullen voor Hem staan; het gericht zal zich zetten; de boeken worden geopend.

Dit is niet het oordeel vanaf de grote witte troon (Openb. 20), waar de doden geoordeeld worden, een gericht, dat plaats heeft *aan het eind van het 1000-jarig rijk*. Hier is sprake van een verschrikkelijk oordeel, wat de *levende* volken op de aarde zal treffen, als de Zoon des mensen Zijn koninkrijk zal hebben aanvaard. Christus is de door God aan gestelde Rechter, beide van levenden en doden, maar deze oordelen zullen niet op dezelfde tijd plaatsvinden. Niemand, die zich onderwerpt aan Gods Woord, zal in twijfel trekken, dat God de wereld in gerechtigheid richten zal. Niettemin is het van gewicht te onderzoeken, wat de onmiddellijke aanleiding tot het oordeel wezen zal; *'Toen keek ik, vanwege het geluid van de grote woorden die de hoorn sprak. Ik keek toe totdat het dier gedood werd en zijn lichaam vernietigd werd, en aan het laaiend vuur werd prijsgegeven.'*

Vanaf de val van de mensen in Eden is de zonde in de wereld. Zedelijke ongerechtigheid en misdaden van het donkerste en afschuwelijkste karakter zijn sindsdien toegenomen. Dit zal alles in het licht van Gods tegenwoordigheid openbaar worden voor de grote witte troon en zal zijn rechtvaardige vergelding ontvangen, wanneer de doden zullen geoordeeld worden naar hun werken.

Maar hier (Dan. 7:11, 25) is de oorzaak van het oordeel een andere. De macht, die God oorspronkelijk in de hand van de volkeren gesteld heeft, zal aan het einde tegen Hemzelf worden gekeerd. Het doet niets ter zake, dat deze

heidense volkeren uitwendig Christenen geworden zijn. Bij de grote massa — niet dan de meest verblinde zal het ontkennen — blijft het bij een uitwendige belijdenis, en ook deze wordt spoedig opgegeven. Een gebeurtenis, waar de wereld geen oog voor heeft, maar waarin al meer Christenen geloven, staat voor de deur en deze zal op een verbijsterende wijze het verschil openbaren tussen oprecht geloof en een belijdenis, die slechts op de lippen is. We bedoelen de komst van de Heer, die op een punt van de tijd de Zijnen zal wegnemen van de aarde. Dan komt het ware karakter van het beest openbaar. Degenen, die in de zogenaamde Christelijke landen achterblijven, worden aan de afval prijsgegeven en zullen de leugen geloven. Ontzettend is het te zien, dat vele leermeesters van het hedendaagse Christendom bezig zijn het volk te verzadigen met dat ongeloof, waarvan misschien morgen de resultaten worden gezien, die zo klaar en duidelijk worden beschreven in Daniël en de Openbaring, zo goed als op andere plaatsen.

Niet velen zullen moeite hebben bij het lezen van deze bladzijden het vierde beest van Daniël 7 te herkennen als *het* beest van Openbaring 13 en 17. Ten tijde, dat Daniël schreef, moesten nog alle vier dieren oprijzen, waarom zij een plaats in de beschrijving innemen, die in overeenstemming is met hun plaats in de wereldmachten. In deze volgorde is het Romeinse rijk het vierde. Maar toen Johannes schreef, hadden de eerste drie opgehouden te bestaan als wereldmacht; alleen het vierde bestond nog, en daarom is er in de Openbaring sprake van *het* beest. In het laatste stadium evenwel zal dit rijk een keizerlijk hoofd hebben, hetwelk de *tien* koninkrijken, die het beest zullen vormen, beheerst. Dit hoofd wordt in ons hoofdstuk ‚de kleine hoorn’ genoemd. Soms wordt de uitdrukking ‚het beest’ gebruikt om het rijk als zodanig aan te duiden, en soms voor het hoofd van het rijk, en van belang is het op te merken, wat in ieder geval op zichzelf bedoeld wordt. Er is misschien voor enkelen een moeilijkheid in het feit dat het beest volgens Openb. 19:20 *levend* geworpen wordt in de poel van vuur, terwijl in Daniël wordt gezegd, dat ‚het dier gedood werd en zijn lichaam vernietigd werd, en aan het laaiend vuur werd prijsgegeven.’ (vs. 11). Er is evenwel geen tegenstrijdigheid, want in Openbaring gaat het om het hoofd van het rijk en in Daniël om het rijk als zodanig, dat vernietigd wordt om de lasterlijke woorden, die de hoorn tegen God sprak.

‘Ook de rest van de dieren ontnam men hun heerschappij, want verlenging van het leven was hun gegeven tot een bepaald tijdstip en een bepaalde tijd.’ (vs.

12). Slechts één rijk had op een gegeven tijdstip de macht in handen. Toen het Medisch-Perzische verrees, ging Babel onder; en toen het Griekse de voorrang verkreeg, verdween het Medisch-Perzische. Op gelijke wijze viel 't Griekse voor de macht van 't Romeinse. Maar alhoewel deze rijken achtereenvolgens hun heerschappij verloren, bleven de natiën en volken, waaruit ze bestonden, toch voortbestaan. Nog steeds bestaan de Perzen als volk, en zo ook de Grieken, hoewel hun macht als wereldrijk is vergaan. Bij de verdere beschouwing van ons Boek zullen we zien, dat een vertegenwoordiger van het Griekse rijk in de toekomst een zeer belangrijke rol zal spelen in betrekking tot de Joden.

We hebben gezien, dat het eind van 's werelds aanmatiging en staatkunde een uitstorting zijn zal van Gods rechtvaardig en vlammend oordeel over de trotse en lasterlijke tegenstand van de kleine hoorn tegen Hem. Hoe zal het worden uitgevoerd?

'Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen.' (vs 13). Hier wordt ons levendig beschreven de komst van de Heer, niet als de Bruidegom voor Zijn Bruid, maar als de Zoon des mensen in oordeelsgericht. In het voorbijgaan wordt opgemerkt, dat, waar ook gesproken wordt over de komst van de *Zoon des mensen*, dit altijd op Zijn komst ten oordeel duidt. Eén plaats in de Statenvertaling schijnt zich daartegen te verzetten, n.l. Matt. 25:13, maar de woorden: '*in dewelke de Zoon des mensen komen zal*' zijn een invoeging.² 'Waakt dan, want u kent de dag of het uur niet.' De Heer zal eerst komen en Zijn gemeente van de aarde opnemen om Hem in de lucht te ontmoeten; daarna zal een korte tussentijd volgen van afval en snel toenemende boosheid, en allen zullen plotseling tot zwijgen worden gebracht bij de komst van de Zoon des mensen op de wolken van de hemel.

Als Hij komt voor de Zijnen, dan zullen de doden in Christus en de levend overgebleven heiligen tezamen *in wolken* opgenomen worden de Heer tegemoet *in de lucht*, maar hier komt de Zoon des mensen *met de wolken van de hemel* en Hij komt *tot de aarde*. Naar dit gezegende uur verwees de Heer, toen de hogepriester Hem plechtig bezwoer te verklaren, of Hij de Christus, de Zoon Gods was. 'Van nu aan zult u de Zoon des mensen zien zitten aan de

2 Deze woorden komen wel in de HSV voor, maar niet in de Telos vertaling. (Noot van de vertaler).

rechterhand van de kracht en zien komen op de wolken van de hemel.' (Matt. 26:64). Dit is een ontzaglijk moment voor deze arme wereld! De doornenkroon dan vervangen door een diadeem van heerlijkheid; de rietstaf, die de mens in spotternij Hem in handen gaf, dan verwisseld voor de scepter van de gerechtigheid!

Dit zag Johannes ook in een gezicht op Patmos, en hij kondigt het als volgt aan: 'Zie, Hij komt met de wolken, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben; en alle stammen van het land zullen over Hem weeklagen. Ja, amen!' (Openb. 1:7). In Daniël komt de Zoon des mensen tot 'den Oude van dagen', want hier wordt Christus gezien als mens, terwijl in de Openbaring de Zoon des mensen door de profeet gezien wordt in het bezit van al de attributen, die de Oude van dagen toebehoren (vgl. Dan. 7:9 met Openb. 1:14), want in waarheid zijn in de aanbiddelijke Persoon van onze Heer Jezus Christus in volmaaktheid verenigd beide, de menselijke en goddelijke natuur en, hoewel onderscheiden, zijn deze naturen niet te scheiden. 'Niemand kent de Zoon, dan de Vader.' (Matt. 11:27).

Eerst nadat het oordeel is uitgegoten, en niet eerder, zal het heerlijk Koninkrijk van de Here Jezus Christus worden opgericht. Dan zal een koning regeren in gerechtigheid. De ijzeren voet van de verdrukker zal van de aarde weggenomen worden. Genade en waarheid zullen elkaar ontmoeten. 'Men zal nergens kwaad doen of verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg, want de aarde zal vol zijn van de kennis van de HEERE, zoals het water de bodem van de zee bedekt.' (Jes. 11:9). 'Hem werd gegeven heerschappij, eer en koningschap, en alle volken, natiën en talen moesten Hem vereren.' (Dan. 7:14). Geen ander aards koninkrijk zal volgen op dat van de Zoon des mensen; ziedaar de kracht van het woord '*eeuwig*' in dit gedeelte. Uit andere gedeelten van de Schrift weten we, dat aan het einde van het duizendjarig rijk het koninkrijk van de Zoon des mensen, waarin Christus tussen God en de mensen staat, zal '*worden overgegeven aan de God en Vader.*' Het vers hier in Daniël heeft niet betrekking op de eeuwige toestand, want de Oudtestamentische profeten beperken zich tot beschrijvingen die betrekking hebben op de aardse regering van de Here Jezus Christus als Zoon des mensen, en deze zal - zoals ons gezegd wordt - duizend jaren duren, vandaar de naam *duizendjarig rijk*. (Openb. 20). Wanneer dat voorbijgegaan is en de laatste vijand, dat is de dood, is teniet gedaan bij het oordeel vanaf de grote witte troon, dan 'wanneer Hij het koninkrijk aan God de Vader overgeeft, opdat God alles in allen zal zijn.' (1 Kor. 15:24-29).

Een gezegende beschrijving van de eeuwige toestand wordt ons gegeven in Openbaringen 21:1-8.

Het vierde of slotgedeelte van ons hoofdstuk bevat de uitlegging van de drie voorgaande gezichten. Maar, zoals vaak in de Schrift, voegt de uitlegging bijzonderheden toe en breidt, wat voorafging, uit. Want nooit wordt iets zomaar herhaald.

Zo worden uitgelegd dat de vier dieren in vers 17 vier koningen zijn, die *'die uit de aarde zullen opstaan.'* Hier is geen tegenspraak met vers 3, waar gezegd wordt: *'vier grote dieren stegen op uit de zee.'* Uit de rusteloze verwarring van volkeren – een volkerenzee – klimmen de vier dieren op. Grote rijken, zoals Egypte en Assyrië, hebben bestaan vóór de tijd van deze vier dieren, waarover de profeet spreekt, maar deze zijn verbroken en uit hun organisme gerukt en uit die chaos komen vier koninkrijken voort. Van belang is het aan de hand van de geschiedenis na te gaan, dat ze, hoewel niet gelijk tot macht komend, toch hun oorsprong in nagenoeg dezelfde tijd hadden, terwijl de Oosterse machten zich veel sneller ontwikkelden dan de Westerse.

Wat Gods leiding betreft, komen ze voort uit een rusteloze zee van verwarring, en wat hun zedelijk karakter, betreft, zien we ze uit *de aarde* oprijzen. In tegenstelling dus met het koninkrijk van de Zoon des mensen, die komen zal met de wolken van de *hemels*.

In vers 18 wordt een andere trek van grote betekenis toegevoegd, namelijk: *'De heiligen van de Allerhoogste zullen echter het koningschap ontvangen.'* Wij onderstellen niet, dat dit een zomaar een herhaling is van wat voorafgaat. Sommigen hebben gemeend, dat hier op een figuurlijke wijze gesproken wordt van de regering van Christus. Nee, wanneer de tijd aanbreekt, dat Christus komt om Zijn grote kracht en heerschappij te aanvaarden, zullen de heiligen van de hoge plaatsen met Hem regeren.

Men zal vragen, wie die 'heiligen der hoge plaatsen' zijn. Andere delen van de Bijbel zullen ons behulpzaam zijn om een juist antwoord te vinden. Zonder twijfel is de uitdrukking gelijk aan die, waarmee we vertrouwd zijn door de brief aan de Efeziërs. Daar wordt gesproken van Hemelse heiligen, in tegenstelling met aardse, deze schijnen hier te worden bedoeld. En inderdaad zal God in de tijd dat Daniëls profetie vervuld wordt, op aarde heiligen hebben, evenals als

in de hemel. In vers 27 wordt op de aardse heiligen gezinspeeld, als er sprake is van *'het volk van de heiligen van de Allerhoogste.'*

We moeten niet verwachten, dat we van de Gemeente op een bijzondere wijze gesproken vinden in Daniël, maar toch geloven we, dat de heiligen van deze tijd in de uitdrukking vervat zijn. Het komt ons voor, dat de Oudtestamentische heiligen, zowel als de gelovigen tussen de Pinksterdag en de opnemng van de gemeente, even als de heiligen, die verdrukt worden na die opnemng en vóór de verschijning van Christus op aarde, dat deze *allen* bedoeld worden met *'de heiligen van de Allerhoogste,'* die *'Zij zullen het koningschap in bezit nemen tot in eeuwigheid, ja, tot in der eeuwen eeuwigheid.'* (vs 18).

Maar, als dit zo is, dan zal toch de Gemeente alleen kennis hebben van haar hemelse toestand, gedurende haar verblijf op aarde. Hoe groot zou de invloed hiervan op onze wandel en weg moeten zijn! Grotere voorrechten en een nauwere betrekkingen tot Christus zijn het deel van de Gemeente, meer dan die, waarvan hier gesproken wordt, maar dit zou ons te ver afvoeren van ons onderwerp. Het is genoeg evenwel te herinneren, dat de grotere voorrechten de mindere niet laten verdwijnen, en de apostel past dezelfde waarheid, die ons in Daniël voor de aandacht gesteld wordt, op een praktische wijze op de Korintiërs toe.

Er zijn verscheidene bijzonderheden van buitengewoon belang in het overig gedeelte van het hoofdstuk, maar één onderwerp schijnt een zeer aanzienlijk aandeel te hebben in de gedachte van de Geest van God. Het is de kleine hoorn. Hij zal het karakter van buitengewone goddeloosheid bezitten, en zal een belangrijke rol vervullen in de toekomstige Europese staatkunde en zal in nauwe betrekking staan tot het Joodse volk aan het einde van de dagen. Hij zal een wijd begrip van het verstand bezitten.

'In deze hoorn waren ogen als mensenogen' (vs. 8, 20). Maar alles zal hij aanwenden om zichzelf te verhogen. Hij heeft *'een mond vol grootspraak en waarvan de verschijning groter was dan die van zijn metgezellen.'* Afgaande op deze kenmerken, zijn sommigen er toe gekomen hem te houden voor de antichrist of de mens van de zonde uit 2 Tess. 2.

Later zullen we zien, dat dit niet zo is. Er zal een persoonlijke antichrist in dezelfde tijd leven, maar de omgeving waarin hij werkzaam is zal Jeruzalem zijn, terwijl *'de kleine hoorn'* zal bloeien in West-Europa.

Hiermede zeggen we niet, dat dit hoofd van het Romeinse rijk geen relatie zal onderhouden met de antichrist of met Palestina. In vers 21 lezen we, dat diezelfde hoorn 'oorlog voerde tegen de heiligen en dat hij hen overwon.' Sommigen zullen vragen: 'Waar zijn deze? Zijn de heiligen niet al opgenomen, als de Heer komt in de lucht? Hoe zijn er dan nog heiligen op de aarde?' Het antwoord luidt, dat deze heiligen Joodse heiligen zijn, die bekeerd zijn geworden na de opname van de Gemeente. Openbaring 7 is duidelijk op dit punt. Velen uit de stammen van Israël, en een grote menigte uit de volkeren zullen bekeerd worden, nadat de Gemeente opgenomen is. Een noodlottige dwaling is het te menen, dat ook mensen uit het Christus verwerpende Christendom daarbij zullen behoren. De gelegenheid voor de Christenheid is nu. Dan zal de deur gesloten zijn voor allen, die nu de gelegenheid hebben ontvangen, maar deze verachten. Bij een ernstige overweging van 2 Tess. 2 kan geen twijfel hierover blijven bestaan.

Dat er sprake is van *Joodse* heiligen blijkt duidelijk uit vers 25. De kleine hoorn zal God lasteren. Dezelfde boze persoon wordt zonder twijfel beschreven in Openb. 13:5–8. Maar niet alleen zal hij grote woorden van lastering spreken tegen God, hij zal ook lasteren tegen 'hen, die in de hemel wonen' (Openb. 13:6), die ongetwijfeld dezelfde zijn, als 'de heiligen van de Allerhoogste' (vs. 25). Deze zullen in de hemel zijn en zijn niet dezelfde als de heiligen, 'die hij overwon' (vs. 21), die blijkbaar op aarde zijn. 'En hem werd gegeven oorlog te voeren tegen de heiligen en hen te overwinnen' (Openb. 13:7). De laatsten zijn Joodse heiligen, het vervolgd overblijfsel van Israël, als het teruggekeerd is in zijn eigen land.

Wat ons in deze gedachte versterkt is het feit, dat hem macht gegeven wordt om 'bepaalde tijden en de wet te veranderen'. Klaarblijkelijk zijn dit de Joodse feesten en de heilige dagen, die eenmaal weer in ere zullen worden gehouden naar de wet. Deze, en niet de heiligen, zullen worden gegeven in zijn hand, maar niet voor altijd – 'voor een tijd, tijden en een halve tijd.' Later zullen we bij onze overdenking meer horen over deze begrensde periode; op dit ogenblik is het voldoende op te merken, dat het overeenkomt met de twee en veertig maanden uit Openb. 13:5. Het zal de tijd zijn van 'de grote verdrukking,' die drie en een half jaar zal duren. Aan het eind zal het gericht zich zetten en de heerschappij van deze uitermate goddeloze machthebber zal een einde vinden. Dit zal plaatsvinden door en bij de komst van de Oude van dagen. De Zoon des mensen zal verschijnen met kracht en heerlijkheid, en het brandend oordeel

van God zal worden uitgegoten op deze vertegenwoordiger van al de trots en godslastering van de mensen. Andere Schriftplaatsen gaan meer omstandig hierop in, en deze zullen te geleger tijd onder onze aandacht komen.

Maar hoe verheven is het schilderij, hier ontworpen! Enerzijds, de mens op aarde in al de nietigheid van zijn eigenwaan zich stellend in rumoerige bedrijvigheid tegenover God, tegenover Zijn heiligen, tegen de hemel. Anderzijds, God in de hemel in al de waardigheid en rust van Zijn majesteit en kracht, door mensen niet gezien, maar Zelf alles ziende. Tenslotte vloeit de laatste lastering van de lippen van de mensen; de laatste daad van uitdaging rijst op voor het oog van God. Opeens verandert alles! De hemel komt in beweging. De raderen van brandend vuur van de troon van vuurvonken, waar op de Oude van dagen Zich gezet heeft, komen in beweging. Zie, daar komt een, 'als een Mensenzoon,' en toch meer dan mens, en Hem wordt gegeven het oordeel uit te voeren, het oordeel, dat wel lang is uitgesteld, maar rechtvaardig en verdiend is.

Hoe ernstig, alles in deze wereld rondom ons te zien samenlopen naar dit brandpunt. De tijden gaan snel voorbij. 'De hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geen zins voorbijgaan' (Luk. 21:33). Als de oordelen voorbij zullen zijn en de engelen uit het koninkrijk van de Zoon des mensen bijeen verzameld zullen hebben, al de ergernissen en hen, die de ongerechtigheid doen (Matt. 13:41), dan zal een heerlijke toekomst aanbreken! Dan zal het koningschap en de heerschappij en de grootheid van de koninkrijken onder heel de hemel zullen gegeven worden aan het volk van de heiligen van de Allerhoogste. Zijn koninkrijk zal een eeuwig koninkrijk zijn, en alles wat heerschappij heeft, zal Hem eren en gehoorzamen.' (vs. 27).

Daniël 8

De ram; de bok; een meedogenloze koning

‘In het derde jaar van de regering van koning Belsazar verscheen mij een visioen, te weten aan mij, Daniël, na het visioen dat mij eerst verschenen was.’ Het behaagde God Daniël een tweede visioen te laten zien, toen de Babylonische macht, hoewel deze nog bestond, zijn ondergang tegemoet ging en dit visioen aan hem te tonen in de hoofdstad van het koninkrijk, dat na Babel komen zou. Van het eerste vers van dit achtste hoofdstuk af wordt de Hebreeuwse taal gebruikt. Vanaf hoofdstuk 2 vers 4 tot 7 vers 28 is het boek Daniël geschreven in het Chaldeeus. Dit is zeer merkwaardig. In het Hebreeuws laat God beschrijven, wat met Zijn volk – de Joden - in de nauwste betrekking staat. De grootste wisselingen kunnen plaatsvinden onder de volkeren van deze aarde, koninkrijken kunnen oprijzen en tot stof vergaan, maar God heeft hier op aarde één volk, waarvoor Hij belangstelling heeft, d. i. het volk, dat Hij uit Egypte verlost heeft. Het zijn ‘de geliefden ter wille van de vaders’, en uit hen is, voor zover het vlees aangaat, de Christus, die is boven allen, God te prijzen tot in eeuwigheid.

‘Ik sloeg mijn ogen op, en ik zag, en zie, er stond *een ram* voor het kanaal. Hij had twee hoorns.’ (vs. 3). ‘De ram met de twee hoorns die u gezien hebt, dat zijn de koningen van Medië en Perzië.’ (vs. 20).

De ram uit dit hoofdstuk is dezelfde als de beer uit het vorige. Herinneren we ons, wat daarover al opgemerkt werd, dan bewonderen we de nauwkeurigheid van de profetische Schriften. ‘Ik zag dat de ram met de hoorns naar het westen

stootte, naar het noorden en naar het zuiden.' (vs 4). Met. deze woorden worden ons de overwinningen van deze Oosterse macht beschreven. Maar verder wordt de aandacht van de profeet naar het Westen gericht. 'Ik bleef opletten – en zie, er kwam een *geitenbok* aan, vanuit het *westen*, over heel het aardoppervlak.' (vs 5). 'En de harige geitenbok is de koning van *Griekenland*.' (vs. 21). Deze koning was *Alexander de Grote*, de uit de geschiedenis zo welbekende, machtige veroveraar. De Geest Gods geeft ons hier profetisch te aanschouwen, wat 300 jaar later zou gaan gebeuren. Door de buitengewone krachtsinspanning van Alexander de Grote werd Griekenland in korte tijd tot groot aanzien gebracht: '*De geitenbok maakte zich uitermate groot.*' (vs. 8). Maar tot het hoogtepunt van zijn roem en macht gestegen, werd hij plotseling neergeworpen: '*Maar toen hij machtig geworden was, brak de grote hoorn af*' (vs. 8). Alexander stierf, toen hij nog een jong man was, slechts 33 jaar oud en in het midden van zijne overwinningen.

Kort daarna viel het grote Griekse rijk in vier delen uiteen, waarover vier van zijne generaals regenten werden. Hoe kan nauwkeuriger beschreven worden, wat er gebeurde, dan met de volgende woorden: '*en in plaats daarvan kwamen er vier opvallende op, overeenkomstig de vier windstreken van de hemel.*' (vs.8). Maar, hoewel machtig, waren zij toch niet zo sterk als Alexander: '*vier koninkrijken zullen uit dat volk ontstaan, maar zonder de kracht ervan.*' (vs. 22).

De Schrift geeft niet alleen de geschiedenis weer, zelfs niet in haar profetie. Het doel van Gods Geest is voor ons oog te plaatsen, wat betrekking heeft op het Joodse volk en wel in het bijzonder in de laatste dagen. Daarom worden twee van de vier rijken stilzwijgend voorbijgegaan. De andere twee evenwel komen in nauwe betrekking tot dit volk, en, hoewel de heerschappij van die volken al lang geheel is verdwenen, toch zullen zij herleven en straks een hoogst belangrijk aandeel hebben in de geschiedenis van Gods aardse volk. In hfdst. 11 wordt van hen gesproken, als 'de koning van het noorden' en 'de koning van het zuiden.' de eerstgenoemde vinden we in ons hoofdstuk terug in '*de kleine hoorn.*'

We moeten niet menen, dat 'de kleine hoorn' van hoofdstuk 7 dezelfde is als die uit het achtste. Het zijn twee verschillende personen en ieder van hen zal zeer veel invloed oefenen op de loop van de wereldhistorie en op de geschiedenis van de Joden in de toekomst, misschien niet lang na deze tijd. Sommigen hebben gemeend, dat de kleine hoorn uit het voorgaande hoofdstuk het Pausdom is, en die uit het achtste de Islam, beide een gesel voor het Westerse

en Oosterse christendom. Maar het is van belang, ons altijd te herinneren, dat Daniël niet over de christenheid en de Gemeente spreekt, maar over de tijd, dat God weer met Zijn volk Israël handelen zal. Als dit beter begrepen werd, dan zou menigeen er voor bewaard worden zulke beklagenswaardige en ijdele berekeningen te maken, om de dag van de wederkomst van de Here Jezus vast te stellen. Wat hebben de 1260 dagen - of noem ze jaren, zo u wilt - uit te staan met enige gebeurtenis in onze tijd, waarvan de duur niet is aangegeven? Deze dagen zullen niet eerder beginnen, dan wanneer de Gemeente zal zijn opgenomen en God de draad van Israëls geschiedenis weer opnemen zal.

In het achtste hoofdstuk gaat het om de heerschappij van de Grieken. Na de dood van Alexander kwam 'de kleine hoorn' tot macht en richtte zich *'naar het zuiden toe, naar het oosten toe en naar het Sieraadland toe.'* Met andere woorden, het is 'de koning van het noorden' die Aziatisch Turkije in bezit neemt. Hij strekt zijn hand uit naar 'een sieraad onder al de landen.' naar 'een land dat overvloedig van melk en honing.' (Ez. 20:6). Palestina, het mocht dan verwoest zijn, was toch voor Daniël 'het Sieraadland.'

De kleine hoorn *'werd groot, tot aan het leger van de hemel.'* We geloven, dat we al reeds een gedeeltelijke vervulling van deze profetie hebben in Antiochus Epiphanes. Deze beruchte, goddeloze koning uit de Seleuciden doet ons denken aan de kleine hoorn, maar slechts als een type van een ander 'een meedogenloze koning,' die komen zal. Bij de overdenking van de profetieën moeten we niet vergeten, dat God altijd de heerlijkheid van Christus op het oog heeft en die geschiedenissen, die zullen plaatsvinden in het einde. We lezen dan ook in ditzelfde hoofdstuk, dat Gabriël zegt: 'Begrijp, menskind, dat het visioen betrekking heeft op *de tijd van het einde...* Zie, ik laat u weten wat er zal gebeuren aan *het einde van deze periode* van gramschap, want *op de vastgestelde tijd zal het einde er zijn.'* (vs. 17, 19).

'De vastgestelde tijd.' Met deze periode in Israëls geschiedenis was de profeet in zijn geest vertrouwd. Zou hij niet gedacht hebben aan een gedeelte als Jesaja 10:5 tot 25 bij de woorden van de engel? Was niet de vastgestelde tijd, de tijd van Gods toorn tegen zijn volk? Wie was het werktuig in de hand van de Heer om die toorn te volbrengen? Was het niet deze zelfde koning van het noorden? De koning van Assyrië en de koning van het noorden zijn dezelfde persoon.

De aangehaalde, zeer merkwaardige plaats uit Jesaja 10 gaat in haar toepassing veel verder - dit is duidelijk – dan de omstandigheden uit de tijd,

toen de profetie werd uitgesproken. De Assyriër uit Jesaja's dagen is al lang voorbij, maar wanneer *'de Heere heel Zijn werk op de berg Sion en in Jeruzalem voltooid heeft.'* (vs 12). Dan pas zal Hij *'de vrucht van de trots van de koning van Assyrië en de glans van zijn hooghartige oogopslag zal vergelden.'* Is het niet duidelijk, dat er straks een koning zal opstaan, van wie de koning van Assyrië een type was in het verleden?

Het bangste gedeelte van 'de vastgestelde tijd' voor Israël moet nog aanbreken. De tijd van de grote verdrukking staat nog voor de deur. Hij zal 3 ½ jaar duren of 1260 dagen, maar deze vastgestelde tijd zal een einde hebben. En wanneer zal de verdrukking een einde krijgen? Met de vernietiging van de Assyriër, die Jahweh gebruikt heeft om Zijn volk te tuchtigen. (vs. 25).

De 'kleine hoorn' heeft dus een gedeeltelijke vervulling gevonden in de beruchte Antiochus Epiphanes, maar de profetie reikt in haar toepassing veel verder, zij strekt zich uit tot het einde. Antiochus Epiphanes drong het heiligdom binnen en offerde zwijnenvlees in zijn God ontterende spotternij, en zonder het bepaald vast te stellen als een waarheid, zo menen we toch, dat de 2300 dagen van vers 14 uit Dan. 8 meer betrekking hebben op deze treurige tijd, dan op de toekomst. Maar hoe het ook zij, in elk geval heeft dit alles uitsluitend betrekking op het Joodse volk. Als we dit mogen inzien, zullen we bewaard blijven voor de poging het toe te passen op de tijd van het Christendom.

Het eind van het hoofdstuk ziet op de toekomst. Hoe onwaarschijnlijk het degenen ook moge voorkomen, die niet bekend zijn met de Schrift, dat er eenmaal een koning opstaan en regeren zal in het gebied, waarover Antiochus eens het bewind voerde, toch is dit deel van de profetie naast zoveel andere uitspraken zo beslist, dat er geen plaats voor twijfel op dit punt overblijft. Wie deze koning zal zijn, wij proberen er niet er naar te gissen. Maar duidelijk is het, dat 'aan het einde van hun koningschap, wanneer de afvalligen de maat hebben volgemaakt, er een meedogenloze koning zal opstaan.' Hij zal een politiek voeren van oorlog en veroveringen door kracht van wapens. 'Op wonderlijke wijze zal hij verderf aanrichten, het zal hem gelukken, hij zal het doen...Door zijn sluwheid zal hij het bedrog onder zijn hand doen slagen.' Hij zal een man zijn van grote geestesgaven, *'bedreven in slinkse streken,'* en al zijn macht, zowel stoffelijke als geestelijke, zal hij aanwenden, om zijn vijandschap te openbaren *'machtigen zal hij te gronde richten, ook het heilige volk.'* dat zijn de Joden.

Het klinkt wellicht vreemd, als God zo spreekt over het volk van de Joden, maar we moeten in gedachten houden, dat ze 'de geliefden zijn ter wille van de vaders' en eveneens, dat' de genadegaven en de roeping van God onberouwelijk' zijn. (Rom. 11:29). God wordt zijn beloften nimmer ontrouw, ze mogen dan met aardse of hemelse zegeningen in betrekking staan. Israël moge ons de naam 'beminden' onwaardig schijnen, dan nog is het hun naam op grond van de verantwoordelijkheid, zowel als van de genade.

Een merkwaardige bijzonderheid wordt in vers 24 toegevoegd: *'Zijn kracht zal groot worden, maar niet door eigen kracht.'* Hoe machtig deze koning ook is, er zal er een zijn machtiger dan hij. We weten, dat de grote mogendheden zich bezighouden met de Oosterse kwestie. Het ontwaken van het nationaal bewustzijn onder de Joden, hun voorbereidselen tot een terugkeer naar Palestina, de onrust te Constantinopel en de landen van de Sultan, de altijd maar toenemende invloed van Rusland, zijn tekenen van de tijd, die wel opgemerkt moeten worden.³

Er zullen oorlogen komen, die de aan Palestina grenzende landen in beroering zullen brengen. In deze oorlogen zal de meedogenloze koning een voornaam aandeel hebben. We zullen daarop terugkomen. Maar nu wijzen we al op de politiek van 'sluwheid, bedrog en slinkse streken.' Zowel *'in zorgeloze rust'* als door oorlogen, zal hij er velen verderven. En aan het einde zal hij opstaan *'tegen de Vorst der vorsten, maar zonder mensenhand zal hij gebroken worden.'* (vs. 25).

Deze dagen komen snel dichterbij. De opname van de Gemeente door de Heer is nog dichterbij. Mogen allen, die Hem verwachtten, wakend en biddend gevonden worden.

Verhaast die dag, O, Heer!
 waar, ver van 't lijden,
 Mijn ziel in U zich eeuwig zal verblijden.
 Och, dat ik U nog heden zag!

3 Lees: 'De toekomst van Rusland' Uitg. Voorhoeve 1912. Nb. Deze vertaling stamt uit 1912. Kunt u zich voorstellen hoeveel verder de uitwerking van deze profetieën nu ruim 100 jaar later al gevorderd zijn.

Daniël 9

Belijdenis en gebed; de zeventig weken; Christus, de Vorst

Het hoofdstuk, dat nu voor ons ligt, is vol van zedelijke onderwijzingen van de hoogste strekking. Willen we de profetische zin leren begrijpen, dan is het volstrekt noodzakelijk, dat we de bedelingen van God in het oog houden. De helderste uiteenzetting en de beste verklaring heeft evenwel geen kracht, wanneer ze niet gepaard gaat met de juiste gezindheid van het hart, die ons zo wondermooi wordt voor ogen geschilderd in Daniël zelf.

Tevoren hebben we er al op gewezen, dat de hoofdstukken niet in chronologische volgorde worden gegeven. Hoofdstuk 6 beschrijft, wat gebeurde onder de regering van Darius de Meder, terwijl de twee volgende terugkeren tot de dynastie van de Babyloniërs. En nu bevinden we ons in dit hoofdstuk opnieuw in de tijd van Darius.

Babel was geoordeeld. Op Daniëls hart drukt de zware last van 'de verwoesting van Jeruzalem,' die nog voortduurt. Zou er dan geen einde aan komen?

In de Psalmen en Profeten komt menigmaal de uitdrukking voor: 'Hoe lang, Heere?' Deze woorden zijn de taal van het geloof in de dagen van verval. Onder welke bedeling ook, het hart, dat met de vrees voor God vervuld is, kan nooit tevreden zijn, zolang het volk van God zich in tegenspoed en ellende bevindt.

Medië en Perzië waren niet het land, dat God aan Abraham had beloofd; evenmin was het Babel. En toch, wat een schare van Gods volk zuchtte in gevangenschap, ja meer nog, hoe was de stad van Jahweh's verkiezing, hoe was Jeruzalem een puinhoop geworden!

Daniël was een geloofsheld. Jaren tevoren (zie hfdst. 2) had hij het al zo ernstig en beslist uitgesproken, dat er een God was in de hemel, *zijn* God, Die het in gevangenschap geknechte volk toebehoorde. Daniël kende God goed genoeg; om te weten, dat de smaad niet altijd kon doorgaan en de verlossing *moest*

komen. Dat werkte bij hem die gezindheid van het hart, die zich uitsprak in de woorden, die zowel van nood als van uitredding en verlossing spreken: *'Hoe lang nog?'*

Deze geloofsheld zoekt troost en bemoediging in het Woord van God. Zoals het een korte tijd te voren Jeremia gegaan was, zo verging het nu met Daniël: *'Zodra Uw woorden gevonden werden, at ik ze op. Uw woord was mij tot vreugd een tot blijdschap in mijn hart.'* (Jer. 15:16). Hij was niet alleen profeet, hij was ook een nauwkeurig onderzoeker van de Schriften. Aan het eind van het hoofdstuk wordt hij door God geïnspireerd, om een van de wonderbaarste profetische uitspraken van het Oude Testament te geven, maar hier aan het begin vinden we hem biddend en onderzoekend lezend, wat al reeds door Jeremia gezegd was.

In Jeruzalem had Jeremia het Woord van de Heer gesproken met gebroken hart en wenende ogen tot een opstandig volk in getrouwheid, 'vroeg op zijnde en sprekende', maar zij hadden niet gehoord. Maar zie, het dreigend oordeel is tot de poorten genaderd en Nebukadnezar, als de knecht van de Heer, zou dit oordeel brengen. (Jer. 25:3, 9; 27: 6). Evenwel het geloof behoudt zijn vertroosting: 'Maar het zal gebeuren wanneer de zeventig jaar voorbij zijn, dat Ik de koning van Babel en dat volk – spreekt de HEERE – hun ongerechtigheid zal vergelden.' (Jer. 25:12).

Zeventig jaren! De tijd was gekomen. Met wat voor een ijver en belangstelling de ballingen in Perzië de brief, gezonden door Jeremia, zullen hebben gelezen, kunnen we ons gemakkelijk voorstellen. (Jer. 29:1).

Zag Daniël, in die nacht van brasserij en feestvreugde, niet duidelijk de vervulling van de profetie van Jeremia. Toen Gods vinger voor Belsazars oog schreef: 'God heeft de dagen van uw koningschap geteld en Hij heeft er een einde aan gemaakt.' De zeventig jaren waren gekomen, en het oordeel viel op Babel.

Maar Jeruzalem was nog verwoest en Daniël nog een balling. Dan leest hij: 'Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats. Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn **gedachten van vrede** en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven. Dan zult u Mij

aanroepen en heengaan, u zult tot Mij bidden en Ik zal naar u luisteren. U zult Mij zoeken en vinden, wanneer u naar Mij zult vragen met heel uw hart. Ik zal door u gevonden worden, spreekt de HEERE, Ik zal een omkeer brengen in uw gevangenschap en u bijeenbrengen uit alle volken en uit alle plaatsen waarheen Ik u verdreven heb, spreekt de HEERE, en *Ik zal u terugbrengen naar de plaats vanwaar Ik u in ballingschap heb gevoerd.* (Jer. 29:10–15).

De onmiddellijke uitwerking van deze ontdekking op Daniëls geest is zeer mooi. Springt hij in blijdschap op? Nee – hij buigt zijn knieën, doet belijdenis en bidt!

Hier is een ernstige les voor ons te leren. Daar was stellig geen balling, zo onschuldig als Daniël. Maar in de gezindheid van Christus maakt hij zich één met de zonde en de afwijking van het volk.

Zoals niemand het ooit kon heeft, heeft onze gezegende Heer en Heiland Zich één gemaakt met onze zonden. Hij, de Vlekkeloze, droeg onze zonden in Zijn lichaam op het hout. In reddende liefde boog Hij, beladen met de zonden van Zijn volk, Zijn gezegend hoofd onder het oordeel van de heilige God.

O, schuldloos Lam – U droeg de zonden,
Wij zijn genezen door Uw wonden,
U schonk aan ons het hoogste goed!

‘Wij hebben gezondigd, wij hebben onrecht gedaan, wij hebben goddeloos gehandeld, wij zijn in opstand gekomen,’ zegt Daniël, de zonde van het volk, voor de Here brengend, alsof het de zijne waren.

‘Wij hebben niet geluisterd naar Uw dienaren, de profeten, die in Uw Naam spraken tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot heel de bevolking van het land..’

Als God spreekt, doet Hij het tot allen. Dit principe behoren we vandaag de dag nog steeds te handhaven, in deze dagen van kerkelijke en priesterlijke zelfingenomenheid. God zond niet alleen Zijn boodschap aan koningen en vorsten, maar tot het hele volk van het land. Iedere ziel is zelf verantwoordelijk om te luisteren, als God spreekt en om te gehoorzamen.

‘Bij U, Heere, is de *gerechtigheid*, maar bij ons de schaamte op het gezicht – zo is het heden ten dage.’ (vs. 7).

Daniel veroordeelt dus niet alleen zichzelf en doet niet alleen belijdenis van zijn zonden en die van het volk, nee hij gaat verder: Hij rechtvaardigt God.

‘De Heere, onze God, is vol barmhartigheid en menigvuldige vergeving.’ Niet een onder het volk was deze barmhartigheid waard. Gods wet was overtreden en ‘wij hebben het aangezicht van de HEERE, onze God, niet getracht gunstig te stemmen.’ (vs. 11-13). Het allang dreigende oordeel was nu gekomen (Deut. 28; Lev. 26), maar Daniel bedient zich in de kracht van het geloof van de genadige voorziening van de Heer, die door Zijn knecht Mozes had verklaard: ‘*Wanneer zij hun ongerechtigheid zullen belijden ... dan zal Ik denken aan Mijn verbond met Jakob....*’ (Lev. 26:40— 46).

Daniel pleit op meer dan één pleitgrond:

- Op die van de *verlossing*: ‘Nu dan, Heere, onze God, U, Die Uw volk met sterke hand uit het land Egypte geleid hebt’ (vs. 15).
- Op die van de *gerechtigheid*: ‘Heere, laten toch Uw toorn en Uw grimmigheid zich afwenden....’ God was rechtvaardig, toen Hij wraak nam, Hij is ook rechtvaardig, als Hij Zijn belofte van zegen vervult.
- Op die van de *aanneming tot Zijn volk*. Hoe diep ook gezonken, zij waren Zijn volk, ‘waarover Uw Naam is uitgeroepen,’ Daniël spreekt van *Uw stad, Uw volk, Uw heiligen berg*. Daniel pleit niet op wat het volk is in zichzelf, maar op wat het is door de genade van God.

Tenslotte is het ook mooi om op te merken, dat Daniel het volk betreft in de belijdenis, hoewel er misschien slechts weinigen werden gevonden, die in waarheid praktisch met hem op dezelfde bodem stonden. ‘Wij werpen onze smeekbeden *niet* voor U neer *op grond van onze gerechtigheden*, maar *op grond van Uw grote barmhartigheid!*’ (vs. 18).

Daniël's gebed was nauwelijks klaar, of God zendt Zijn antwoord. Dit is niet altijd het geval. In het volgende hoofdstuk komt het antwoord pas na drie weken. Soms menen we, wanneer de verhoring niet onmiddellijk volgt, dat God ons niet heeft gehoord. Maar dat is ten onrechte. Het geloof heeft soms nodig om te worden beproefd. Er kunnen ook andere redenen zijn. Maar, ‘dit is

de vrijmoedigheid die wij jegens Hem hebben, dat als wij iets bidden naar zijn wil, Hij ons hoort, wat wij ook bidden, dan weten wij dat wij de beden hebben die wij van Hem gebeden hebben.’ (1. Joh. 5:14, 15).

Daniël ontvangt een nieuwe openbaring

‘Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk’ (vs. 24). Om deze profetie te kunnen begrijpen moeten we alle gedachten om ze op de gemeente te willen toepassen, laten varen. Het volk van Daniel was Israël, niet de Christenen. ‘De heilige stad’ was Jeruzalem. De hele sfeer van deze profetie is Joods. Het was ‘omstreeks de tijd van het avondoffer’ (vs 21), dat de profeet zijn knieën boog. Ver van Jeruzalem, beroofd van de vreugde om in de voorhoven van het Huis des Heeren binnen te gaan, is hij alsnog in gedachten daar en God antwoordt hem volgens Zijn belofte.

Het onderzoek van Jeremia’s profetie had voor Daniël’s ziel het heerlijke perspectief van een spoedige verlossing geplaatst, maar de Geest van God voert zijn gedachten ver weg, naar een tijd van zegeningen, die nog niet bereikt was.

‘Zeventig weken.’ Deze zeventig weken, daarover bestaat geen verschil van inzicht, vertegenwoordigen jaarweken, dus 490 jaar.

‘Zeventig weken zijn er bepaald over uw volk en uw heilige stad, om de overtreding te beëindigen, de zonden te verzegelen, de ongerechtigheid te verzoenen, om een eeuwige gerechtigheid tot stand te brengen, om visioen en profeet te verzegelen, en om de Heiligheid van heiligheden te zalven.’ (vs. 24).

Merkwaardig is het, dat God in Zijn antwoord dezelfde woorden gebruikt, die op de lippen waren geweest van Zijn geliefde knecht. Alsof het zijn eigen zonden waren, zo had Daniël belijdenis gedaan van de overtredingen en ongerechtigheden van zijn volk, en God opent het schitterende en glorieus uitzicht, dat aan de afwijking en schuld een einde zal komen en *eeuwige gerechtigheid* er voor in de plaats komen zal. Het is duidelijk genoeg, dat dit nu nog niet vervuld is. Op dit ogenblik ligt Israël onder de gevolgen van een veel grotere schuld, dan die, waarover de ballingschap de vergelding was. Om afgodendienst en het verlaten van de wet, waren ze zeventig jaar lang in ballingschap geleid. Maar waarom doolt datzelfde volk nu al bijna

negentienhonderd jaar over de breedte van de aarde? Is het niet om de verwerping en de ter dood bringing van hun Messias, die in deze zelfde profetie hun wordt aangekondigd?

En er is nog vergeving! Zelfs voor deze boze daad!

'U moet weten en begrijpen: vanaf de tijd dat het woord uitgaat om te laten terugkeren en om Jeruzalem te herbouwen tot op Messias, de Vorst, verstrijken er zeven weken en tweeënzestig weken.' (vs. 25). Wat een wonderbaar antwoord op Daniëls gebed! Wat een eerbetoon aan deze getrouwe dienstknecht, om hem dit te openbaren, en door hem weer aan anderen, wanneer de Messias komen zou. Want hier wordt de datum *juist* bepaald. Wanneer deze zeventig weken beginnen wordt niet vaag meegedeeld. Sommigen hebben gemeend, dat men moet rekenen vanaf Ezra's terugkeer naar Jeruzalem, omstreeks 536 v. Chr. Maar Ezra denkt aan het herbouwen van de tempel (Ezra 1, 2, 3), terwijl hier sprake is van een gebod tot herstel en opbouw van Jeruzalem, *niet van de tempel, maar van de stad*. Het is duidelijk, dat gedacht wordt aan Nehemia 1 en 2, en het jaar is 445 v. Chr.

Van dit ogenblik af dan, vanaf Nisan (de zevende maand) in het twintigste jaar van Artaxerxes tot op Christus, de Messias of Vorst, moeten de 69 weken worden gerekend, dus $69 \times 7 = 483$ jaar. Deze 69 weken worden verdeeld in 7 en 62. Waarom? De 7 weken (49 jaar) waren de tijd, gedurende waarin de muur gebouwd werd. De straten en de grachten zullen wederom gebouwd worden, maar in benauwdheid van de tijden.' Deze tijden worden ons beschreven in Nehemia, waar de bouwlieden zwaard en troffel tegelijk hanteerden. (Neh. 4:17). Dan volgen de 62 weken, tezamen vormende een periode van 69 weken of 483 jaar,⁴ tot op de intocht van de grote zoon van David, te Jeruzalem.

De mededeling van de engel Gabriël als antwoord op Daniëls gebed gebeurde 'in het eerste jaar van Darius' (538 v. Chr.) en het begin van de zeventig weken is het 'twintigste jaar van Artaxerxes' (Neh. 2:1), of het jaar 445 v. Chr., in de maand Nisan. Daniël *profeteerde* dus. De tijd van de komst van de Messias is met een bepaald oogmerk zeer nauwkeurig onderscheiden. Godvrezende zielen in Israël zijn bij hun onderzoek door deze mededelingen geleid in de verwachting van hun Messias. Toen de wijzen uit het Oosten te Jeruzalem kwamen, was de stad ontroerd over hun bezoek. Simeon verwachtte 'de vertroosting van

4 Een jaar moet gerekend worden op 360 dagen.

Israël' (Luk. 2:25) en evenzo Anna, de profetes, die van Hem sprak 'tot allen, die de verlossing van Jeruzalem verwachtten.' (vs. 38). Bovendien was er ook nog het getuigenis van Johannes de Doper in de woestijn van Judea, en het land van de Jordaan, om het volk op te roepen tot bekering. Een stem in de woestijn: 'Bereid de weg van de Heer.' Judea en vooral Jeruzalem waren in beweging. De geesten waren in afwachting; 'het volk was in afwachting, en allen overlegden in hun hart over Johannes, of hij niet misschien de Christus was.' (Luk. 3:15). Priesters en Levieten verlaten Jeruzalem; zij zoeken Johannes de Doper. Zij willen weten, wie deze man is, die brede scharen tot zich zag komen. 'En Johannes beled en loochende het niet; en hij beled: Ik ben de Christus niet.' (Joh. 1:20).

Maar Daniël voorspelt niet alleen Zijn komst, nee, hij spreekt even beslist en duidelijk over Zijn verwerping. *'Na de tweeënzestig weken zal de Messias uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelf zijn.'* (of: *'en zal niets hebben'*). Hij was de geboren Koning van de Joden, maar zij ontvingen Hem niet. Hoewel de meest duidelijke profetie bij Zijn geboorte en tijdens Zijn dienst werd vervuld, was het Joodse volk alsnog blind voor Zijn heerlijkheid als Messias. Daarvan leveren de Evangelieën overvloedig de bewijzen. Schriftgeleerden, farizeeën, hogepriesters en wetgeleerden, allen, die met de geestelijke leiding van het volk waren belast, stonden vooraan, wat de verwerping van Christus aangaat, en vervulden alzo de stemmen van de profeten, die op elke sabbat gelezen werden, toen zij Hem ter dood veroordeelden. (Hand. 13:27) Na die tweeënzestig weken, dus aan het einde van de 69 weken, want 7 weken waren de 62 nog voorafgegaan, werd de Messias uitgeroeid en, in plaats van de kroon van David, werd Hem een kruis gegund. Niets ontving Hij van Zijn aardse heerlijkheid in verbinding met Israël. *'Het zal niet voor Hemzelf zijn'* werd letterlijk vervuld. Maar God had andere voornemens. Plannen, niet onthuld in de Oudtestamentische geschriften. Gedachten, die verborgen zijn gebleven, totdat de bestemde tijd voor de openbaarmaking gekomen was. Eerst moest daarvoor de grondslag worden gelegd in de dood, de opstanding en hemelvaart van de Heer Jezus Christus, en de daarmee direct in verband staande uitstorting van de Heilige Geest. Gods eeuwig voornemen was: uit deze wereld - uit Joden en Grieken - de Gemeente te vergaderen, zodat zij de hemelse heerlijkheid met Christus zou delen.

Daniël werd geïnspireerd, om te spreken over de verwerping van de Messias. Tot zover is de profetie vervuld. Negen en zestig weken van de zeventig zijn

voorbij. De zegeningen van vers 24 kunnen nog niet vervuld worden aan Daniëls volk. Verre van dat. Integendeel, er wordt van een andere vorst gesproken, van een vorst, die komen zal, van wie het volk in het verleden de stad en het heiligdom heeft verwoest.

Waar het kruis van Christus voor de Christen oneindige, eeuwige, geestelijke zegeningen heeft aangebracht, daar heeft het Israël gebracht in een toestand, oneindig veel droeviger, dan die van de ballingschap uit Daniëls dagen. Op de uitroeiing van de Messias volgt de verwoesting van Jeruzalem, en geen zegen. De Romeinen zijn gekomen onder Titus, die Jeruzalem en de Tempel verwoestte. Sindsdien dwaalt dat arme, vertrapte volk verspreid over de hele aarde. Hier is de Profetie onderbroken. De zeventigste week staat afzonderlijk. Op de welberekende tijd van de uitroeiing van de Messias volgt een niet begrensde tijdsverloop, waarin de stad en het heiligdom worden verwoest en vernieling, onrust, verwarring en oorlog worden aangekondigd. Hoe duidelijk zien we Israëls historie hier voor ons!

Noch de duur van het tijdperk tussen de 69ste en 70ste week, noch wat de Heilige Geest in die tussentijd daarin doen zal, wordt ons door Daniël meegedeeld. Voor de ingewijde Christen is hier echter geen moeilijkheid. De Gemeente wordt in deze tussenperiode geroepen. Wanneer de Gemeente van de aarde wordt opgenomen, zal God de geschiedenis van Israël, voor een onbepaalde tijd onderbroken, weer laten voorzetten.

De stad en het heiligdom werden verwoest door de Romeinen. Zij zijn *het volk* van de vorst, die komen zal. Wie is die vorst? Dit kan de Messias niet zijn. De Romeinen kunnen toch niet het volk van de Messias worden genoemd. Ook Titus is deze vorst niet. Deze vorst zal komen, als het Romeinse rijk herleeft, en onder de heerschappij van die vorst komen zal. De laatste openbaringsvorm van het Romeinse rijk, n.l. de verdeling in tien koninkrijken, is nog toekomstig en kwam in de geschiedenis nog niet voor. Dit toekomstig rijk zal worden geregeerd door een man, die nu eens '*het beest*' (Openb. 13:4; 17:12), dan weer '*de kleine hoorn*' (Dan. 7) en hier in Dan. 9: '*de vorst, die komen zal*' wordt genoemd. Tegen de eindtijd zullen de tien koningen hun macht en gezag geven aan die vorst, en zij zullen oorlog voeren tegen het Lam. 't Is duidelijk, dit heeft nog niet plaatsgevonden. In het verleden was het rijk één geheel; nu ligt het verbroken in onsamenhangende delen, die elk eigenbelang ten koste van anderen op het oog hebben. Verbonden worden gesloten om de balans in evenwicht te houden. Maar in de toekomst zal God in hun harten geven,

om zijn wil te doen, en hun koninkrijk aan het beest te geven. (Openb. 17:17). Weinig vermoedt de wereld ervan, dat alles in beweging is en zich schikt tot de vervulling van Gods wil, zo duidelijk in de profetie uitgedrukt!

Van deze vorst, het hoofd van het Romeinse rijk wordt in het laatste vers van ons hoofdstuk gesproken. *'Hij zal voor velen het verbond versterken, één week lang.'* (of nauwkeuriger: 'En hij zal *met* de velen *een* verbond versterken een week'). Hier hebben we het einde van de 70 weken. Daarna begint de profetische tijd weer. Wanneer de Joden als volk in hun land zullen worden hersteld - en in de laatste jaren keren velen al naar het land van de vaders terug - dan gaan zij in ongeloof en uit politieke overwegingen terug en zullen in een verbond treden met het hoofd van het Romeinse rijk. Of dit onmiddellijk na de opname van de Gemeente zijn zal, wagen we niet te beslissen, maar het schijnt ons toe, dat het niet lang daarna zijn zal.

Dit verbond zal worden gemaakt met *'de velen,'* dat is de meerderheid. Het overblijfsel zal daaraan geen deel hebben. Zij zullen veel lijden hebben te verduren van het goddeloze volk, en de Psalmen worden vervuld, die profetisch de woorden bevatten, die dan uit het hart opwellen van hen, die in de verdrukking zullen zijn.

Wanneer de Romeinse vorst dit verbond versterkt gedurende een week, zullen de Joden hem voor hun vriend houden, maar *'halverwege de week (op de helft van de week) zal hij slachtoffer en het graanoffer doen ophouden.'* Door zijn toedoen is hun nationaal en zelfs, naar het schijnt, hun godsdienstig en ceremonieel bestaan hersteld, maar zie - opeens houdt alles op en de afschuwelijkste vervolging breekt uit. *'De grote verdrukking'* zal de helft van deze 70ste week duren, drie en een half jaar, 1260 dagen, of twee en veertig maanden.

Sommigen zullen vragen: 'Is dat de Antichrist?' We denken van niet. De Antichrist zal regeren in *Jeruzalem*, als de valse koning van de Joden. Ongetwijfeld zal hij er de hand in hebben dat het verbond wordt gemaakt, en in verbinding staan met deze Romeinse vorst. Maar het is van belang op te merken, dat er drie grote instrumenten van vijandschap en verzet tegen God en Zijn volk zijn tegen de eindtijd. Zij zijn de Romeinse vorst, de Antichrist, en de Assyriër.

Onze lezers weten, dat het Joodse volk na de Babylonische gevangenschap nooit meer tot afgoderij is vervallen. Zij lijdten nu voor een verschrikkelijker misdaad, nl. de dood van hun Messias. Volgens de gelijkenis van onze Heer, is de onreine geest van afgoderij uit hen gevaren en heeft in hun midden geen plaats meer gevonden. Het volk of huis was leeg, geveegd en versierd m.a.w. uitwendig godsdienstig, hoewel alles een vorm zonder wezen of kracht was. Maar aan het eind keert die geest van afgoderij terug met zeventvoudige kracht, en het laatste zal erger zijn dan het eerste. (Matt. 12:43-46). Dit zal gebeuren, als de antichrist of de mens van de zonde zal worden aanbeden als God in de Tempel, die herbouwd zal worden. (2 Tess. 2).

Daarop heeft betrekking de enigszins duistere uitdrukking: over *'de gruwelijke vleugel zal een verwoester zijn.'* Lezen we dit vers in de nieuwe vertaling dan vinden we: *'...in de helft van de week zal hij offers noch gaven laten brengen, en boven op het altaar (bescherming) zal een verwoesting brengende gruwel (verfoeiselen) te zien zijn'* De verwoester lijkt te zinspelen op de Assyriër (welke door de hele Bijbelse geschiedenis heen dit karakter heeft) en Jeruzalem is *'de verwoeste.'*

Om zich in veiligheid te stellen tegen deze 'Koning van het Noorden' of de Assyriër, zal het afvallige volk bescherming zoeken, in plaats van bij God, bij de Romeinse vorst en de Antichrist, hun valse koning, en dezen zullen hand aan hand gaan. Zij zullen zeggen: *'Omdat u zegt: Wij hebben een verbond gesloten met de dood (koning van het Noorden), en met het rijk van de dood zijn wij een verdrag aangegaan, wanneer de alles wegspoelende gesel voorbijtrekt, komt hij niet bij ons.'* (Jes. 28:15). Maar dit verbond zal hen niet redden in de dagen van hun ellende, nee, juist om die reden zal de verwoester tot hen gezonden worden, als *'de roede van Gods toorn.'* (Jes. 10:5).

Hoe gezegend voor het gefolterde en vervolgte overblijfsel in die dagen te ondervinden, dat Jahweh voor hen heeft gelegd in Sion, de stad van hun verdrukking, *'een steen ten grondslag, een beproefde steen, een kostbare hoeksteen, die vast gegrondvest is.'* (Jes. 28:16).

Deze steen, wij weten het uit 1 Petrus 2 is Christus, die voor allen, die in Hem geloven, de kostbaarheid is, door God aan hun geschonken.

Daniël 10

Dit grote gezicht

Het is gemakkelijk in te zien, dat de slothoofdstukken 10, 11 en 12 één geheel uitmaken.

Aan het slot van het voorgaande hoofdstuk zien we het Romeinse Rijk, die grote Westerse macht. Hier worden we beziggehouden met andere machten uit de laatste dagen, niet minder belangrijk. Zij gaan aan de geest van de profeet voorbij.

Daniël was een van degenen, die geen gebruik hadden gemaakt van de vrijheid, die Cyrus (Kores) door het uitgevaardigde bevelschrift de Joden aanbood om naar Jeruzalem terug te keren, om het huis van de Heer op te bouwen. Dat is zeer merkwaardig en doet ons een blik slaan in het hart van de profeet.

God had Cyrus verwekt om Zijn welbehagen te doen, toen Hij aangaande Jeruzalem sprak: 'Word gebouwd.' (Jes. 44:28). Zelfs wordt deze vorst door de Heilige Geest bij name genoemd, hoewel hij omstreeks honderd jaar later pas geboren werd. De ongerechtigheid van Gods volk bereikte na deze profetie zo'n hoogte, dat er geen genezen aan was. Toen was het geduld van God - en wat voor een God! - uitgeput, en het woord van de Heer door de mond van Jeremia werd vervuld, en de laatste koning van Juda – Sedekia — werd gevangen weggevoerd naar Babel. Het huis van de Heer werd verbrand, de muur van Jeruzalem verbroken, de vaten uit de tempel werden naar Babel overgebracht. Dit alles was gebeurd, en een verwoesting was over het

heerlijke land gekomen, geheel in overeenstemming met het ernstig, maar veronachtzaamd getuigenis van de profeet Jeremia. En Daniël was zich dit alles bewust en nam het zeer ernstig!

Maar God had niet alleen van het oordeel gesproken. Hij had in Zijn genade ook beloften geschonken door dezelfde mond. En ter vervulling daarvan had God de geest van Kores verwekt, de koning van Perzië, dat hij een stem liet doorgaan door zijn hele koninkrijk: 'Wie er onder u ook maar tot al Zijn volk behoort ... laat hij optrekken naar Jeruzalem, dat in Juda ligt, en laat hij het huis van de HEERE, de God van Israël, bouwen.' (2 Kron. 36:22, 23; Ezra 1).

Zoals wij opmerkten, maakte Daniël zich niet op. Hem vinden we 'in het *derde* jaar van Kores' treurend aan de oever van de grote rivier de Hiddekel. Dit vraagt onze opmerkzaamheid en bepaalt ons bij een zeer belangrijke gedachte.

Een machtige beweging was er ontstaan onder de Joden. Ongeveer 60.000 uit het volk keerden vreugdevol terug naar hun vaderland, na jaren van ballingschap. 'Verzamelde het volk zich als één man in Jeruzalem' (Ezra 3:1). Zij offerden vrijwillig van hun bezit voor het huis van God; zij plaatsten het altaar op zijn fundament; zij legden het fundament van het huis van de Heer; zij zongen tezamen en prezen Jahweh, en dankten, dat 'Hij goed is, dat Zijn goedertierenheid over Israël tot in eeuwigheid is' (Ezra 3). Maar ver van de geliefde stad, aan de eenzame oevers van de Tigris, vernedert Daniël zich in diepe rouw tot in het stof voor God.

Groot was de zegen, die voort kwam uit het decreet van Kores, maar hoe heerlijk die zegen ook was, Daniël wist het, het beantwoordde lang nog niet aan Gods voornemens ten opzichte van Zijn volk. Vele en moeilijke jaren moesten nog voorbijgaan voor de Messias komen kon. De Messias zou worden uitgeroeid en dan zou een nog grotere verwoesting neerdalen over het schuldige volk. Zo'n ellende had nog niemand aanschouwd. Het verwondert ons niet, als we van Daniël, die al deze dingen wist, lezen: 'In die dagen was ik, Daniël, *drie volle weken* aan het rouwen.' (10:2).

De gezindheid van Daniël past bij een man, die met God wandelt in dagen van verval en achteruitgang. Drie weken lang is Daniël aan het vasten en bidden. God zou hem Zijn gedachten vollediger openbaren, dan Hij al gedaan had, en in Zijn genade bewerkt Hij een zielstoestand, waarbij de profeet alle deze mededelingen kon opnemen, zonder daardoor opgeblazen te worden.

Niet alleen zag Daniel met smart de ellendige, meelijwekkende toestand van het Volk, maar hij slaat de ogen op en ziet 'een Man, gekleed in linnen, Zijn heupen omgord met het fijne goud uit Ufaz. Zijn lichaam was als turkoois, Zijn gezicht als het uiterlijk van de bliksem, Zijn ogen als vuurfakkels, Zijn armen en Zijn voeten als de glans van gepolijst koper en het geluid van Zijn woorden als het geluid van een menigte.' Het was de Heer in zijn heerlijkheid, die zich hier plaatst voor het oog van Zijn geliefden dienstknecht. Alle anderen waren gevluht, Daniël was alleen. Zijn 'gezonde uitstraling werd aan hem veranderd in verval en hij had geen kracht meer over.' En toch, was er een heilige, dierbaarder dan Daniël?

In gelijke omstandigheden had Job uitgeroepen: 'nu heeft mijn oog U gezien. Daarom veracht ik mijzelf en ik heb berouw' (Job 42:5:6). Johannes, de geliefde discipel, hij ook 'viel als dood aan Zijn voeten' (Openb. 1:17). Één plaats is er slechts, waar de zondaar zijn schuld en de gelovige zijn nietigheid kan leren kennen. Die plaats is in de tegenwoordigheid van de Heer.

In betrekking tot Gods voorzienigheid in de wegen met Zijn volk, komen we nu tot een zeer belangrijk punt. Als het gaat over de regering van God op aarde, dan zien we, hoe God zich van engelen bedient. En bovendien worden we bepaald bij de strijd tussen onzichtbare machten van de duisternis en van het licht.

Daniël ligt op zijn aangezicht, als een hand op hem gelegd wordt en een stem bemoedigend spreekt: 'Daniël, zeer gewenste man, let op de woorden die ik tot u spreken zal en ga staan waar u stond, want nú ben ik tot u gezonden.' (vers 11).

De reden wordt hem nu bekend gemaakt, waarom hij zolang heeft moeten wachten op een antwoord op zijn gebed. Daniël had kunnen denken, dat God zich onverschillig betoonde, maar dit was zo niet, want: '**vanaf de eerste dag** dat u zich er met heel uw hart op toeleigde om inzicht te krijgen en om u te verootmoedigen voor het aangezicht van uw God, **zijn uw woorden gehoord**, en omwille van uw woorden ben ik gekomen.' (vers 12).

Het lijkt wel, dat hij, die spreekt in vers 12, niet de man is in linnen gekleed, van vers 5. We hebben hier eenvoudig te doen met een engel, terwijl de Heer Zelf aan zijn dienaar verschijnt in een menselijke gedaante, zoals dit vaak in het Oude Testament het geval is. De engelen staan in nauwe betrekking tot Gods

regering op aarde, als dienende geesten, die Gods wil doen (Ps. 103:20 en 21), niet alleen tot beveiliging en uitredding van de gelovigen (Ps. 34:7), maar ook in de uitvoering van Zijn plannen met betrekking tot de aarde.

Er zijn evenwel – en men moet dit niet vergeten - ook boze geesten. Satan wordt genoemd ‘de overste van de macht der lucht’ (Ef. 2:2), en hoewel de gelovigen verlost zijn uit de macht van de duisternis (Kol. 1:13), zo werkt deze boze geest nog in de kinderen van de ongehoorzaamheid. Satan is nog niet gebonden, hoewel zijn macht voor het geloof teniet is gedaan. (Hebr. 2:14). De christen heeft een strijd te voeren met de boze machten in de hemelse gewesten. Daartoe behoeft hij immers de wapenrusting van God, zodat hij staande blijven in de boze dag?

Op de eerste dag van Daniëls gebed was een hemelse bode uit Gods tegenwoordigheid gezonden, maar *‘de vorst van het koninkrijk Perzië stond zo verhaalt deze hemelse gezant – eenentwintig dagen tegenover mij’* (vers 13). Al die tijd, dat er een strijd was tussen deze twee onzichtbare machten, volhardde Daniël in de ernstigste smekingen. ‘Maar zie, Michaël, een van de voornaamste vorsten, kwam om mij te helpen.’ Dit is een voldoende aanwijzing, lijkt ons, om hier niet te denken aan de Heer Zelf, omdat het niet in overeenstemming met Zijn heerlijkheid zou zijn om van ‘helpen’ te spreken.

De engel deelt dan Daniël mee, dat hij is ‘gekomen om hem inzicht te laten krijgen in wat zijn volk in later tijd zal overkomen.’ (vers 14). Aardse koninkrijken zouden opkomen en vergaan. Een ruim zicht op de toekomst opent zich voor Daniëls oog. Oorlogen en opstanden onder de volkeren moesten plaatsvinden vóór de dag van Israëls bevrijding. Evenwel het was een waarachtig woord, ‘want er is nog een visioen voor die dagen.’

De Heer zag Zijn dienstknecht niet graag overmeesterd door zorgen en droefheid. Daarom komt tot hem het woord: ‘Wees niet bevreesd, zeer gewenste man! Vrede zij u. Wees sterk, ja, wees sterk.’ (vers 19). Er moest een strijd worden aangeboden en voortgezet met de machten van de duisternis, en toch kon de dienstknecht van God in vrede en vol vertrouwen, voorgelicht door het Woord, door gaan met zijn reis in een rustige en geduldige geloofsverzekering. ‘Nu zal ik terugkeren om tegen de vorst van Perzië te strijden. En zodra ik vertrokken ben, zie, dan zal de vorst van Griekenland komen. Ik zal u echter vertellen wat is opgetekend in het boek van de waarheid.’ (vers 20, 21).

Dit hoofdstuk geeft ons een inzicht in de betrekking tussen de zichtbare en onzichtbare dingen. Dit is hoogst belangrijk! En tegelijkertijd is het evenzeer van groot belang, dat we opnieuw gewezen worden op het doorzoeken en begrijpen van Gods geopenbaarde gedachten, bij al wat op de aarde plaatsvindt. Laat dit hoofdstuk er ook ons toe leiden **het Geschrift van de waarheid** ijverig te onderzoeken en in inniger gemeenschap te wandelen met God - wakend en biddend en in ware afzondering van de ongerechtigheid – zodat wij niet een prooi worden van die macht, die er voortdurend op uit is om Gods plannen en voornemens te verijdelen.

Daniel 11

Een geweldig koning (Dan. 11:1-4).

Hoofdstuk 10 is eigenlijk de inleiding op de nu nog overige hoofdstukken. Een groot deel van de inhoud van hoofdstuk 11 is al geschiedenis. Toen Daniël schreef was het nog wel profetie. Daniël zag het gezicht, zoals we weten, in het derde jaar van Kores, de koning van Perzië. Hoofdstuk 11 spreekt ons van de oorlogen en intriges van de koningen van het Noorden en Zuiden, die voortkwamen uit de Griekse monarchie, welke die van de Meden en Perzen opvolgde. Toen Daniël dit schreef was alles dus profetie, maar tot en met vers 35 is de inhoud van ons hoofdstuk al in vervulling gegaan. Dit is van groot belang. Vers 36 vormt een overgang en hierna hebben we de nog onvervulde profetie.

Vers 1 van hoofdstuk 11 schijnt een tussenzin te zijn. Darius de Meder was de eerste koning van het Medisch-Perzische Rijk (hst. 6:1). Het Medisch element in deze tweebond maakte plaats voor het sterkere Perzische. De ram (hst. 8:3, 20) heeft twee hoornen, maar de ene is hoger dan de andere, en de hoogste kwam het laatst op. Deze laatste stelt ons de Pers voor.⁵ Wellicht kan uit vers 1 worden afgeleid, dat de engel uit het voorgaande hoofdstuk Gabriël is (vgl. hst. 9:1, 21; 11:1).

5 Darius de Meder verenigt zich met Kores (Cyrus) de Pers en veroverd Babel (538 v. Chr). Daarna laat hij de regering in hoofdzaak aan Cyrus over, die hij zelfs tot zijn schoonzoon maakt. Deze Cyrus geeft de Joden vrijheid om naar Jeruzalem terug te keren, en treedt in de geschiedenis volledig op de voorgrond.

‘Nu zal ik u dan de waarheid bekendmaken. Zie, er zullen nog drie koningen in Perzië aan de macht komen.’ (vers 2).

Hoe kort is deze mededeling! Maar met wat een nauwkeurigheid worden de gebeurtenissen aan de profeet geopenbaard, voordat ze plaats hadden. Met wat een zekerheid spreekt deze hemelse boodschapper. Drie koningen zouden na Cyrus opstaan. Dit is letterlijk in de geschiedenis vervuld. In Ezra 4 worden deze koningen genoemd, maar onder andere namen dan die de ongewijde historie geeft.

Cyrus, de koning van Perzië, had bevel gegeven het huis van de Heer, wat te Jeruzalem was, op te bouwen. (Ezra 1). Tegenstanders probeerden het werk te verstoren en het lag dan ook onaangeroerd tot het tweede jaar van Darius, de koning van Perzië (Ezra 4:24). Nu worden tussen Cyrus en Darius in Ezra 4 twee vorsten genoemd en wel: ‘Ahasveros en Artaxerxes (Artachsasta). De drie koningen *na* Cyrus zijn dus: *Ahasveros, Artaxerxes* (of *Artachsasta*) en *Darius*,⁶ Wat een nauwkeurigheid was er dus in de profetie.

Maar er is meer. De vierde zal verrijkt worden met grote rijkdom, *meer dan alle anderen*; en nadat hij sterk is geworden door zijn rijkdom, zal hij ze allen opzetten tegen het koninkrijk Griekenland’ (vers 2). Wie twijfelt er nog, of we hierin *Xerxes* mogen zien, van wie de rijkdom hem in staat stelde een legermacht van 5.000.000 man tegen het Griekse volk bijeen te brengen?

‘Daarna zal er een machtige koning aan de macht komen.’ Hier hebben we het Perzische Rijk achter ons en de beschrijving begint te vertellen van de verschillende verwickelingen tussen de onderscheiden vorsten, die na Alexander de Grote hebben geregeerd in het Griekse rijk. Al in Daniël 8 is er sprake van Alexander. Daar wordt hij ‘de opvallende hoorn van de geitenbok’ genoemd. Toen die grote hoorn brak, kwamen er vier aanzienlijke voor in zijn plaats, overeenkomstig de vier windstreken van de hemel. Dit geschiedde ook bij Alexanders dood. Toen werd zijn rijk in vier delen verdeeld. Zo zegt ook hoofdstuk 11:4: ‘Zodra hij echter aan de macht komt, zal zijn koninkrijk verbroken worden en opgedeeld worden naar de vier windstreken van de hemel, maar *niet voor zijn nakomelingen*.’ Merkwaardig woord. We weten

6 De, ongewijde historie noemt ze Cyrus (558-529), Cambyses (den zoon van Cyrus), Smerdes de Magier of Pseudo-Smerdes, die zich onrechtmatig meester maakte van de troon, en Darius Hystaspes, gewoonlijk genoemd Darius I (522-485). Zijn opvolger was Xerxes (485-466).

dat het rijk niet onder zijn kinderen of nakomelingen werd verdeeld. Midden in de strijd, ver van zijn vaderland, opgeroepen door God, liet Alexander zijn machtige rijk achter in de handen van zijn generaals, die het onder elkaar verdeelden. Die viervoudige verdeling wordt hier vastgesteld, maar verder staat Daniël alleen stil bij twee van deze vier machten, dat is bij hen, die in betrekking stonden tot de geschiedenis van Gods volk en het land Palestina. Deze twee zijn de koning van het Noorden en van het Zuiden.

God geeft ons in de Bijbel geen wereldgeschiedenis. Hij vertelt ons slechts dat, wat nodig is, Hem te kunnen volgen in Zijn wegen met Zijn geliefde volk Israël. Slechts die volken, die in betrekking staan tot Gods handelingen met Zijn verachte en verdrukte volk, worden ons voorgesteld.

Zo was het in het verleden, en zo is het ook straks in de toekomst.

Daarom richten we nu belangstellend ons oog naar het Oosten, naar Turkije en het omliggende gebied. Eén ding weten we bij al wat gebeurd is en nog gebeuren zal: het oog van de Heer rust van dag tot dag op Palestina. Dat is het land, hoe klein ook, waar de grootste gebeurtenissen zullen plaatsvinden. Die betrekkelijk kleine strook van het land aan de 'Grote Zee' (de Oude Wereldzee) zal weer in het bezit van de Joden gesteld worden. En daarom neemt het gebied, waar Jozua zijn broeders overwinnend invoerde en waar onze Heiland in genade rondwandelde, ook om zijn glorierijke toekomst al onze gedachten in.

De Oosterse kwestie zal worden opgelost. Door wie en op wat voor wijze moge nog een vraag zijn, voor velen in onze dagen zelfs een brandende vraag, voor wie de Schrift onderzoekt is het duidelijk, dat God alles zal laten uitlopen op de rust en de zegen van 'de geliefden ter wille van de vaders' en Zijn eigen verheerlijking.

De Koningen van het Noorden en het Zuiden (Dan. 11:5-21)

We zijn nu gevorderd met het bestuderen van Daniel tot de mededelingen, die de Geest van God ons schenkt over de twee koningen, die uit het Griekse rijk voortkwamen, en in zeer nauwe betrekking hebben gestaan tot het Joodse volk, en het land Palestina.

We merkten eerder al op, dat bij de dood van Alexander de Grote zijn grote rijk uiteen viel in vier delen, die verder niet allen genoemd worden, omdat de Schrift over twee ervan het stilzwijgen bewaart. De twee andere delen hebben vorsten, die worden genoemd *'de koning van het Noorden'* en *'de koning van het Zuiden'*, waarvan ons treffende bijzonderheden zijn vermeld. Het is goed om vooraf op te merken, dat in dit hoofdstuk wel telkens sprake is van deze koningen, maar dat het hierbij niet altijd om dezelfde personen gaat. Er is een reeks op elkaar volgende personen geweest. Bij name worden ze niet genoemd, maar wel telkens aangeduid door de naam koning van het Noorden en koning van het Zuiden. Tussen vers 5 en vers 20 ligt een periode van omstreeks 130 jaar, dit is de tijd tussen de dood van Alexander de Grote en het optreden van Antiochus Epiphanes, in vers 21 aangeduid als *'een verachtelijk man.'*

Een tweede opmerking knopen we hieraan vast omwille van hen, die van dit zeer belangrijk gedeelte van de profetie nog geen opzettelijke studie hebben gemaakt. – De titel *'koning van het Zuiden'* en *'koning van het Noorden'* heeft betrekking op de verhouding van deze koningen tot het land Palestina, het centrum van al Gods handelingen met de volkeren van de aarde. Als God het nodig gevonden had, dan zou hij Daniël de namen hebben laten opschrijven van die verschillende koningen. Waarom zou dat niet gekund hebben? God heeft Daniël geïnspireerd, om ons in korte bewoordingen een zeer nauwkeurige beschrijving te geven van grote veldtochten, politieke bondgenootschappen, staatkundige kuiperijen, lang voordat de betrokken personen geboren waren. Was het dan niet nog veel gemakkelijker geweest hun namen te noemen? En heeft God dat niet al gedaan bij Kores, door de mond van Jesaja: *'Die over Kores zegt: Hij is Mijn herder, en hij zal al Mijn welbehagen volbrengen,...'* lang voor Kores of Cyrus geboren was? Maar bij deze koningen worden de namen verzwegen. De volle aandacht valt op het kleine land Palestina, en daarom wordt de koning van Egypte genoemd de koning van het Zuiden (d.i. van het land ten Zuiden van Palestina) en de koning van Syrië en omgevend gebied op gelijke wijze de koning van het Noorden (d.i. van het land ten Noorden van Palestina). *Dat die koningen in: betrekking staan met het land van Gods keuze* is van meer belang, dan hun namen. De beschrijving door de Geest van God over deze koningen en landen gegeven is evenwel zo nauwkeurig, dat de vergelijking van elk van de mededelingen afzonderlijk, hoe beknopt ze ook mogen zijn, met de verhalen van de ongewijde historie ons gemakkelijk in staat stelt de namen van de betrokken personen in de meeste, zo niet alle gevallen, in te vullen.

Het gedeelte van Daniël 11, dat nu voor ons ligt (n.l. van vers 5 tot en met vers 45) kan worden verdeeld in drie delen, waarvan het eerste de verzen 5 tot en met 20 omvat. We zeiden al, dat we hier een tijdperk van omstreeks 130 jaar voor ons hebben. *'Dan zal de koning van het zuiden sterk worden, maar een van zijn vorsten zal sterker worden dan hij en heersen. Zijn heerschappij zal een grote heerschappij zijn.'* (vers 5). 'De koning van het zuiden', die een van zijn vorsten (d.i. een van Alexanders generaals) is, zal sterk worden.' Het gaat hier om Ptolemeus Soter.⁷ 'Maar een van zijn vorsten zal sterker worden dan hij en heersen.' Dit is Seleucus Nicanor, de eerste koning van het Noorden, van wie de heerschappij in de tekst *'een grote heerschappij'* genoemd wordt. Het is van belang ook hierop te letten, omdat zo vaak alleen aan Syrië gedacht wordt, terwijl b.v. deze Seleucus Nicanor regeerde over een zeer uitgebreid gebied n.l. vanaf Macedonië tot Indië toe. We komen hierop nog terug.

Ptolemeus Soter stierf in het jaar 284 v. Chr. en werd opgevolgd door zijn zoon Ptolemeus Philadelphus, over wie in vers 6 sprake is, waar we lezen: 'Na verloop van jaren zullen zij een verbintenis met elkaar aangaan. De dochter van de koning van het zuiden zal naar de koning van het noorden komen...'. Toen Ptolemeus Soter 36 jaar geregeerd had over Egypte (een lange tijd, vooral als we aan de onstuimige stand van zaken uit die dagen denken) kwam het verbond tussen de twee vorsten tot stand, waarvan een huwelijk de inzet was. *'Zij zullen een verbintenis met elkaar aangaan'*. Als koning van het Noorden regeerde Antiochus Theus. Hij was de voortdurende strijd zat en om daaraan een einde te maken, voor zover het de koning van het Zuiden betrof, besloot hij in het huwelijk te treden met zijn dochter. *'De dochter van de koning van het zuiden zal naar de koning van het noorden komen om een billijke overeenkomst aan te gaan.'* Deze dochter was Bernice, die door haar vader Ptolemeus Philadelphus met grote pracht en praal naar Syrië geleid en

7 We wensen hier een opmerking te maken terwille van die lezers, die menen niet genoeg kennis te hebben van: de wereldgeschiedenis om de volgende regels te lezen en begrijpen. Deze raden we hier aan dit artikel hierom niet terzijde te leggen. Al zullen ze de verschillende namen na de lezing misschien weer onmiddellijk vergeten zijn, dit is voor hen niet zo'n groot bezwaar. Wat is dan het nut van een aandachtige beschouwing van het hier geleverde? Is het niet dit: dat men er uit leert, hoe wonderbaar nauwkeurig de Schrift is; en is het ook niet heerlijk eens te zien aangetoond, dat het lezen van de Schrift heel goed kan samengaan met de beoefening van welke wetenschap ook? De Schrift: bevestigt de wetenschap en niet de wetenschap de Schrift. De eenvoudige lezer geve zich enige moeite om met aandacht het artikel uit te lezen en laten zich niet afschrikken door een handvol vreemde namen. Noot van de Vertaler.

daar uitgehuwelijkt werd aan Antiochus Theus. Deze vorst scheidde zich van zijn vrouw Laodice, om het verbond meer te versterken. Maar al deze intriges leidden tot niets, zoals bekend is uit de geschiedenis, die hier zo wonderbaar beknopt is samengevat, want bij de dood van haar vader werd Bernice door Antiochus gevangen gezet en op zijn beurt werd deze door zijn vrouw Laodice vergiftigd. Zo werd vervuld, als eerste wat we in vers 6 lezen: *'Zij zal echter geen kracht in haar arm meer overhebben,'* en vervolgens: *'en ook hij zal niet standhouden, evenmin zijn arm.'*

Philadelphus Euergetes had inmiddels in de plaats van zijn vader de troon van Egypte beklommen en stelde ernstige pogingen in het werk om zijn zuster Bernice en haar zoon uit de gevangenis te bevrijden. Hij wordt bedoeld in vers 7 met de woorden: *'Maar uit de loot van haar wortels zal er iemand in zijn plaats aan de macht komen.'* In de staat dus van hem, van wie in vers 6 staat: *'die haar in die tijden versterkt heeft,'* d.i. van de vader van Bernice. Merkwaaardige nauwkeurigheid; alles wat zo kort in de verzen 6 en 7 wordt vermeld, is tot op de letter vervuld. En niet alleen, dat Bernice geslagen werd, nee ook haar zoon onderging eenzelfde lot. De correcte lezing van vers 6 is: *'en hij die van haar geboren is'* (d.i. haar zoon), in plaats van: *'die haar verwekt heeft.'* En *'die haar in die tijden versterkt heeft'* (d.i. haar vader). *'Hij zal met het leger komen en de vesting van de koning van het noorden binnentrekken, tegen hen optreden en hen onderwerpen.'*

Volgens de ongewijde historie vergaderde Euergetes een leger, om zijn zuster Berenice te ontrukken aan de koning van het Noorden en te verlossen uit de sterke vesting, waar zij zat opgesloten. Hij kwam evenwel te laat en Bernice, zowel als haar zoon, waren al gedood. Hij wreekte zich op de moordenaars door een groot deel van Syrië te bemachtigen tot aan Babylon toe en een grote rijkdom men aan zilver en goud met zich mee te voeren; veertigduizend talenten zilver, een groot getal kostbare zilveren en gouden vaten, tweeduizend vijfhonderd beelden, waaronder vele Egyptische afgodsbeelden, die door Cambyses bij zijn verovering van Egypte naar Perzië waren weggevoerd. Daniël zegt dit alles met de woorden uit vers 8: *'Ook zal hij hun goden met hun godenbeelden en met hun kostbare voorwerpen van zilver en goud als buit naar Egypte brengen.'* In het voorbijgaan wijzen we er even op, dat Egypte hier door de Schrift genoemd wordt het land van de koning van het Zuiden. Zodoende wordt de Schrift door de Schrift verklaard. De kennis van de door mensen te boek gestelde ongewijde wereldgeschiedenis is van groot nut,

maar noodzakelijk is ze niet om de Schrift te begrijpen. Vers 8 eindigt met de woorden: *'en zelf zal hij enige jaren standhouden tegen de koning van het noorden.'* De koning van Syrië in die tijd was Seleucus Callinicum, en deze stierf vier jaren voor Euergetes. Deze heeft gestreden tegen Antiochus de Grote, de koning van het Noorden, Ptolomeus overwon hem in de slag bij Raphia, in weerwil van het ontzaglijke leger, dat tegen hem in het veld gebracht was. Vele duizenden werden verslagen en een menigte krijgsgevangen gemaakt. Maar het baatte hem niet. Al wat hij won in deze overwinningsoorlog verspeelde hij weer in zijn leven van wellust. Zoals vers 12 zegt: *'maar toch zal hij zich niet kunnen versterken.'*

Het is Antiochus de Grote, die beschreven wordt in de verzen 13–19. Enige jaren na de in vers 12 vermelden strijd begint de koning van het Noorden, Antiochus, de oorlog opnieuw met Ptolomeus Epiphanes, de zoon van Ptolomeus Philopator. Dertien of veertien jaren waren voorbijgegaan. *'Na verloop van tijd, na enkele jaren, zal hij snel met een groot leger en met een grote uitrusting komen,'* zo had Daniël aangekondigd in vers 13, en zo gebeurde het ook.

'Ook zullen in die tijden velen opstaan tegen de koning van het zuiden.' (vers 14). Dit gebeurde, toen de koningen van Macedonië en Syrië samen spanden en op verschillende plaatsen samenzweringen werden gesmeed. Maar dit was niet alles. *'En de gewelddadigen uit uw volk zullen verheven worden om het visioen te bevestigen.'* Deze scheurmakers waren de afvalligen onder Daniëls volk, de Joden, die met Ptolomeus samenwerkten, de wet van hun God verzaakten en Jahweh, hun God, de rug toekeerden. *'Maar zij zullen struikelen.'* Antiochus herwint de heerschappij, en allen, die hem hadden bijgestaan, zelfs de afvalligen onder de Joden, werden gedood.

Ieder onderdeel van deze verzen heeft, zoals blijkt bij een vergelijking met de ongewijde geschiedenis, een volkomen en nauwkeurige vervulling gevonden. Het zou te veel plaatsruimte vergen, als we op die bijzonderheden zouden ingaan. We willen evenwel de aandacht vragen voor de uitdrukking in vers 16: *'Hij zal ook standhouden in het Sieraadland.'* Hier hebben we een helder bewijs, dat we staan in het midden van omstandigheden en gebeurtenissen, die geen betrekking hebben op de christenheid, maar uitsluitend zien op de Joden. 'Het sieraadland' is Palestina. Hoe duister de dagen van Israëls geschiedenis in het verleden ook mogen geweest zijn, hoe donker ze ook mogen zijn in de toekomst, ja, nog oneindig veel donkerder dan in het verleden, toch kan

het geloof te midden van alles zich aan God vastklemmen, en dat land, wat Jahweh zal verkiezen, als de plaats van de openbaring van de heerlijkheid van de Messias, als het sieraadland, begroeten.

Vers 17 heeft betrekking op een poging van de koning van het Noorden om door een list te krijgen, wat hij door wapengeweld niet in handen kon krijgen. De dochter van de koning van het Noorden, Cleopatra (niet de Cleopatra uit de Romeinse geschiedenis) wordt in het huwelijk verbonden aan de koning van het zuiden, Cleopatra zou - zo hoopte Antiochus – haar gemaal overleveren aan haar vader, maar hierin slaagde Antiochus niet, zoals de profetie voorzegt had. *‘Hij zal hem een dochter uit de vrouwen geven om het koninkrijk te gronde te richten, maar zij zal niet standhouden, en zij zal voor hem niet zijn.’*

Daarop wendt Antiochus zich tot de eilanden, dat zijn de Griekse eilanden. Aanvankelijk slaagt hij, totdat hij tegenover een vorst komt te staan, van wie het volk zich door deze inval ernstig geraakt voelde. Dat volk zijn de Romeinen, onder bescherming van wie deze eilanden zich hadden geplaatst. Lucius Scipio, de Romeinse consul, versloeg Antiochus, en zo kwam de smaad op Antiochus zelf, die spoedig naar zijn land terugkeerde en kort daarop stierf. (Zie vers 29).

Het volgende vers beschrijft de kortstondige regering van Seleucus Philopator, de zoon van Antiochus de Grote. Zijn voornaamste bezigheid was de belasting te innen, die hem door de Romeinen was opgelegd. Iets bijzonders geschiedde niet tijdens zijn regering. Zijn leven werd op een listige manier beëindigd door het verraad van een van zijn vrienden en niet in de strijd of door een opstand van zijn volk. Lezen we nu het 20ste vers: *‘In zijn plaats zal er iemand opstaan die een belastinginner het land laat doorkruisen, in koninklijke heerlijkheid. Na enige dagen echter zal hij gebroken worden, maar niet door toorn en niet door oorlog.’*

Het mag sommigen overbodig voorkomen en tijdverlies, om zo lang stil te staan bij dit deel van de Schrift, maar alles, wat God ons heeft willen openbaren, behoort al onze aandacht in beslag te nemen. Verder kan geen aandachtige lezer eraan ontkomen om een diepe indruk van de overweldigende bewijskracht van deze verzen voor de Goddelijke inspiratie van de Heilige Schrift. Herinneren we ons, dat Daniël dit schreef, voor de gebeurtenissen die we nagingen, plaatsvonden, dan is het eenvoudig onmogelijk hierbij van gissing te spreken. We hebben hier inspiratie, en niets dan Goddelijke inspiratie. En dit

alleen verklaart ons het treffend wonder van nauwkeurige mededeling van de feiten lang voor ze gebeurden.

‘Want niet door de wil van een mens werd ooit profetie voortgebracht, maar heilige mensen van Godswege hebben door de Heilige Geest gedreven gesproken.’ (2 Petr. 1:21).

Een verachtelijke koning (Dan. 11:21-36)

De Geest van God vertelt in eenvoudige woorden, hoewel Hij toch op de bijzonderheden ingaat, over de voorafgaande geschiedenis van de koningen van het Noorden en het Zuiden. De verzen 5–21 omvatten een periode van 130 jaar, en het moet ons wel opvallen, dat over een tijdperk van slechts tien jaar (175—165 v. Chr). de boven aangegeven verzen spreken (21—36). Hier is slechts één koning onder het profetisch gezicht gebracht en niet, zoals in het voorgaande gedeelte, vele koningen. Die éne koning wordt aangeduid met de woorden: *‘een verachtelijke koning’* Het is *Antiochus Epiphanes*

De vraag ligt voor de hand: Waarom zoveel meer over één koning, die slechts een tiental jaren heeft geregeerd? Het antwoord is, dat deze Antiochus Epiphanes een type was van een ander koning, die opstaan zal; en was Antiochus Epiphanes een slecht man, die andere, die toekomstige koning zal oneindig veel slechter nog zijn. Maar beiden staan in betrekking met Palestina en de Joden, en dat is zo belangrijk in Gods oog, omdat Zijn hart vol van liefde, vol belangstelling is ten opzichte van het volk van Zijn verkiezing voor deze aarde, hoe onwaardig het zich ook die liefde gemaakt heeft.

De nauwkeurigheid van de hier geboden beschrijving is al even merkwaardig, als in het vorige deel van het hoofdstuk. Er blijft geen twijfel, of de Geest Gods spreekt hier inderdaad van Antiochus Epiphanes, als Hij Daniel inspireert een wonderbare blik vooruit te werpen op de toekomst.

Volgens de ongewijde historie was Antiochus Epiphanes, een broeder van Seleucus Philopator, de koning van het Noorden, op zijn terugweg van Rome, toen hem de boodschap bereikte van de dood van zijn broeder en tevens van de pogingen, die de moordenaar van zijn broeder deed, om de troon voor zichzelf te bemachtigen. Ptolemeus, de koning van Egypte, wilde Antiochus eveneens verre van de troon houden, en zo vinden we de woorden van de

profeet Daniel vervuld: 'In zijn plaats zal er een verachtelijk man opstaan. *Men zal hem de koninklijke waardigheid niet geven.*' (vs. 21).

Wel werd Antiochus opvolger, maar ten spijt van alle pogingen om hem van de troon af te snijden. De eer van het koningschap werd hem niet gegund, alsnog kon hij in vrede de plaats van zijn broeder innemen, omdat hij in Griekenland zich de hulp van twee machtige koningen had weten te verschaffen, met hun hulp wist hij de onrechtmatige verdringer terug te drijven. Toen nam hij de naam: '*Epiphanes*,' d.i. '*de heerlijke*' aan. Evenwel veranderde men die naam in overeenstemming met zijn laag en verachtelijk karakter in '*Epimanes*' di. '*de krankzinnige.*'

De beschrijving over Antiochus, door Josephus en anderen gegeven, toont ons, hoe wèl verdiend de aanduiding is, die de Schrift lang te voren van deze man geeft, als zij spreekt van: 'een verachtelijk man.' En een verachtelijk man was hij inderdaad, maar wat van nog meer belang en in de ogen van de Heer nog een grotere schuld was, is dat hij als de boze vervolger van het Volk van God optreedt. Voorzeker, dit volk heeft zich door eigen schulden overgeleverd aan de kastijdingen, maar God zal niet onschuldig houden degenen, die uit zelfzuchtige overwegingen zijn volk hebben gehoond en vervolgd.

Om Palestina in bezit te houden en het Joodse volk te kunnen gebruiken in zijn tochten tegen Egypte, trad Antiochus in een verbond met de broer van de hogepriester. Hij strooide met milde hand eerbewijzen en geld onder sommige Joden, die het heiligdom de rug hadden toegekeerd. Hierover spreekt vers 23 en 24. Eerst ging alles goed en de Egyptenaren werden verslagen. Ptolomeus viel hem in handen, maar hij doodde hem niet. Integendeel Antiochus ontving hem aan zijn tafel, hoewel onder het masker van een valse vriendschap: '*Aan één tafel zullen zij leugen spreken.*' (vs 27).

Maar Antiochus was in zijn plannen niet voorspoedig. Hij keerde naar zijn land terug en stapelde er de rijkdommen op, die hij op zijn veldtocht had weten te bemachtigen. Een gerucht, dat Antiochus dood was, had inmiddels Jeruzalem bereikt, en had zo'n vreugde verwekt, dat Antiochus vol woede tegen de Joden optrok. '*En zijn hart zal tegen het heilige verbond zijn*' (vs. 28). Op zijn terugweg naar Syrië stopte hij te Jeruzalem, en, geholpen door verraders onder de Joden, nam hij de stad in. Bij deze gelegenheid was het, dat hij de tempel binnendrong en in spotlust varkensvlees offerde op het altaar, en het water, waarin het varken gezonden was, liet hij sprenkelen in

het heiligdom, om op deze wijze de heilige plaatsen te verontreinigen, terwijl hij inmiddels het offeren liet ophouden. Hierover spreekt hoofdstuk 8 in de tussenzinnen 11 en 12. *'Hij maakte zich groot tot aan de Vorst van dat leger. Het steeds terugkerende offer werd aan Deze ontnomen en Zijn heilige woning neergeworpen. En het leger werd overgegeven vanwege de afvalligheid tegen het steeds terugkerende offer, en hij wierp de waarheid ter aarde. Hij deed het en het gelukte.'* De reiniging van het heiligdom (hst. 8:13, 14) ziet, naar we geloven, op wat plaatsvond een viertal jaren na deze gruwelijke ontheiliging, toen Judas Maccabeus Jeruzalem heroverde uit de handen van de heidenen.

Nu volgt het geïnspireerde verhaal van de laatste tocht van Antiochus naar Egypte (hst. 11:29–35). *'Op de vastgestelde tijd zal hij terugkeren en tegen het zuiden oprukken, maar het zal niet zijn zoals de eerste of zoals de laatste keer.'* (vs. 29). Deze tocht zou niet zijn met het resultaat van de vorige malen, maar hoe vernederend deze nederlaag ook mocht zijn, ze zou niets betekenen in vergelijking met de ramp, die in toekomstige dagen komen zal over die koning van het Noorden, van wie Antiochus een type is.

In vers 30 wordt ons meegedeeld, wat de eigenlijke oorzaak is geweest van deze nederlaag: *'Er zullen schepen van de Kittiers tegen hem komen en hij zal terugschrikken.'* Hier vinden we de invoering van een Westerse macht. Door 'de schepen van de Kittiers' worden de Romeinen aangeduid, en hier hebben we een onmiddellijke verwijzing naar dat volk, dat zich zo snel verhief. De omstandigheden, waaronder Antiochus de Romeinse consul te Alexandrië ontmoette, zijn wel bekend als zeer vernederend voor Antiochus. De koning van Egypte, die het ergste vreesde van zijn tegenstander, als deze de kans kreeg om zijn veroveringen ongehinderd voort te zetten, had een beroep gedaan op de Romeinse Senaat om hulp. Als antwoord zond deze direct een vertegenwoordiger, die Antiochus ontmoette, juist op het ogenblik dat deze Alexandrië wilde belegeren. Antiochus herkende in de afgevaardigde iemand, met wie hij op een voet van vriendschap gestaan had bij een bezoek aan Rome, en hij naderde deze met uitgestoken hand om hem als vroeger te begroeten. Maar de Romein weigerde deze hand met de opmerking, dat hij, alvorens hem als vriend te begroeten, weten moest, hoe hij stond tegenover zijn zenders. Hij deelde hem verder mee, dat de Romeinse Senaat per direct zijn vertrek uit Egypte verzocht. De slimme Antiochus verzocht wat tijd, om zich met zijn vrienden te beraden, maar de Romein trok een cirkel om hem heen met zijn vinger in het zand, en eiste een antwoord voor hij een stap daarbuiten deed.

Antiochus was gedwongen toe te geven en trok als een vernederd man naar zijn land terug. *'Hij zal terugkeren en toornen tegen het heilige verbond en hij zal zijn eigen wil ten uitvoer brengen.'* (vs. 30). Zijn wraak zou neerkomen op de Joden. Maar de Geest van God maakt zorgvuldig onderscheid tussen de getrouwe en de afvalligen. Door de laatsten, door hen *'die het heilige verbond verlaten,'* openbaarde de boze man al zijn woede tegen God en Zijn volk.

Evenwel deze keer bezocht Antiochus Jeruzalem niet, maar zond een van zijn generaals, en dit is de waarschijnlijk bedoeling van vers 31: *'Dan zullen er uit hem krachtige armen voortkomen. Die zullen het heiligdom en de vesting ontheiligen en het steeds terugkerende offer wegnemen en de verwoestende gruwel opstellen.'*

Deze veldoverste liet het offeren ophouden, ontheiligde de tempel en liet een afgod in het heilige plaatsen.

Wij menen niet, dat dit door onze Heer wordt bedoeld in Matt. 24. Er lijkt hetzelfde te staan, maar toch is er verschil. De ontheiliging, waarover Daniël spreekt, gebeurde in de dagen van Antiochus Epiphanes, een type van de laatste koning van het Noorden. Ongetwijfeld schaduwet het af, wat plaatsvinden zal in de dagen, die onmiddellijk voorafgaan aan de komst van de Heer ten oordeel, maar het vers uit Daniël, wat de Heer Jezus aanhaalt in Matt. 24, vinden we in het volgende hoofdstuk (12:11). In 't kort: Daniël 11:31 is geschiedenis; Daniël 12:11 moet nog vervuld worden en is ook nu nog profetie. Maar de tijd van Antiochus Epiphanes vertoont een merkwaardige overeenkomst met wat plaatsvinden zal, alleen in de toekomst zal het veel erger zijn. Terwijl Antiochus alles deed door vleierij en andere middelen om de Joden te bewegen tot afval van God en het heilig verbond, verwekte de Geest van God trouwe mannen **'het volk, die hun God kennen'** (vers 32). Dit zijn de Maccabeërs en anderen, die door woord en daad een voorbeeld van toewijding waren voor de overigen, en door God werden gebruikt, om het hele volk voor een volkomen afval te bewaren onder de vreselijke druk van die tijd.

Dat er in de toekomst een overblijfsel zal zijn is helder en duidelijk, maar hun getuigenis zal niet vergezeld gaan van machtige daden op het slagveld, zoals in de dagen van de Maccabeërs. Als zij vervolgd worden in de een stad, worden zij opgewekt te vluchten in de andere en niet het zwaard te nemen. Alles samengenomen, kunnen we zeggen, dat er voldoende overeenkomst is tussen de dagen van Antiochus Epiphanes en die in de toekomst, om onmiddellijk in

Antiochus een type te zien van de toekomstige koning van het Noorden, maar bij dat alles blijft er genoeg verschil om te bewijzen, dat hier de toekomst niet is beschreven, maar wel, wat nu geschiedenis is.

Het voornaamste punt voor een juist begrip van dit hoofdstuk, is wel de overgang van het verleden naar de toekomst in vers 35: *'het wacht nog tot de vastgestelde tijd.'* Vanaf vers 5 tot 35 volgen we van stap tot stap de historie, d.w.z. wat nu historie is, niet in de dagen van

Daniël, toen was het nog profetie. Maar vanaf vers 36 is alles voor ons nog profetie. Hoe treffend mooi - we herhalen het nog eens — heeft Daniël door Gods Geest geïnspireerd de hele geschiedenis tot in bijzonderheden weergegeven. Het is zo opvallend, dat de verwerpers van de ingeving in star en driest ongelooft hebben uitgeroepen, dat Daniël niet heeft geleefd in de dagen van Cyrus, de Koning van Perzië (hst. 10:1), maar in de dagen van Antiochus Epiphanes! Daartoe komt men, als men niet buigen wil voor het gezag van de heilige Schrift. En zoals alles vervuld is tot op vers 35, zó zal ook verder de gehele profetie in vervulling gaan. Geen woord zal er missen!

De eindtijd (Dan. 11:33-40)

Nu zijn we genaderd tot dat belangrijk deel van de profetie, waartoe al het voorafgaande ons stap voor stap gevoerd heeft. Bij de tijd van Antiochus Epiphanes hebben we vooral wat langer stilgestaan, omdat hij het is, die een type kan genoemd worden van den laatste, nog toekomstige koning van het Noorden. Zijn historie eindigt met vers 32.

De drie volgende verzen (33–35) beschrijven een langgerekt tijdperk van Joodse geschiedenis, n.l. vanaf de dagen van Antiochus Epiphanes tot de eindtijd. Gedurende deze tijd zal het Joodse volk – naar de profetische getuigenis – vervolgd en verstrooid worden. *'Zij zullen struikelen door zwaard en vlam, door gevangenschap en beroving – dagenlang.'* (vs. 33). Evenwel zullen zij niet tot het uiterste worden overgegeven: *'zullen zij met weinig hulp geholpen worden.'* Behalve dit zullen er *'leraars'* onder het volk opstaan, die *'zullen velen onderwijzen.'* Op hen wordt gedoeld in hoofdstuk 11:33 en 35, zowel als in 12:8 en 10. Ongetwijfeld waren de Maccabeërs deze leraars en er zullen ook in de toekomst zulke personen zijn; trouwe mannen, die door God worden

gebruikt om het geplaagde overblijfsel te bemoedigen en te bekrachtigen. Sommigen onder deze wijze en verstandige mannen zullen vallen en dat zal voor het overblijfsel een zware beproeving zijn. Het zal hun toeschijnen, alsof zij door God vergeten worden, en met deze woorden zullen dan ook de vijanden onder het goddeloze volk van Israël de getrouwen in het aangezicht smaden. Vooral tijdens de grote verdrukking zal dit het geval zijn. Psalm 42 en 43 geven ons daarvan een levendige beschrijving: *'Waar is uw God?'* Buiten Jeruzalem gedreven door de onbeschroomde afgoderij onder de Antichrist (zie Matt. 24), en verdrukt door hun vijanden, schijnen ze waarlijk door God verlaten. *'Waar is uw God?'* dringt als een zwaard hun in de ziel. Maar deze grote verdrukking gaat de verlossing onmiddellijk vooraf. We gaan nu niet op dit onderwerp verder in, maar willen liever op de belangrijke tussenzin wijzen, die de dagen van Antiochus Epiphanes scheidt van de dagen van de Antichrist. De tegenwoordige geschiedenis van Israël ligt binnen de grenzen van de verzen 33, 34 en 35.

De volgende vier verzen (36—40) voeren op een merkwaardige, beknopte manier een persoon in, die wel de verderfelijkste invloed uitoefent op de belangen van Palestina en Westelijk Europa. *'En de koning zal handelen naar eigen goeddunken.'* (36). Deze koning is niet een van de koningen van het Noorden of het Zuiden, waarover in dit hoofdstuk sprake is. Vers 40 maakt duidelijk, dat hij ervan onderscheiden moet worden: *'Dan zal in de tijd van het einde de koning van het zuiden hem met de hoorns stoten. En de koning van het noorden zal op hem aanstormen.'* We hebben daarom een koning voor ons, die tussen de koningen van het Noorden en het Zuiden woont en door ieder van deze koningen wordt aangevallen, m.a.w. een koning over het land Palestina zelf. We willen hierop nog terugkomen.

In Jesaja wordt over deze zelfde koning op dezelfde beknopte wijze gesproken. In hoofdstuk 30 wordt, na de voorstelling van Israëls droevige omstandigheden, over de heerlijke dag van Jahweh's tussenkomst hun ten goede gesproken. Jahweh, Hij, die *'de breuk zijns volks zal verbinden, en de wonde, waarmee het geslagen is, genezen zal,* zal op die dag hun zaak ter harte nemen en met al hun vijanden snel handelen. *'Er zal een lied bij u zijn, als in de nacht waarin men zich heiligt voor een feest; en blijdschap van hart,'* zal dan het deel van zijn berouw hebbend volk zijn. *'De HEERE zal Zijn majestueuze stem doen horen,'* maar die zelfde stem zal ten oordeel zijn over de vijanden en de Assyriër, die eens Israëls roede was, zal verslagen worden. De Assyriër is dezelfde, als de

koning van het Noorden, en in deze hoofdstukken van Jesaja wordt het oordeel beschreven over de laatste koning van het Noorden. Een verterend vuur zal hem verderven. (Jes. 30:30-33; 31:8, 9). Maar niet alleen hem. Ook *'de koning,'* van wie wordt gesproken in vers 33 van Jes. 30: *'Want de verbrandingsplaats (Tofeth) is al eerder (Letterlijk: van gisteren) gereedgemaakt, ook voor de koning is hij in gereedheid gebracht. Hij heeft hem diep gemaakt en wijd. Voor zijn brandstapel is er vuur en hout in overvloed. De adem van de HEERE zal hem aansteken als een zwavelstroom.'* Deze koning is, naar we geloven, dezelfde over wie op andere plaatsen gesproken wordt, als de valse profeet, (Openb. 19), die levend geworpen wordt in de poel van vuur.

Ook in Jesaja 57 wordt bedoeld op deze koning de keuze van het afvallig Israël. De onreine geest van afgoderij (Matt. 12:43-46) zal opnieuw in Israël varen en dan zal in die dagen de Antichrist, die te Jeruzalem als de valse Messias regeert, het voornaamste voorwerp van hun afgodische verering zijn: *'U reist met olie naar de koning,'* maar de erkenning, de verering van deze goddeloze koning van hun kant zal in de ogen van God zijn, alsof zij zich *'vernederen tot de hel toe.'* (Jes. 57:9).

Een belangrijke karaktertrek van deze koning zal zijn, dat *'zal handelen naar eigen goeddunken.'* Dit was ook het wezen van de eerste val van de mens, en sindsdien is het de oorzaak geweest van de zedelijke ondergang en vervreemding van God door de mens. Het is de strik, waarin iedere zoon of dochter van de gevallen Adam telkens weer dreigt de voet te verstrikken en waarop ieder wezen bedacht moet zijn, oud of jong. Het mag van weinig betekenis schijnen, inderdaad is het de wortel van de zonde, want *'de zonde is de wetteloosheid,'* en niet slechts de overtreding van de wet. (1 Joh. 3:4). Wetteloosheid is het doen van eigen wil en er niets is verschrikkelijker, dan een ongeremde eigen wil. Hierin zal de Antichrist het volstreckte tegenbeeld van de Christus Gods zijn, van Hem, die niet kwam om Zijn eigen wil te doen, maar de wil van Hem, die Hem gezonden had. *'Zie, Ik kom... om Uw wil te doen, o God.'* (Hebr. 10:7).

Dat deze eigenwillige koning niemand anders is, dan *'de mens van de zonde'* of de Antichrist, is duidelijk uit een vergelijking met Dan, 11:36 en 2 Tess. 2:4. Door de Geest Gods worden in beide gevallen bijna gelijklopende woorden gebruikt. *'Hij zal zich verheffen en zich groot maken boven elke god. Hij zal tegen de God der goden wonderlijke dingen spreken. Hij zal voorspoedig zijn tot de gramschap voltrokken is.'* Hier hebben we dus een, die een plaats probeert

in te nemen boven God. Misschien denken sommige lezers, dat dit toepasselijk is op het Pausdom. Alhoewel het waar is, dat ook de paus een plaats inneemt, die God alleen toekomt, zo zijn er belangrijke redenen om aan te nemen, dat de Paus en *'de mens van de zonde'* twee geheel verschillende personen zijn.

Duidelijk is het toch wel, dat de hier beschreven *'koning,'* zowel als de in 2 Tess. bedoelde *'mens van de zonde,'* in nauwe betrekking staat met Palestina en het volk van de Joden. Van de laatste wordt gezegd, dat hij *'in de tempel van God gaat zitten.'* Hier hebben we dus de tempel te Jeruzalem en niet de Sint-Pieterskerk te Rome, de tempel die naar het profetisch woord, herbouwd zal worden. Van de koning lezen we: *'hij zal voorspoedig zijn, tot de gramschap voltrokken is.'* Dat is de tijd, waarvan Jesaja zo herhaaldelijk spreekt in verbinding met de Joden. (Jes. 10:5–25; Dan 8:19).

Verder blijkt de betrekking tot Israël uit de verzen, die volgen: *'En hij zal niet letten op de goden van zijn vaders, en ook niet op het verlangen van de vrouwen.'* Voor de godvruchtige Jood, door alle tijden heen, was er geen God dan de God van Abraham, Izaäk en Jakob, op Wie hij zijn vertrouwen stelde; maar de Antichrist slaat er geen acht op, noch heeft hij een oog voor *'het verlangen van de vrouwen,'* de waren Messias, die het Voorwerp van de hoop was voor allen, die de verlossing van Israël verwachtten en van Wie de godvruchtige vrouw in Israël de moeder hoopte te worden. Meer nog: *'de koning'* zal uitermate ongelovig zijn, want *'hij zal op geen enkele god letten,'* noch op de ware God van de Israëlieten, noch op de valse goden van de volken. *'Hij zal zichzelf boven alles groot maken.'* Hoe afschuwelijk is de mens zonder God!

Het volgende verschijnt in tegenspraak te zijn met al het pas opgemerkte. *'En hij zal de god van de vestingen in zijn standplaats eren.'* d. i. in plaats van de ware God, zal de Antichrist een afgodisch voorwerp van verering hebben, in andere vertalingen genoemd *'de God Maüzzim.'* Deze uitdrukking is een beetje duister en zinspeelt op verborgen krachten, misschien een verwijzing naar de macht van het spiritisme, alchemie e.d. In elk geval weten we uit 2 Tess. 2, dat *'de mens van de zonde'* de macht heeft om wonderen te doen, en het valt gemakkelijk in te zien, hoe dit aanleiding geeft tot een bijgelovige verering van de zijde van degenen, die het geloof in de ware God, geopenbaard in Christus Jezus, hebben opgegeven.

In het gedeelte van Dan 11, dat we behandelen, is sprake van zuiver Joodse dingen. *'hij zal het land uitdelen als beloning.'* Het land is Palestina, want van geen ander land dan van Palestina zou in dit verband op deze wijze door God gesproken kunnen worden. Tegelijk zeggen ons andere Schriftplaatsen, dat de Antichrist in verbinding zich stelt met het afvallig christendom. (2 Tess. 2).

Het is ernstig genoeg vandaag de dag deze invloeden reeds te zien, die dit alles zullen bewerken. Het ongeloof, dat steeds ernstiger wordt, het spiritisme, wat veld wint, de Zionistische beweging, zonder het geloof als uitgangspunt, maken zich gereed de valse koning aan te nemen, die zal openbaar worden, zodra de Heer de Gemeente opneemt en de Geest van God, nu op aarde, maar dan òòk in de hemel, niet langer een verhindering is.

Hier in Dan. 11 wordt ons niet meegedeeld, wat het einde is van 'de koning,' want in de verzen 40-45 is verder sprake van de koning van het Noorden, maar het Nieuwe Testament laat ons weten, dat 'de goddeloze;' deze zelfde koning, vernietigd zal worden bij de openbaar wording van Christus.

Ook zal het land van Egypte niet ontkomen (Dan. 11:40–43)

Voor een juist begrip van de slotverzen van ons hoofdstuk was het nodig, dat we wel onderscheid maakten tussen *'die koning'* uit vers 36 en *'de koning van het Noorden'* uit vers 40. De beschrijving van *'die koning'* of van de Antichrist begint even onverwacht, als ze eindigt en in vers 40 verliezen we hem geheel uit het oog. In het Nieuwe Testament wordt ons zijn einde beschreven, en ook worden daar de omstandigheden, die dat einde vergezellen voorgesteld. (Zie 2 Tess. 2:8; Openb. 19:20 en vergelijk Jes. 11:4). De koning van Daniël 11:36; 'de mens van de zonde' uit 2 Tess. 2:4 en de valse profeet van Openb. 19 zijn een en dezelfde persoon, voorgesteld onder verschillende benamingen en in onderscheiden verhoudingen.

Aan het einde van de tijd, een periode, waar alle dingen snel naartoe schijnen te leiden, zal de Antichrist te Jeruzalem regeren, als de valse profeet, als de afvallige koning van het afvallige Joodse volk. Als zijn bondgenoot heeft hij *het herstelde Romeinse rijk*, in de Openbaring *'het Beest'* genoemd. Het Beest zal, zoals we in Dan. 9:27 zagen, aan het einde een verbond sluiten met de massa van het volk, door tussenkomst van de Antichrist. Hierop wordt gewezen in

Jesaja 28. De trotse en zorgeloze leiders van het volk te Jeruzalem worden daar als volgt ingevoerd, zeggend: *'Wij hebben een verbond gesloten met de dood, en met het rijk van de dood zijn wij een verdrag aangegaan.'* (Jes. 28:15). Zij willen zichzelf beschermen tegen de machtige verderver van Israël, die Jahweh zal gebruiken als een gesel van Zijn toorn. *'Zie, de Heere heeft iemand die sterk en machtig is als een hagelstorm, een storm van verderf. Zoals een vloed van geweldige, alles wegspoelende wateren werpt hij ze hardhandig (Letterlijk: met de hand) ter aarde. Met voeten zal vertrapt worden de trotse kroon van de dronkaards van Efraïm.'* (vers 2, 3). Om zich te beveiligen tegen dit dreigende gevaar zal het Joodse volk een overeenkomst sluiten met het Beest en verwaand uitroepen: *'Wanneer de alles wegspoelende gesel voorbijtrekt, komt hij niet bij ons, want van de leugen hebben wij ons toevluchtsoord gemaakt en in het bedrog hebben wij ons verborgen.'* (vs. 15). Maar alles blijkt zinloos. Immers, de Steen in Sion gelegd, een veilige grondslag voor de vrede en van de zekerheid voor een beproefd en getrouw overblijfsel, zal plotseling neerkomen op het afvallige volk en hun verbond met de dood zal vernietigd, en hun verdrag met de hel verijdeld worden, en de overvloeiende gesel zal doorgaan en zij zullen vertrapt worden. Jesaja kondigt hier dezelfde inval in het land Palestina door de laatste koning van het Noorden aan, als 200 jaar later Daniël doet met vermelding van meer en belangrijker bijzonderheden.

Als de afgodische koning van Palestina een bondgenoot vindt in het Beest, zal hij tegelijkertijd twee machtige tegenstanders vinden in de koningen van het Noorden en het Zuiden.

'Dan zal in de tijd van het einde de koning van het zuiden hem met de hoorns stoten.' Jeruzalem zal op die tijd het brandpunt zijn alle machtige gebeurtenissen. Niet veel wordt hier over de koning van het Zuiden gezegd. In ons hoofdstuk wordt de koning van het Zuiden vereenzelvigd met Egypte, hoewel daaruit niet volgt, dat het regeer gebied van die toekomstige koning alleen het tegenwoordige Egypte omvat. Integendeel, vers 43 geeft ons aanleiding de grenzen wijder te denken, want daar wordt ook gesproken van Libië en Ethiopië. Libië strekte zich over geheel Noord-Afrika uit, ja schijnt zelfs synoniem te zijn geweest met Noord-Afrika, althans met het toen bekende deel daarvan. We weten, wat zich heeft afgespeeld in Zuid-Afrika, en ook, dat er een streven is, te komen tot één uitgestrekt gebied, één politieke eenheid. Zou het gebied 'van de Kaap tot Caïro' met al zijn politieke onrusten, als een Afrikaanse unie, onder een heerser niet worden tot het gebied van de Bijbelse

koning van het Zuiden? Kunnen de grenzen niet verlegd worden, evengoed als ook het gebied van de koning van het Noorden ver zich uitstrekt over de Noord grenzen van Palestina? Wij voor ons willen wel zeggen, dat de gedachte bij ons sterker wordt, dat de koning van het Zuiden een veel machtiger heerser zal zijn in de toekomstige afwikkeling van de gebeurtenissen van deze aarde, dan menigeen zich nu voor kan stellen. Niets is voor God van meer wezenlijk belang, dan wat in onmiddellijk verband staat met de heerlijkheid van Zijn veelgeliefde Zoon en Zijn volk - hetzij het aardse, hetzij het hemelse – in verbinding met Hem. Afrika - of heden meer nog de Balkan - kan het onderwerp van alle gesprekken uitmaken, we kunnen ervan verzekerd zijn, dat de koortsachtige activiteit van de natiën slechts de weg baant, waarlangs Gods plannen in vervulling gaan in betrekking tot Palestina en Jeruzalem en niet tot Egypte, Afrika, Europa of Rusland.

Niet alleen zal de koning van het Zuiden zijn legers stellen tegen de koning te Jeruzalem, ook *'En de koning van het noorden zal op hem aanstormen met wagens en met ruiters en met vele schepen.'* (vers 40). Hier hebben we dus een legermacht, zowel te land als ter zee, die zich van het Noorden af op Palestina werpt. *'Hij zal de landen binnentrekken, ze overspoelen en erdoorheen trekken.'* d.w.z. de landen, die rondom Palestina liggen, vallen in zijn handen. *'Hij zal het Sieraadland binnentrekken,'* d. i. Palestina, wat sierlijk is, niet zozeer in de ogen van de mensen, zoals Babylon het wèl was (Jes. 13:19), maar meer in de ogen van Hem, die eeuwen te voren er Zijn volk uit slavernij had opgevoerd, zodat het wonen zou in het land, *'een land dat Ik (de Here God) voor hen uitgezocht had, een land dat overvloedig van melk en honing. Het is een sieraad onder al de landen.'* (Ezech. 20:6).

Terwijl alles schijnt te moeten wijken voor de zegevierende voortgang van deze machtige koning, noemt God drie van de landen, die op de grenzen van Palestina liggen, die *'aan zijn hand zullen ontkomen'* en wel *'Edom, Moab en de voornaamsten van de zonen van Ammon.'* Hier wordt ons ongezocht een zeer treffend bewijs geleverd voor de ingeving van de Schrift. Hier hebben we een van de talrijke voorbeelden, waarvan de Bijbel vol is, die ons doen zien, hoe treffend de samenhang van de Schrift is. Vele handen werden door God gebruikt om Zijn Woord te schrijven, vele personen, die in ver van elkaar verwijderde landen woonden en in tijden, die eveneens door zeer lange tussenruimten gescheiden zijn, soms zelfs door eeuwen, en toch staat ieder deel in volmaakt verband met het andere. Jesaja heeft dezelfde drie landen

genoemd en heeft geprofeteerd, dat Israël ten tijde, als het in zijn eigen land hersteld zou zijn, dus op dezelfde tijd als hier in Daniël wordt genoemd, *'Zij zullen hun hand uitstrekken tegen Edom en Moab, en de Ammonieten zullen hun gehoorzaam zijn.'* (Jes. 11:14) Ezechiël is geïnspireerd in ongeveer dezelfde tijd als Daniël, en ook deze profeet spreekt over deze drie landen en kondigt het oordeel aan, dat ze ontvangen zullen uit de hand van Israël (zie Ezech. 25). Maar verder verklaart Ezechiël ons, waarom voor Edom, Moab en Ammon een uitzondering gemaakt wordt. Waarom ze dus niet uit de hand van de koning van het Noorden, maar wel uit die van Israël het oordeel ontvangen. *'Omdat u 'Haha!' gezegd hebt over Mijn heiligdom, toen het ontheiligd werd, en over het land van Israël, toen het verwoest werd, en over het huis van Juda, toen zij in ballingschap gingen, enz... Omdat u in de handen geklapt en met de voeten gestampt hebt, en u in al uw leedvermaak zich van harte verblijdde over het land van Israël, daarom, zie, Ik zal Mijn hand tegen u uitstrekken en u als buit geven aan de heidenvolken... Zo zegt de Heere HEERE: Omdat Edom uit enkel wraakzucht gehandeld heeft tegen het huis van Juda en zij een zware schuld op zich hebben geladen door zich op hen te wreken, daarom, zo zegt de Heere HEERE, zal Ik Mijn hand tegen Edom uitstrekken... Ik zal Mijn wraak op Edom leggen door de hand van Mijn volk Israël.'* (Ez. 25:3, 6, 7, 12, 14). Het is volmaakt waar, dat de verwoesting van het land en de gevangenschap van het beminde volk oordelen waren van de hand van Jahweh, maar God laat nooit ongestraft toe dat een vleselijk, ongelovig hart zich verblijdt over de tegenspoed van Zijn volk. Laat ook ons hiervoor waken, want er is een zekere neiging, ook in onze harten, om ons te verheugen over de verdrukkingen, die degenen overkomen, met wie we misschien op gespannen voet staan. Maar voor God kan zo'n welgevallen in andermans leed nooit welgevallig zijn. Integendeel! God gaat ook de woede van de mens t.o.v. Zijn volk nimmer ongestraft voorbij. Het oordeel komt eindelijk toch, al duurt het lang voor het losbarst. De genade biedt ieder, die zich bekeert, een uitweg. Het oordeel, dat over Edom **als volk** komt, is evenwel vreselijk en wel een van de ernstigste voorbeelden van de verdoemenis, die onbekeerde zondaren wacht. *'Maar op de berg Sion zal ontkoming zijn;... het huis van Ezau zal tot stoppels worden; zij zullen tegen hen ontbranden en hen verslinden, zodat er geen ontkomene zal zijn voor het huis van Ezau, want de HEERE heeft gesproken!.'* (Obadja 17–19).

Behalve dus de drie genoemde volken en dat, om redenen die we aangegeven hebben, het oordeel uit de hand van het in Palestina herstelde Israël op hen neerdaalt, ontkomt niemand aan de woedende aanval van de koning van het

Noorden. *'Hij zal zijn hand tegen de landen uitstrekken. Ook voor het land Egypte is er geen ontkomen aan.'* (vs. 42). Deze laatste woorden schijnen er op te wijzen, dat de koning van Egypte vanuit een militair standpunt gezien een zeer geducht tegenstander is, temeer waar uit vers 43 blijken kan, wat voor een buitengewone tentoonspreiding van welvaart er gevonden wordt. Allen hebben we al eens gehoord van de goudvelden en diamant-groeven van Afrika, van de ongewone vruchtbaarheid van uitgestrekte gebieden in dat grote werelddeel en velen spreken van een schitterende toekomst, die Afrika tegenmoet gaat. De Schrift heeft deze dingen al zo lang te voren meegedeeld. Het menselijk hart staat op het bezit van rijkdom, van goud en zilver, wat bij 't gebruik zal vergaan. Maar alle rijkdommen stellen hem, die ze bezit, niet in veiligheid, en bovendien wekt het de begeerte bij degenen, die ze voor zich verlangen. Zó zal het ook zijn met de koning van het Noorden, die voor een tijd voorspoed hebben zal. *'Hij zal heersen over de verborgen schatten van goud en zilver en al de kostbaarheden van Egypte. De Libiërs en de Cusjieten zullen in zijn voetstappen treden.'* (vs. 43).

Gelukkig zij, van wie de bezittingen en van wie het deel niet van deze wereld zijn en die verkregen hebben *'geldbuidels, die niet verouderen, een onuitputtelijke schat in de hemelen, waar geen dief bij komt, en geen mot ze bederft.'* (Luk. 12:33).

Waar onze schat is, daar is ook ons hart.

Geruchten van het Oosten en van het Noorden (Dan. 11:44, 45)

Het blijkt uit de profetieën van Jesaja en Zacharia, evenwel als uit de Psalmen, dat Jeruzalem in de toekomst tweemaal belegerd zal worden. De eerste keer wordt de stad ingenomen door de volken, die tegen haar optrekken, inclusief die van het Noorden en Oosten, in een verbond staande met de koning van het Noorden, maar de tweede maal worden juist dezelfde volken verstrooid en Jeruzalem wordt verlost door de Heer, die tot dat doel tussenbeide zal komen.

Wanneer we naar Jesaja 28 en 29 terugkeren, zien we daar in schetslijnen al de gebeurtenissen aangegeven, die in en rondom Jeruzalem zullen plaatsvinden, geheel in overeenstemming met wat we al gelezen hebben in de slotverzen

van Dan. 11. In de eerste plaats wordt een wee uitgesproken tegen Efraïm: *De koning van het Noorden dringt het land binnen* op zijn veroveringstocht tegen Palestina en Egypte. Als *'een vloed van de sterke wateren, die overvloeien'* zal hij over hen komen, waar Jahweh hem gebruikt als een roede van Zijn toorn om het opstandige, huichelachtige volk te straffen, wat in die tijd, wat de stoffelijke dingen betreft, zeer welvarend is. (Jes. 10:5, 6; 28:3, 4).

Vanaf Jes. 28:14 komt vooral Jeruzalem voor ons oog. Om aan 'de alles wegspoelende gesel' te ontkomen, hebben de afvallige heersers van het volk een verbond gesloten met zulke boze machten, dat ze niet anders kunnen worden aangeduid dan met de woorden: 'dood en hel.' Dit verbond vinden we in Dan. 9:27. Het hoofd van het herstelde Romeinse Rijk maakt een verbond met de menigte, dat is het afvallige deel van de Joden, die *'de koning'* of Antichrist te Jeruzalem zullen erkennen. Dat verbond wordt gesloten voor de tijd van 7 jaar, de laatste van de zeventig weken van Daniël (Dan. 9); maar in het midden van die week komt er een crisis voor het volk van de Joden; hun herstelde offerdienst wordt gestaakt, en de verschrikkelijke afgodsdienst van de Antichrist ingesteld. Om die reden zendt God de Assyriër, de koning van het Noorden tot straf. Als we Dan. 9:27 aandachtig lezen vinden we daar drie personen:

1. *'Hij zal voor velen het verbond versterken, (letterlijk met de velen of de massa een verbond maken)....'*
2. *'Over de gruwelijke vleugel (letterlijk: om de verspreiding van de gruwelen) zal een verwoester zijn,'*
3. *'die zal uitgegoten worden over de verwoeste.'*

We hebben hier:

- a. de Keizer van het herstelde Romeinse Rijk;
- b. de koning van het Noorden, de Assyrier;
- c. de stad Jeruzalem.

Letten we nu op Jesaja 29, dan wordt ons daar meegedeeld dat, ondanks de voorzorgsmaatregelen van de vorsten van het volk, Jeruzalem belegerd en verwoest wordt. (vers 1-7). Hierover spreekt Psalm. 74:3. *'Richt Uw voeten*

naar wat voor altijd verwoest is, want de vijand heeft alles in het heiligdom vernield.’ En ook in Psalm 79: *‘O God, heidenvolken zijn in Uw eigendom gekomen, zij hebben Uw heilige tempel verontreinigd, zij hebben Jeruzalem tot een puinhoop gemaakt.’*(vers 1) Klaarblijkelijk hebben de belegeraars, de verbonden volken, de stad ingenomen.

Maar verder wordt ons in Jesaja 29 vanaf vers 7 een heel andere stand van zaken beschreven. Jahweh neemt het voor de belangen van Zijn volk op en al de volken, die tegen de berg Sion ten strijde vergaderd zijn, smelten weg, zoals de droom van een nachtgezicht vervliegt. Twee belegeringen van Jeruzalem dus: de eerste, die voor zoverre het de volken betreft, wel slaagt, en de tweede, die er de keerzijde van is. *‘Zo zal de HEERE van de legermachten neerdalen om te strijden om de berg Sion en zijn heuvel ... Hij zal het beschermen en redden,... Assyrië zal vallen door het zwaard, maar niet door dat van een man; en het zwaard, maar niet van een mens, zal hem verslinden..... En zijn rots zal van angst verder trekken, en zijn vorsten zullen ontstellen door de banier, spreekt de HEERE, Die op Sion een vuur heeft en in Jeruzalem een oven..’* (Jes. 31:4–9). In het volgende hoofdstuk volgt dan een beschrijving van de heerlijkheid van het duizendjarig rijk. *‘Het zwaard, maar niet van een mens,’* ziet op de onmiddellijke tussenkomst van Jahweh, die geen volk zal gebruiken, maar Zelf de legerscharen verteert.

De profeet Zacharia geeft dezelfde voorstelling met wat meer bijzonderheden. De drie laatste hoofdstukken wijzen ongetwijfeld op de toekomst van Israël. Nadat in Zach. 11 over de verwerping van de Messias is gesproken (vs. 12, 13), worden we dadelijk bepaald bij de grote tegenstander; *‘de dwaze herder’* is zonder twijfel de Antichrist, die wij al beschouwd hebben onder de titel: *‘de Koning.’* Want ziet, *‘Ik zal een herder in het land doen opstaan.’* Dit is het land Palestina. Maar deze valse herder zal niet, zoals de Goede Herder, zijn leven geven voor de schapen. Integendeel, *‘hij zal het vlees van de vette dieren eten en hun hoeven zal hij afrukken.’* De hele periode van de Gemeente, van de Pinksterdag af tot de opname van de gelovigen in de lucht toe, wordt stilzwijgend voorbijgegaan en van de verwerping van Christus gaan wij over tot de aanneming van de Antichrist, zoals de Heer gezegd heeft: *‘Ik ben gekomen in de naam van mijn Vader en u neemt Mij niet aan; als een ander komt in zijn eigen naam, die zult u aannemen.’* (Joh. 5:43). *‘Een ander’* is de *‘dwaze herder,’* waarover in Zach. 11 wordt gesproken.

Dit brengt ons tot de gebeurtenissen van de laatste dagen, voornamelijk die, waarbij Jeruzalem het centrum uitmaakt. Vele volken zullen vergaderd worden tegen haar en Jeruzalem zal belegerd worden. Dit zijn de volken, die in een verbond staan met de koning van het Noorden, m.a.w. de Noord-Oostelijke volkerenbond, en niet het Beest of het Romeinse Rijk van West-Europa. Maar zij zullen Jeruzalem en de Joden en de belangen van Palestina vinden als *'een lastige steen.'* Het mag dan eenvoudig lijken voor een overweldigend getal mensen een klein, zwak volk uit Juda weg te ruimen, maar in die dagen zal het oog van de Heer rusten op Zijn volk en Hij zal hun belangen behartigen. *'Op die dag zal het gebeuren dat Ik alle heidenvolken die tegen Jeruzalem oprukken, zal willen wegvagen.'* (Zach. 12:9).

Maar tegelijkertijd wordt ons getoond, wat een machtig, zedelijk werk plaatsvindt in het hart en geweten van het volk. 'Maar over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik de Geest van de genade en van de gebeden uitstorten. Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben,' enz. Van hun kant zal er een zelfveroordeling zijn in het aangezicht van God en een verafschuwing van hun zonde van de verwerping van hun Messias. (9—14). Dan, en niet eerder, 'zal er een bron geopend worden voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem tegen de zonde en tegen de onreinheid.' Het is niet een fontein van bloed, maar van water; het is 'de wassing door het water van het Woord.' De afgoden en valse profeten worden uit het land gedaan.

Vervolgens worden we bepaald bij wat de Messias ondergaan en doorgemaakt heeft, eerst uit de hand van Zijn volk (13:16), en dan uit de hand van Jahweh (vers 7). Hij is geslagen in het huis van Zijn liefhebbers; gezeseld en bespuwd. Maar aan het kruis werd Jahweh's zwaard tegen Hem gekeerd, tegen de Metgezel Gods. Het onmiddellijk gevolg ervan was, dat de schapen verstrooid werden (Matt. 26:31), maar ook werd toen het grote werk volbracht, dat een waarborg is voor de eeuwige zegeningen.

Hier zien we opnieuw, hoe in het Oude Testament aan de hele, tegenwoordige tijd van de roeping en verzameling van de Gemeente, wordt voorbijgegaan. De verborgenheid van de Gemeente, het lichaam van Christus, was in de voorgaande tijden niet bekend gemaakt, was onbekend vóór de Pinksterdag en vóór de roeping van de apostel Paulus, die het uitverkoren vat is waaraan mededeling gedaan is van deze geheel enige en wonderbare waarheid. Als met één schrede stappen we van de verstrooiing van de Joodse schapen,

die onmiddellijk volgt op het kruis (vs. 7), over op het oordeel, wat het volk treffen zal 'in het hele land,' in het laatst van de dagen, onmiddellijk vóór zij weer erkend worden, als Gods volk en hun Messias komen zal, nu niet in vernedering, maar in kracht en heerlijkheid, (vs. 8 en 9).

Het zal een tijd van onvergelijkelijk lijden zijn. 'In heel het land zal twee derde ervan uitgeroeid zal worden en de geest zal geven,' en het derde deel zal uit de smeltkroes gelouterd te voorschijn gebracht worden. De eerste verzen van hoofdstuk 14 verenigen de twee toekomstige belegeringen van Jeruzalem. Alle volken zien wij samen tegen haar ten strijde verzameld, in vereniging met de koning van het Noorden. Eerst slagen zij, want de stad wordt genomen en de helft van de inwoners gaat in gevangenschap. Maar dan – en dit is er duidelijk van onderscheiden – dan verschijnt de Here Zelf om voor Zijn volk tegen deze volken te strijden, en alles verandert. Hij komt op de aarde; 'Zijn voeten staan op de Olijfberg,' de dag des Heeren is gekomen. Hij komt niet in de lucht voor de Gemeente; (dit is dan al lang te voren gebeurd); Hij komt tot de aarde om Israël te verlossen en hun vijanden té verpletteren.

Dit alles samen werpt een stroom van licht op het slot van Dan. 11. We hebben gezien op de koning van het Noorden, het land binnendringend met een zekere mate van succes. Dit zal ongetwijfeld de tijd zijn van de eerste belegering van Jeruzalem. Maar hij gaat door tot in Egypte, mogelijk met het oog op een verlamming van de macht van de koning van het Zuiden, die — we kunnen het gemakkelijk begrijpen - niet zonder tegenstand zal toezien, dat de koning van het Noorden zijn voornemen in betrekking tot Palestina en de Joden uitvoert.

Terwijl de koning van het Noorden in Egypte zal zijn, geschieden er in en rondom Jeruzalem dingen, die geheel niet verwacht worden. 'Geruchten uit het oosten en uit het noorden zullen hem schrik aanjagen.' Misschien vraagt iemand, wat die geruchten kunnen zijn, die zo'n plotselinge uitwerking hebben op de tot op dat ogenblik zegevierende koning. Zij kunnen tweevoudig zijn: het is misschien het begin van de grote beweging onder de volken van de *tien stammen*, die – hoe lang ook verloren - zullen terugkeren naar Palestina; de legers uit het Westen, van het Beest en de koningen van de aarde, die naar Jeruzalem optrekken om tegen het Lam de oorlog te voeren, die, zoals we zagen, tussen de twee belegeringen in als Verlosser tot Sion is teruggekeerd. (Jes. 59:20).

De richting, vanwaar deze opschrikkende geruchten komen, is het wel waard om te overwegen. 'Uit het *Oosten* en uit het *Noorden*.' Uit Palestina, wat Oostelijk en Noordelijk van Egypte ligt, in welk land de koning uit het Noorden verblijft!

'Daarom zal hij in grote grimmigheid uittrekken om velen weg te vagen en met de ban te slaan.' In grote verbolgenheid keert hij zich dus tot Palestina, weinig vermoedend, Wie hij daar ontmoeten zal. *'En hij zal de tenten van zijn paleis tussen de zeeën opzetten, bij de berg van het heilig Sieraad* (tussen de Middellandse- en de Dode zee). Dan zal hij tot zijn einde komen, en geen helper hebben.' Het gordijn valt over al deze militaire luister.

Niets is in de ogen van de wereld zo heerlijk, als militair machtsvertoon, maar dit alles is bestemd om te verwelken en te versmelten, zoals Sanheribs legerscharen, blinkend in purper en goud, die een ware type zijn in Jesaja's dagen van de tonelen hier door Daniël zijn beschreven. Hoe gezegend is het deel van degenen, van wie het koninkrijk niet van deze wereld is. Een onverwelkelijke en onverderfelijke en onbevleete erfenis is hun deel, als al het geschitter en al de luister van deze arme wereld in het stof vertreden ligt.

Daniel 12

Een tijd van de benauwdheid

Aan het slot van hoofdstuk 11 worden we beziggehouden met de omstandigheden van de laatste dagen, voor zover ze betrekking hebben op de machten van deze aarde, die met het land Palestina in verbinding staan. Drie koningen zullen voornamelijk de aandacht trekken. In de eerste plaats regeert te Jeruzalem 'de Koning,' dat is de Antichrist. Hij wordt beschreven in de verzen. 36-40. We merkten al op, dat van zijn einde niets gemeld wordt. Dat vinden we in 2 Tess. 2 en Openb. 19:20, 21. Behalve deze koning hebben wij de koningen van het Noorden en het Zuiden, van wie de handelingen en het optreden ons voorgesteld wordt in de verzen 40-45. Het is de *laatste* koning van het Noorden, die zijn einde tegemoet gaat, zonder dat iemand helpt. Hij valt op de bergen van Judea, door de hand van de Heer Zelf. (Jes. 14:25; 30:31; 31:8, 9; Micha 5:5, 6).

Dit brengt ons tot de eindtijd, d.i. *'de voleinding van de eeuw,'* waarover in Matt. 24:3 en elders gesproken wordt. Deze uitdrukking heeft niets te maken met de tijd van de Gemeente, de tijd van de Christenheid, die een tussenperiode uitmaakt in Gods handelingen op aarde. Deze woorden slaan op de Joden. Voor hen, voor Gods aardse volk, waren er twee bedelingen of eeuwen, n.l. 'deze eeuw' en 'de toekomstige,' zie Matt. 12:32. De uitdrukking, die zo herhaaldelijk voorkomt, b.v. in Matt. 13 en 24, n.l. de 'voleinding van de eeuw,' betreft niet het einde van de wereld in haar bestaan, maar die eeuw, waarin de Joden zich bevonden, n.l. de bedeling van de wet, die onderscheiden is van de toekomstige eeuw, d. i. de tijd van Christus' tegenwoordigheid op de

aarde. Deze eeuw gaat door na de opname van de Gemeente in de hemel, tot Christus in heerlijkheid op aarde komt.

De Geest van God openbaart nu, in welke toestand het volk, waartoe Daniël ook behoorde, zal zijn aan het einde, benevens de omstandigheden, die het moet doormaken. *'In die tijd'* — n.l. de tijd van de gebeurtenissen aan het slot van hoofdstuk 11 beschreven. — *'Het zal een benauwde tijd zijn, zoals er niet geweest is sinds er een volk is geweest tot op die tijd.'* (vers 1). We zien hier de tussenkomst van een engel die tot hulp komt van de Joden. Het is nog niet de onmiddellijke, persoonlijke verschijning van de Messias op de berg Sion, maar Michaël, een van de hoofd-engelenvorsten, wordt gezonden om te waken over de belangen van dat volk. Hij staat op om ze tot hulp te komen, hoewel hij niet gezien wordt, noch door het volk, noch door de vijanden. (Zie Dan. 10:13-21; Openb. 12:7 enz). Er zijn machten en overheden, zowel onzichtbare, als zichtbare. (Col. 2:16).

In die zelfde tijd zal er *'een benauwde tijd zijn, zoals er niet geweest is sinds er een volk is geweest.'* Deze periode is *'de tijd van de grote verdrukking,'* of *'een tijd van benauwdheid voor Jakob.'* (Jeremia 30:7). Het is een vergissing te denken, dat dit iets te maken heeft met de Christenheid, of ook, dat de Gemeente door zo'n verdrukking zal heengaan. Wel verre van dat! Horen we dit heerlijke woord: *'Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal ik ook u bewaren vóór het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen.'* (Openb. 3:10). Anders gezegd: De Gemeente zal niet op de aarde zijn, wanneer deze verdrukking daar is. De gehele wereld zal het ervaren, maar de Joden zullen het in bijzondere mate ervaren en wel, omdat ze de Messias hebben gekruisigd.

Aan deze tijd denkt onze Heer, sprekende in Matt. 24 vers 21: *'Want dan zal er een grote verdrukking zijn, zoals er niet geweest is van het begin van de wereld af tot nu toe en er ook niet meer zal komen,'* terwijl de Heer het in verband brengt met ons twaalfde hoofdstuk uit Daniël, zeggende: *'Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting, waarvan gesproken is door de profeet Daniël, zult zien staan in de heilige plaats,'* enz. (24:15) Deze tijd staat de Joden te wachten, als zij in Palestina zullen zijn teruggekeerd; en zó vreselijk zal deze tijd zijn, dat *'als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden, maar ter wille van de uitverkorenen zullen die dagen worden verkort.'* God heeft op Zijn volk het oog gericht, en te midden van het oordeel gedenkt Hij hun in genade.

Onmiddellijk na deze periode van verdrukking volgen de tekenen in de hemel (Jes. 13:10; Amos 5:20; Hand. 2:20), en dan verschijnt het teken van de Zoon des mensen in de hemel, die ‘zullen de Zoon des mensen zien komen op de wolken van de hemel, met kracht en grote heerlijkheid.’ (mt. 24:30) Dit is de ‘dag des Heeren,’ die zo vaak door de profeten van het Oude Testament werd aangekondigd. Het zal de tijd zijn van verlossing voor het godvruchtig overblijfsel te Jeruzalem en van vernietiging voor hun vijanden, als zij vergaderd zijn om oorlog te voeren tegen het Lam.

Maar hier rijst een vraag: Wat is er geworden van de zo lang verloren tien stammen? Zijn zij geheel vergeten? Het antwoord hebben we in vers 2 van ons hoofdstuk: *‘En velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken, sommigen tot eeuwig leven, anderen tot smaad, tot eeuwig afgrijzen.’*

We moeten niet menen, dat hier sprake is van de opstanding van het lichaam. Het is de tijd van Israëls nationaal ontwaken, waarover ook in andere profeten gesproken wordt, onder het beeld van de opstanding. Zie Jes. 26:12–21; Ezechiël 37:1–15. De tien stammen zijn voorbestemd door de verdrukking te gaan, alvorens zij het land Palestina hebben bereikt. ‘Ik zal u uit de volken leiden en u bijeenbrengen uit de landen waaronder u verspreid bent, met sterke hand, met uitgestrekte arm en met uitgestorte grimmigheid. Ik zal van u uitzuiveren wie in opstand komen en wie tegen Mij overtreden. Ik zal hen leiden uit het land waar zij vreemdeling zijn, maar zij zullen op het grondgebied van Israël niet komen. Dan zult u weten dat Ik de HEERE ben.’ (Ezech. 20:33–35,38).

Voorts wordt ons meegedeeld, dat een bijzondere beloning zal worden geschonken aan hen, die in die tijd van grote beproeving niet alleen zelf trouw blijven, maar bovendien hun invloed oefenen ten goede op degenen, die door hun onderwijzing hen volgen in de weg, die welbehaaglijk is voor God: *‘De verstandigen zullen blinken als de glans van het hemelgewelf, en zij die er velen rechtvaardigen, als de sterren, voor eeuwig en altijd.’* (vs. 3).

Maar de eindtijd was nog niet aangebroken en Daniël wordt bevolen deze woorden toe te sluiten en dit boek te verzegelen, tot de eindtijd; velen zullen ‘het onderzoeken en de kennis zal toenemen.’ Het verschil tussen Daniël en de Openbaring moet ons wel opvallen, omdat Johannes het bevel krijgt de woorden van de profetie *niet* te verzegelen (Openb. 22:10), omdat de tijd nabij was. Voor de Gemeente is de komst van de Heer een hoop, die onafhankelijk

is van de vervulling van allerlei gebeurtenissen, terwijl voor de Joden bepaalde profetieën moeten vervuld worden, voor de Heer kan komen als hun Messias, om in hun midden de regering in kracht en heerlijkheid te aanvaarden.

Hierna ziet Daniël twee anderen, 'de één hier op de oever van de rivier, en de ander aan de overkant op de oever van de rivier,' behalve 'de Man bekleed met linnen,' (vers 5, 6). Een van deze twee mannen vraagt: '*Hoelang duurt het nog voordat er een einde komt aan deze wonderlijke dingen?*' m.a.w.: Hoe lang zal de tijd van de grote verdrukking duren? Het antwoord is duidelijk: '*Na een vastgestelde tijd, vastgestelde tijden en een helft,*' Dit is de periode van drie en een half jaar of de tweede helft van de 70ste week, waarover aan het slot van het 9^e hoofdstuk sprake is. We twijfelen niet het minst, wanneer dit alles wezen zal of op wie het betrekking heeft. Het slaat op de Joden — in 't geheel niet op de Christenen - die in de laatste helft van de 70ste week zo diep gezonken zullen zijn, dat ze de afschuwelijkste afgoderij van de Antichrist zullen huldigen in de tempel.

Daniël vraagt daarop: '*Mijn Heere, wat zal het einde hiervan zijn?*' Maar de tijd voor meerdere openbaarmaking was nog niet gekomen. Hier wordt weer de tegenstelling gevonden tussen de toestand van de heiligen van die bedeling, hoe godvruchtig ook, zoals Daniël, en de Gemeente. Wij hebben 'de zalving van de Heilige en - zo zegt de apostel – u weet alles.' (1 Joh. 2:20). Deze woorden gelden evenzeer 'de kinderen' in de Gemeente. In de Oud-Testamentische bedeling was er veel ware *godsvrucht*, en wie zal zeggen, dat we daaraan ook in onze tijd niet een grote behoefte hebben? Maar dit neemt niet weg, dat er iets is, waardoor de gelovigen uit onze dagen worden gekarakteriseerd, n.l. de *inwoning* van de Heilige Geest in iedere ware gelovige. Dit was niet zo in de dagen van David en Daniël. In de toekomst evenwel '*zullen de verstandigen het begrijpen,*' (vers 10). Wat een merkwaardige plaats nemen de wijzen, de 'verstandigen' in dit toekomstig vergezicht in. Het zijn de geestelijk wijzen; niet degenen, die slechts wijs zijn in wetenschappelijke of materiele zaken. '*geen enkele van de goddelozen zal het begrijpen,*' hoe wijs ze misschien wat betreft de aardse zaken ook mogen zijn.

'De man met linnen bekleed' had aangekondigd, dat de tijd van de verdrukking drie en een half jaar of twaalfhonderdzesentwintig dagen duren zal. Maar nu worden er nog twee getallen genoemd, n.l. 1290 en 1335 dagen. Waarop mogen deze getallen betrekking hebben? In de allereerste plaats is het goed nog eens op te merken, dat ze niets te doen hebben met deze tijd, die van de Gemeente.

Ze op deze tijd toe te passen is een ijdel streven en, die het deden, zijn in de war geraakt met al hun pogingen om met deze getallen de komst van de Heer met Zijn heiligen te berekenen. Deze begrensde tijden beginnen, nadat de Gemeente door de Heer is weggenomen.

Wat is het uitgangspunt van de telling? Dit staat in vers 11. 'Van de tijd af dat het steeds terugkerende offer weggenomen zal worden en de verwoestende gruwel opgesteld zal zijn.' Maar wanneer zal dat zijn? Het heeft niets uitstaande met de Turken of de Islam. We vinden de verklaring in Dan. 9:27. Het verbond, wat de keizer van het herstelde Romeinse Rijk, of het Beest in de toekomst, oprichten zal met het Joodse volk, wordt verbroken, en een gruwelijke afgoderij zal in de tempel gepleegd worden. De toorn daarover is de verdrukking van 1260 dagen.

De volkomen zegen breekt dan evenwel voor Israël nog niet onmiddellijk daarna aan. Wel zal de Antichrist worden vernietigd, maar andere boze en vijandelijke machten zullen zich openbaren, zoals de koning van het Noorden, Gog en Magog (Ezech. 38 en 39) en minder aanzienlijke. Dit vraagt een zekere tijd, wel een korte tijd, want het is duidelijk uit de profetieën, dat de koning van het Noorden *'tot zijn einde zal komen'* na de verdelging van de Antichrist.. Deze wordt vernietigd door de verschijning van de Heer; en de koning van het Noorden keert terug uit Egypte naar Palestina, nadat de Heer tot Sion gekomen is. Het oordeel over Gog en Magog is nog weer later dan dat over de koning van het Noorden. We zeggen niet, dat de 1290 en 1335 dagen betrekking hebben op de koning van het Noorden en op Gog en Magog, maar wat we aanvoerden, dient slechts om te bewijzen, dat er nog een tijd, zij het ook heel kort, wezen moet na de verdelging van de Antichrist met welke verdelging de grote verdrukking eindigt.

De volle zegen komt na de 1335 dagen. Vaak heeft men opgemerkt, dat Daniël niet spreekt van de zegeningen van het Duizendjarig rijk. Geen beschrijving van de hand van de profeet, die schrijft over de tijden van de volkeren. Niettemin is hij verzekerd, dat hij 'zal opstaan in zijn bestemming, aan het einde van de dagen.' Hij zal niet afwezig zijn, als dat heerlijk tijdperk zal zijn aangebroken, en al die luister ontvouwd wordt.

Voor de gelovigen van onze tijd, voor de Gemeente, zijn nog heerlijker dingen weggelegd. Maar is dit in 't geheel geen reden, om ook maar in de geringste mate de beloften, die zijn geschonken aan de vaders, op waarde te schatten?

Zij die de zegeningen in de verre toekomst zagen, en erdoor bemoedigd werden, zodat zij in het geloof zijn door gegaan naar dat betere land en de stad, die fundamenten heeft, waarvan de kunstenaar en bouwmeester God is.

Zijn wij, met onze grotere voorrechten en hogere zegeningen, niet vaak koeler en onverschilliger dan zij?

Uzelf te zien sterk ons verlangen
Naar Uwe komst in heerlijkheid.
O, Heiland! kom, stil ons verlangen,
Voleindig onze zaligheid !

Andere uitgaven A.H. Burton

De toekomst van Rusland in het licht der profetie; Voorhoeve, 1912; 45 blz.

Schets der profetie; Voorhoeve, 1912; 32 blz.

Further Advent Testimony Addresses; 1919;